

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜVENLİ SPOR İNŞASINDA CİMNASTİK
ANTRENÖRLERİNİN ROLÜ: FENOMENOLOJİK
BİR ARAŞTIRMA

Mine KIZILGÜNEŞ

Beden Eğitimi ve Spor Programı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA
2024

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜVENLİ SPOR İNŞASINDA CİMNASTİK
ANTRENÖRLERİNİN ROLÜ: FENOMENOLOJİK
BİR ARAŞTIRMA

Mine KIZILGÜNEŞ

Beden Eğitimi ve Spor Programı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Pınar ÖZTÜRK

ANKARA
2024

ONAY SAYFASI

**GÜVENLİ SPOR İNŞASINDA CİMNASTİK ANTRENÖRLERİNİN ROLÜ:
FENOMENOLOJİK BİR ARAŞTIRMA
MİNE KIZILGÜNEŞ
DR. ÖĞR. ÜYESİ PINAR ÖZTÜRK**

Bu tez çalışması 24.05.2024 tarihinde jürimiz tarafından “Beden Eğitimi ve Spor Programı” nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	<i>Prof. Dr. Canan Koca Arıtan Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi</i>
Tez Danışmanı:	<i>Dr. Öğr. Üyesi Pınar Öztürk Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi</i>
Üye:	<i>Doç. Dr. Deniz Hünük Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi</i>
Üye:	<i>Doç. Dr. Özgür Mülazımoğlu Ballı Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi</i>
Üye:	<i>Dr. Öğr. Üyesi Aylin Uğurlu Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi</i>

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

26 Haziran 2024

Prof. Dr. Müge YEMİŞÇİ ÖZKAN
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

24 /05/2024

Mine Kızılcınes

1

¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

* Tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Dr. Pınar ÖZTÜRK danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Mine KIZILGüNEş

TEŞEKKÜR

Danışmanım Dr. Pınar Öztürk hocama bu tez çalışmasına ve akademik gelişimime sağladığı tüm katkılar ve yol göstericiliği için çok teşekkür ederim.

Tez jürimde olan Prof. Dr. Canan Koca Arıtan, Doç. Dr. Deniz Hünük, Doç. Dr. Özgür Mülazımoğlu Ballı ve Dr. Aylin Uğurlu hocalarıma tezime sundukları değerli önerileri için teşekkür ederim.

Bu teze 20679 ID numarasıyla Tez Projeleri kapsamında destek sundukları için Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne teşekkür ederim.

Geçirdiğimiz zaman ve akademik paylaşımlarımızın yeri benim için çok kıymetli olan Araştırma Görevlisi arkadaşlarım “Grup R”,

Uzak mesafelerden yürütmek zorunda kaldığımız dostluğumuzun verdiği keyif ve güvenden vazgeçemeyeceğim Ceren,

Akademik kariyer yolculuğuma başlamaya karar verdiğim günlerde beni cesaretlendiren, ilk adımlarımı atarken yanımda olan Yunus,

Tüm hayatımı bir çok seçeneğim ve çıkış yollarım olduğunu bilerek yaşama özgürlüğü sunan canım ailem,

Çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Mine Kızılgüneş

ÖZET

Kızılgüneş, M. Güvenli Spor İnşasında Cimnastik Antrenörlerinin Rolü: Fenomenolojik Bir Araştırma, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2024. Antrenörlerin spor alanındaki uzmanlık bilgisi ve sporcular üzerinde karar verici konuma sahip olmaları onları hiyerarşik iktidar ilişkilerinde güç sahibi yapmaktadır. Bu iktidar ilişkileri, taciz ve istismara neden olan risk faktörleri arasında yer alırken aynı zamanda konumları nedeniyle antrenörleri spor ortamında taciz ve istismarın önlenmesinde sorumluluk sahibi yapmaktadır. Bu kapsamda şekillenen araştırmanın amacı, eski sporcu cimnastik antrenörlerinin güvenli spor deneyimlerini incelemek ve deneyimleri etrafında şekillenen anlam ve rollerini açığa çıkarmaktır. Araştırma Fenomenolojik Yaklaşım ile tasarlanmış olup, veriler cimnastiğin dört branşından (Ritmik, Aerobik, Artistik, Trampolin) on beş katılımcıyla (Sekiz kadın-yedi erkek, yaş: 22-43) bireysel görüşmeler gerçekleştirilerek elde edilmiştir. Araştırma kapsamında Heidegger'in Yorumlayıcı Fenomenolojik Yaklaşımı ve Bourdieu'nün Sembolik Şiddet kavramından faydalanılmıştır. Bulgular, eski sporcu antrenörlerin güvenli spora ilişkin anlamlarını kendi sporculuk deneyimlerinden etkilenecek sporculara eşit ilgi ve destek sunmak, sporcunun esenliğini incelemek, sporcular arası iletişimi güçlendirmek ve spor ortamının güvenliğini sağlamak üzere inşa ettiklerini göstermektedir. Aynı zamanda sporcu ebeveynleri ile güçlü iletişim kurmak ve onlarla iş birliği içinde olmak güvenli spora dair anlamlarındandır. Güvenli sporun inşasında eski sporcu antrenörlerin en temel rolü cimnastik alanına özgü olduğu belirtilen farklı türdeki istismar davranışlarını sürdürmemektir.

Anahtar Kelimeler: Güvenli Spor, Eski Sporcu Antrenörler, Sporcu Koruma, Cimnastik, Sembolik Şiddet

ABSTRACT

Kızılgüneş, M. The Role of Gymnastics Coaches in Advancing Safe Sport: A Phenomenological Study, Hacettepe University Graduate School of Health Sciences Physical Education and Sports Program Master's Thesis, Ankara, 2024. Coaches' expertise in the field of sport and their decision-making position over athletes make them powerful in hierarchical relations. While these hierarchical relations are among the risk factors that cause harassment and abuse, they also make coaches responsible for preventing harassment and abuse in the sport environment due to their position. The aim of the research shaped in this context is to examine the safe sport experiences of former athlete gymnastics coaches and to reveal the meanings and roles shaped around their experiences. The research was designed with the Phenomenological Approach and the data were obtained by conducting individual interviews with fifteen participants (eight women and seven men, age: 22-43) from four branches of gymnastics (Rhythmic, Aerobic, Artistic, Trampoline). Within the scope of the research, Heidegger's Interpretive Phenomenological Approach and Bourdieu's concept of Symbolic Violence were used. The findings show that the former athlete coaches constructed their meanings of safe sport by being influenced by their own experiences as athletes in order to provide equal attention and support to athletes, prioritize the well-being of athletes, strengthen communication between athletes, and ensure the safety of the sport environment. At the same time, establishing strong communication with athletes' parents and cooperating with them are among the meanings of safe sport. The most fundamental role of former athlete coaches in the construction of safe sport is not to perpetuate different types of abuse behaviors that are specific to the field of gymnastics.

Keywords: Safe Sport, Former Athlete Coaches, Safeguarding, Gymnastics, Symbolic Violence

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	iii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iv
ETİK BEYAN	iv
TEŞEKKÜR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER	xi
TABLolar	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Güvenli Spor	5
2.2. Sporda Taciz ve İstismar	10
2.3. Fiziksel İstismar	12
2.4. Psikolojik İstismar	13
2.5. Cinsel Taciz ve İstismar	14
2.6. İhmal	16
2.7. Türkiye Literatüründe Sporda Taciz ve İstismar	18
2.8. Güvenli Spor Kapsamında Cimnastik	21
2.9. Güvenli Spor İnşasında Eski Sporcu Antrenörler	26
2.10. Fenomenolojik Yaklaşım	30
2.11. Sembolik Şiddet	32
3. BİREYLER VE YÖNTEM	36
3.1. Araştırmacı Duruşu	37
3.2. Araştırma Grubu	39
3.3. Veri Toplama Araçları	42
3.4. Alan Notları	42
3.5. Veri Toplama Aracı: Yarı-Yapılandırılmış Bireysel Görüşmeler	43

3.6. Verilerin Analizi	44
3.7. İnanırcılık	51
3.8. Etik Hususlar	53
4. BULGULAR	54
4.1. 1. Tema: Cimnastikçi Olmak Üzerine	56
4.2. 2. Tema: Cimnastikçi Bedeni	66
4.3. 3. Tema: “Antrenör yoksa Abla/Abi var”: Sporcular Arası Hiyerarşi	79
4.4. 4. Tema: Cimnastik Yapmak mı? Dört Ev Satın Almak mı?	84
4.5. 5. Tema: Ebeveyne Göre Şerbet Vermek	88
5. TARTIŞMA	96
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	106
6.1. Sonuç	106
6.2. Öneriler	107
6.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler	108
6.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler	108
7. KAYNAKÇA	110
8. EKLER	124
EK-1: Alan Notları	
EK-2: Bireysel Görüşme Formu	
EK-3: Kişisel Bilgi Formu	
EK-4: Etik Komisyon İzni	
EK-5: Türkiye Cimnastik Federasyonu Tez Çalışması İzni	
EK-6: Gönüllü Katılım Formu	
EK-7: Orijinallik Raporu	
9. ÖZGEÇMİŞ	

ŞEKİLLER

Şekil	Sayfa
3.1. Yorumlayıcı Hermenötik Fenomenolojik Süreç	46
3.2. Meltem isimli katılımcının ham deşifresinden hikaye üretme (1. aşama)	48
3.3. Meltem isimli katılımcının ham deşifresinden hikaye üretme (2. aşama)	49
3.4. Meltem isimli katılımcının ham deşifresinden üretilen hikaye (3. aşama)	49

TABLÖLAR

Tablo	Sayfa
3.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler	40

1. GİRİŞ

Bu tezin konusuna karar verirken, neyi merak ettiğimi adlandırma yolculuğumun başlangıcı, “Sporda Taciz ve İstismar Risk Faktörlerinin Belirlenmesi ve Ulusal Sporcu Koruma Politikasının Geliştirilmesi” isimli TÜBİTAK 1001 destekli projede bursiyer olarak görev almamla oldu. Proje görevim sırasında Türkiye’deki tüm spor branşlarına güvenli spor ve sporcu koruma ekseninden bakabilmek, sahada geçirdiğim zaman ve literatüre dair artan bilgim, merak ettiğim konuyu özelleştirebilmek konusunda bana yardımcı oldu. Sahada geçirdiğim zamanda bir branşa olan ilgim ve merakım diğerlerinden farklılaşmıştı: cimnastik. Bunun nedenini en erken özelleşilen branşlardan olması, erken yaşta yarışmacı kimliğinin kazanılması, çalışma sürelerinin uzun olması ve branşın tarihinde devrim yaratan antrenman yöntemlerinin hala etkisini sürdürmesi olarak açıklayabilirim. Bu farklılıkları görmek, alana daha yakından bakmam için beni heyecanlandırdı. Alanı tanımak adına, alanın kültürünü incelemiş belgesel yapımlarını izledim. İlk olarak izlediğim belgesel (1) “ Sporcu A: Cimnastikte Taciz Skandalı” oldu. Sporcu A belgeseli, Amerikan Birleşik Devletleri (ABD) milli cimnastik takımı eski doktoru Larry Nassar’ın 30 yılı aşkın süre boyunca sporcuları maruz bıraktığı cinsel istismarı konu almaktaydı. İstismarın sürmesine neden olan branşa özgü risk faktörlerini inceleyen ve kurumsal ihmalleri gün yüzüne çıkartan bir belgeseldi. İç içe geçen istismar ve ihmal pratiklerinin sonucunda yüzlerce sporcunun aynı anda etkilendiği bu vaka cimnastik kültürüne ve bu kültürün farklı ülkelerdeki yansımalarına dair sorularımı arttırdı. Bir diğer belgesel ise Youtube’da yayımlanan “Yerçekimine Meydan Okumak: Kadın Cimnastiğinin Anlatılmamış Hikayesi” (2) oldu. Belgesel, cimnastiğin kazanma odaklı kültürünü ve bu kültürün oluşma sürecini tarihsel olarak aktaran bir yapımdı. Bahsettiğim iki belgesel, performans sporu kültürüne dair edindiğim akademik bilgilerin bir branşa özgü kurallarla birleştiğinde alana nasıl yansiyebileceğine dair fikir edinmemi sağladı. Branşa duyduğum merak ve halihazırda ulusal ve uluslararası yürütülen araştırmalar ortaya çıkartılmış haritanın ardından “Peki ben hangi soruya cevap arayabilirim?” diye düşünmeye başladım. Mevcut durum sporda meydana gelen taciz ve istismar pratiklerinin sonuçlarını gözler önüne seriyorsa, bu sonucu önleyecek çalışmalar nasıl olmalıydı? Güvenli

spor ortamları nasıl oluşturulmalıydı? Bunun için alanda önemli bir konuma sahip aktör olarak antrenörlerin rolü ne olabilirdi?

Bu soruları cimnastikte sporculuktan antrenörlüğe geçişin çok sık rastlanan bir pratik olduğunu gözlememin ardından özelleştirebildim ve çerçeve çizilmeye başlandı. Eskiden sporcu olan antrenörlerin aynı alan içerisinde kalmaları, onların sporculara olan yaklaşımını nasıl şekillendiriyor? Bu bağlamda aynı alan içinde kalan eski sporcu antrenörlerin güvenli spora ilişkin anlamlarını bugün nasıl deneyimlediklerini merak ettim. Deneyimi merak etmem ve bu deneyimin bugünkü anlamlarını nasıl şekillendirdiğini merak etmem, araştırmamın metodolojik yaklaşımını belirlememde yardımcı oldu. Güvenli spor kavramını fenomen olarak kabul ettiğim bu tezde, Martin Heidegger'in yorumlayıcı fenomenolojik yaklaşımı ve Pierre Bourdieu'nün sembolik şiddet kuramı ile eski sporcu cimnastik antrenörlerinin güvenli spora dair anlamlarını incelemeye karar verdim. Bu yönüyle tez, eski sporcu antrenörlerin güvenli spora ilişkin deneyimlerine odaklanarak deneyimlerin oluşturduğu anlamları ortaya çıkartmak üzerine kuruldu (3). Güvenli sporun inşası için cimnastik alanında iki farklı konumu deneyimlemiş ve deneyimlemekte olan bir aktörün rolünün ne olduğunu anlamak etrafında şekillenen araştırma amacı ve soruları aşağıda sunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu tezin amacı eski sporcu cimnastik antrenörlerinin güvenli spora ilişkin deneyimlerini ve deneyimleri etrafında şekillenen güvenli spora ilişkin anlamlarını ve rollerini açığa çıkarmaktır.

Bu amaç doğrultusunda belirlenen tezin araştırma sorusunu, "Eski sporcu antrenörlerin, güvenli spora dair anlamları nedir?" oluşturmaktadır. Bu kapsamda iki alt soru geliştirilmiştir. "Eski sporcu antrenörler güvenli sporu nasıl deneyimlemektedir?" ve "Eski sporcu antrenörlerin güvenli spor inşasında rolleri nedir?" sorularının yanıtı aranmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Güvenli spor ve sporcu koruma alanında yürütülen uluslararası araştırmalar son 30 senedir artan bir ivmeyle yürütülmektedir (4-6). Spor alanında tespit edilen taciz ve istismar risk faktörlerinin sıklığı her ülkede ve her spor branşında dikkat çeker hale gelmesi, araştırmacılar için güvenli spor ortamlarının nasıl inşa edileceği sorusunu ortaya çıkartmıştır (7, 8).

Literatürde güvenli spor ortamlarının inşası için alınması gereken önlemler incelenmektedir (9). Güvenli spor ortamlarının inşasında önemli rolü olan aktörlerin kimler olabileceği de hatırı sayılır araştırmalar tarafından ortaya koyulmuştur. Bu aktörlerden biri de antrenörlerdir. Eski sporcu antrenörlerin rolünün ne olduğuna dair özelleştirilmiş çalışmaların sınırlı olduğu ile karşılaşmıştır. Ortaya çıkan sonuçların ardından aktörlerin rollerinin ne olması gerektiğine dair sorunun detaylandırılması ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda, bu tezde eski sporcu antrenörler araştırma grubu olarak belirlenmiştir. Eski sporcu antrenörlerin alanda geçirdikleri sürenin “dışardan” olan antrenörlere kıyasla fazla olması, bu kültürün içerisinde büyümüş olmaları ve alanda iki farklı rolü (sporculuk- antrenörlük) deneyimlemiş olmaları bu tezin alan yazına sunacağı katkının özgünlüğünü oluşturacağı düşünülmektedir.

Bu tez uluslararası literatür bağlamındaki önemi değerlendirildiğinde, eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair anlamlarının incelenmesiyle önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Tezin metodolojik yaklaşımı, deneyimlerin anlamları nasıl şekillendirdiğini ortaya çıkartması ve araştırma grubunun daha önce kısıtlı bir araştırmaya konu olması değerlendirildiğinde araştırmanın orijinal bir katkıda bulunacağı ön görülmektedir. Bu tez, aynı zamanda Türkiye literatüründe sınırlı çalışılmış bir alan olarak güvenli spor ve sporcu koruma alanına sunduğu katkıyı, cimnastik gibi köklü bir tarih ve etkiye sahip olan branş özelinde birleştirmektedir. Konunun incelenmesine ilişkin tercih edilen fenomenolojik yaklaşımın, Türkiye Spor Bilimleri literatüründe güvenli spor ortamının oluşturulmasına yönelik çalışan araştırmacılar için bir referans oluşturabileceğini düşünüyorum. Son olarak bu tez, sporda görülen her türlü taciz ve istismarın sonlanması ve güvenli spor ortamlarının inşası için nelere ihtiyaç olduğunu, aktörlerin kendi ifadeleriyle açığa çıkartmış

olması nedeniyle alana özgü eğitim içeriği çalışmaları ve sporcu koruma politikası geliştirmek üzere yapılan çalışmalara kaynak olabileceği için önemlidir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Güvenli Spor

Güvenli spor (Safe Sport), sporcuların her türlü taciz ve istismardan uzak bir ortamda spora katılması için önleyici ve koruyucu tüm tedbirlerin alındığı ortamlardır (9). Güvenli sporu tanımlamak ve kavramsallaştırmak üzere yürütülen bilimsel araştırmaların ilk tohumları 1980'li yıllarda atılmaya başlanmıştır. Güvenli spor kavramının geliştirilme süreci öncelikle araştırmacıların sporda cinsel taciz ve istismara ilişkin vakaları fark etmesiyle önlemler alınmaya başlanmıştır (10). Bu önlemler, araştırmacıların ortaya çıkarttığı veriler ışığında ve onların rehberliğinde spor kurumları tarafından geliştirilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda o dönem “güvenli spor” kavramı henüz geliştirilmemiş olsa da 2004 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (IOC- International Olympic Committee) sporcuların iyi oluş hallerini yükseltmek, eşit ve özgür ortamlarda spora katılımlarını sağlamak için çalışmalar yürütmeye başladıkları bilinmektedir (8). 2004 yılında başlayan kurumsal önleyici çalışmaların ilk çıktısı, yine Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından “Sporda Cinsel Taciz ve İstismar Konusunda Fikir Birliği Beyanı” ismiyle 2007 yılında yayımlanan cinsel taciz ve istismarın önlenmesini amaçlayan beyandır (11). 2007 yılında yayımlanan beyanda, spor kurumları için birçok öneri geliştirilmiştir. Cinsel taciz ve istismardan uzak spor ortamının oluşturulması için spor kurumlarına cinsel taciz ve istismarı önlemek üzere politika ve prosedür geliştirmeleri, ilgili politika ve prosedürleri takip ederek uygulanabilirliğini denetlemeleri, önlemedeki yeterliliğini ölçmeleri, cinsel taciz ve istismarı önlemek üzere spor aktörlerine eğitim programları geliştirmeleri ve akademik araştırmaları teşvik ederek cinsel taciz ve istismardan uzak spor ortamını bilimsel veriler aracılığıyla oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılmasına dair öneriler sunulmuştur (11).

Ardından gelen süreçte, istismarın yalnız cinsel içerikli taciz ve istismar olmadığı, farklı istismar türlerinin de spor ortamında meydana geldiği araştırmacılar tarafından ortaya çıkartılarak tanımlanmıştır (12-14). Akademik araştırmaların artması ve bunun sonucunda spor kurumlarının spor ortamında meydana gelen taciz ve istismara ilişkin farkındalık kazanması sonucunda, önleyici çalışmaların sayısı daha

da artmıştır. Bu noktada, 2016 yılına gelindiğinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından konuya ilişkin fikir birliği beyanı güncellenmiş, “Uluslararası Olimpiyat Komitesi fikir birliği beyanı: sporda taciz ve istismar (kaza sonucu olmayan şiddet)” ismiyle yayınlanmıştır (5).

İlgili beyan, spor alanlarında gözlemlenen taciz ve istismar türlerini dört kategoride açıklar. Bu kategoriler, fiziksel istismar, psikolojik istismar, cinsel taciz ve istismar ve ihmaldir. Kategoriler, genel bilgilerin devamında başlıklar halinde detaylı olarak sunulmuştur. 2016 yılında yayımlanan beyanda da güvenli spor ortamlarının oluşturulmasına ilişkin güncel öneriler sunulmaktadır. 2007 yılında öneriler sadece spor kurumlarına yönelik geliştirilmişken, 2016 yılında spor kurumları, sporcular, spor sağlık personelleri ve spor bilimleri araştırmacılarının güvenli spor ortamını oluşturmak için hangi önlemleri alabileceklerine dair öneriler vardır. Öneriler spor kurumlarına, güvenli spora ilişkin politika ve prosedür geliştirerek bu çalışmalarını sürekli olarak değerlendirmelerini hatırlatırken, eğitim programı geliştirmelerini, güvenli spor ortamını koruyacak nitelikli personel alımı yapmalarını, sporcuların seslerini dinleyerek sporcu merkezli yönetim anlayışı geliştirmelerini önermektedir. Sporcuların da güvenli spor ortamı inşasında rolleri olduğunu belirten beyanda sporculara haklarını ve sorumluluklarını öğrenmeleri, sporcular arası iletişim ve yardıma dayalı bir ilişki kurmalarını ve kendilerini korumak için seslerini duyurmaktan çekinmemelerini önermektedir. Spor sağlık personelleri için ise sporda meydana gelen taciz ve istismara ilişkin gösterge/belirtileri fark edecek bir eğitim almış olmalarını, multidisipliner çalışma ile sporculara destek sunmalarını ve gerektiği durumlarda endişelerini nasıl raporlamaları ve bir sporcuyla nasıl korumaları gerektiğini öğrenmelerini önermektedir. Son olarak spor bilimleri alanı araştırmacılarının bilimsel veriye dayalı kanıtları arttırarak sporda taciz ve istismarın görünürlüğünü sağlamaları, bu sayede güvenli spor ortamlarının inşası için gerekli adımları atmaya üzere ilgili yönetim kademelerine sunmalarını önermektedir.

Aradan geçen dokuz senede sporda taciz ve istismara ilişkin farklı risk faktörleri tespit edilmiş, spor ortamında farklı aktörlerin de güvenli spor inşasında rolleri ve sorumlulukları olduğu fark edilmiştir. 2016 yılında yayınlanan fikir birliği beyanının ardından, 2017 yılında, “Sporcuları sporda taciz ve istismardan korumaya

yönelik politika ve prosedürlerin oluşturulması ve uygulanmasıyla ilgili ulusal federasyonlar ve milli olimpiyat komiteleri için araç seti” yayınlanmıştır (15). Bu araç setiyle IOC’nin amacı, ulusal düzeyde sporu yöneten kurumlara güvenli spor ortamlarını inşa edebilmelerin için ilke ve yönergeleri açıklamak olmuştur. 2019 yılında Elit Sporcuların Mental Sağlığına ilişkin fikir birliği beyanı da yayınlanmıştır (16). IOC, beyanında mental sağlığın diğer fiziksel semptomları olan sağlık belirtilerinden önemsiz olmadığını beyan etmiştir. Sporcuların istedikleri her anda mental sağlıkları için profesyonel destek alabilecekleri ortamların kurumlar tarafından oluşturulması önerilmiştir. Ayrıca 2020 yılına gelindiğinde ise “Olimpiyat gündemi 2020 + 5 öneri” başlığıyla aksiyon planı geliştirilmiştir. Planda ulusal federasyonlar ve milli olimpiyat komitelerinin güvenli spor ortamlarının inşası için kapasitelerini nasıl geliştireceklerine ilişkin 5 öneri sunulmuştur (17).

Özetle, her ülkeden yerel yönetimlerin en az bir temsilcisini IOC’nin eğitimlerine katılmasını sağlayarak güvenli spora ilişkin sertifikaya sahip olmasını, kendilerine bağlı spor kurumlarının politika ve prosedür geliştirmesine destek olmalarını, her spor kurumunda sporcuların korunmasından sorumlu bir personelin bulundurulmasını, her spor kurumunda alanın aktörlerine (antrenör, sporcu, yönetici vb.) güvenli spora ilişkin eğitimlere katılımlarının sağlanmasını ve son olarak sporcu merkezli yönetim yaklaşımının kabul edilmesini önermektedir. Tüm bu öneriler IOC için güvenli spor ortamını inşa eden bileşenler olarak anlaşılabilir. Görülmektedir ki IOC çalışmaları öncülüğünde 2000’li yılların başından itibaren güvenli spora ilişkin çerçeve ve bileşenlerin ne olduğu sorusu sorularak açıklanmaktadır.

Güvenli spor ortamlarının inşası için uluslararası araştırmalar yürüten araştırmacılar ve uluslararası spor kurumları tarafından yürütülen çalışmaların yanında, bu çalışmaların meyvesi olarak görülebilecek ulusal dernekler ve ulusal düzeyde yürütülen araştırmaların da sayısı oldukça artmıştır. Örneğin ABD Güvenli Spor Merkezi (U.S. Center for SafeSport) Amerika’da kurulmuş kâr amacı gütmeyen ve güvenli spor ortamlarının inşa edilebilmesi için çalışmalar yürüten bir organizasyondur. Johnson ve arkadaşları (7) bu organizasyonu inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Sonuçlar merkezin kısa sürede verdiği eğitimler ve yayımladığı raporların Amerikan sporunda güvenli spor ortamlarının inşasına katkı sağladığını ve

gelecek çalışmalarının ülke için kritik öneme sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bir diğer dernek olarak Güvenli Spor Uluslararası (Safe Sport International- SSI), güvenli spor ortamlarının oluşturulması, spor ortamlarının global düzeyde güvenli alanlara dönüştürülmesi amacıyla 2006 yılında kurulmuştur. Dernek, uluslararası düzeyde araştırmalar yürütmekte, projeleri teşvik etmekte, alanın uzmanları ve araştırmacılarının yılda bir kez buluşarak alana özgü tartışmalar yürütebildikleri konferanslar planlamaktadır. Derneğin dünyanın her yerinden katılarak güvenli spor ortamlarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar yürüten gönüllü uzmanları bulunmaktadır.

Bir başka örnek, “Sporda Çocuklara Yönelik Uluslararası Koruma Çalışmaları” ismiyle çalışmalarını yürüten Avrupa kökenli araştırma grubudur ve grubun çalışmalar şu an dünyada 125 spor kurumu tarafından kabul edilmekte ve uygulanmaktadır (18). Grup, güvenli spora ilişkin kültürel değişimin örgütsel, bireysel ve davranışsal faktörlerin değerlendirilip incelenmesiyle sağlanabileceğini savunup araştırmalarını bu kapsamda şekillendirmektedir. Grubun savunmasına benzer olarak literatüre bakıldığında güvenli spor ortamlarının inşası için aktörlere (antrenör, sporcu, ebeveyn vb.) odaklanan araştırmalarla karşılaşmaktadır (12, 19, 20). Güvenli spor inşası için spor aktörlerinin merkezde olduğu bilimsel araştırmalarla gerekli kilit bilgilere daha kolay ulaşılabileceği düşünülmektedir (21). Aynı zamanda, güvenli spora ilişkin genel bilgilerin alanın tüm aktörlerince nasıl anlaşıldığını bilmek önemlidir (5). Brackenridge ve Rhind’in (21) dediği gibi, spor aktörlerince güvenli spor kavramının, sporda kazanma ve performansı artırmaya yönelik olduğuna dair yanlış bir algı vardır. Halbuki, güvenli spor çalışmalarının hedefi, sporcuların her türlü taciz ve istismardan uzak güvenli ortamlarda spor yapmalarınıdır (5). Bu nedenle güvenli spor çalışmalarının hedeflediği sonuçlara ulaşabilmesi için, herkes tarafından hedefinin anlaşılması gerekmektedir.

Bu bağlamda Gurgis ve arkadaşları (22) güvenli spor kavramının aktörlerce nasıl anlaşıldığını ortaya çıkartmak üzere onlarla bireysel görüşme gerçekleştirdiği bir araştırma yürütmüştür. Sporcu, antrenör, spor yöneticileri ve spor alanı araştırmacıları spor aktörü olarak araştırmaya katılmıştır. Araştırma sonucuna göre spor aktörleri güvenli sporu üç kavram çerçevesinde açıklamaktadır, 1-Sporu Optimize Etmek, 2-

İlişkisel Güvenlik ve 3-Çevresel Fiziksel Güvenlik. *Sporu Optimize Etmek* sporu tüm katılımcıları için ulaşılabilir, eşit, kapsayıcı ve pozitif hale dönüştürmektir. *İlişkisel Güvenlik*, kişilerarası ilişkilerin istismar ve ayrımcılıktan uzak kurulması gerekliliğidir. Üçüncü kavram olan *Çevresel ve Fiziksel Güvenlik* ise sporun tüm katılımcıları için sakatlık ve yaralanmaları önleyici tedbirlerin alındığı, ekipman kontrolünün sağlandığı, dopingden uzak bir spor ortamıdır. Bu üç kavram sporu farklı açılarda güvenli hale getirecek önemli faktörleri açıklamaktadır.

Güvenli spora dair yürütülen bilimsel araştırmalar da güvenli spor ortamlarının inşasının ancak bilimsel bilginin sahaya indirilebilmesi ve aktörler tarafından bilinir hale getirilmesi sayesinde gerçekleştirilebileceğini göstermektedir (23). Bu kapsamda yürütülen çalışmalar güvenli spora yönelik alanda kültürel bir değişim yapılmak isteniyor ise alan içindeki tüm paydaşların “güvenli spor” kavramından aynı şeyi anlayabiliyor olması gerektiğini ifade etmektedir (18). Johnson ve arkadaşlarının (7) belirttiği gibi, güvenli sporun etkili olduğu alanların inşa edilebilmesi için spor aktörlerinin güvenli spora aynı pencereden bakabiliyor olmaları gerekir.

Literatür bilgilerinden anlaşılmaktadır ki, kurumsal bir gelişim ve değişim sağlanması için güvenli sporun ne olduğunu bilen ve bu kavrama dair fikri olan spor aktörlerinin sahada olması gerekmektedir (24). Literatür bilgilerinin ışığında, spor aktörlerinin güvenli sporun inşasına ilişkin anlam ve rollerinin kritikliği bu tez kapsamında da kıymetli görülmektedir. Aktörlerin güvenli spor kavramına dair algıları, güvenli sporu bu tez kapsamında fenomen haline getirmiştir. Güvenli spor kavramının, spor aktörü olan ve eski sporculuk rolleri de olan antrenörler tarafından nasıl anlamlandırıldığı ve deneyimlendiği incelenmiştir. Fenomene ilişkin genel bilgilerin ardından fenomenin eski sporcu antrenörlerle olan bağlantısının nasıl kurulduğu bilgisi bireyler ve yöntem bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır. Genel bilgilerin bundan sonraki bölümünde ise sporda taciz ve istismar kategorileri açıklanacaktır. Güvenli spor ortamlarının inşası için önlenmesi gereken sporda meydana gelen taciz ve istismar türleri, detaylı olarak aşağıda başlıklar halinde sunulmuştur.

2.2. Sporda Taciz ve İstismar

1990'lı yıllardan itibaren sporcu yaralanmaları kapsamında incelenen alana, spor sosyolojisi çalışan akademisyenler farklı bir pencereden bakmaya başlamıştır (25, 26). Spor sosyolojisi perspektifinden bakıldığında bambaşka bir kültürel inceleme alanı olduğu ortaya çıkmıştır. Performans sporunda başarıya götürdüğü varsayılan agresif antrenman şekilleri, acıya karşı sabırlı olmak ve yorgunluğu görmezden gelme davranışı ile sporun “doğası” olarak görülen mücadelecilik arasında ince bir çizgi yer aldığını fark eden akademisyenler (27, 28), bu çizgi aşıldığı takdirde o spor ortamında mücadele eden bir sporcu yerine istismara maruz bırakılan bir sporcu olduğunu tartışmaya başladı (29). Spor ortamının yaklaşık 30 yıl önce Brackenridge ve arkadaşları tarafından yürütülen çalışmalarda (30) taciz ve istismar riski barındıran “tehlikeli bir iş yeri” olarak tanımlanmaya başlandığı görülmektedir. Bu tehlikeli iş yeri yani spor ortamında gerçekleşen taciz ve istismar davranışları günümüzde Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından sporcular veya diğer spor aktörleri için olumsuz etkilere neden olan ve kaza dışı gerçekleştirilen zarar verici eylemler olarak açıklanır (9). Sporun toplum gözündeki olumlu, gelişimi sağlayan, eğlenceli ve iyileştirici imajı onun kültürünün aslında ne kadar zarar verici olabileceğinin görülmesini uzun yıllar geciktirmiştir (31, 32). Spor ortamında taciz ve istismarın oluşmasına neden olabilecek üç temel risk faktörü olduğu açıklanır. Bu üç faktör Mountjoy tarafından 1-Güç ilişkilerinin istismar edilmesi (kötüye kullanılması), 2-Sessizlik odaklı spor kültürü ve 3- Başarısız spor liderliği olarak listelenmiştir (33).

İlk madde olarak spor ortamında kurulan güç ilişkileridir. Spor ortamında çoğu zaman güç farklılıkları yokmuş gibi davranılması, sporda taciz ve istismarın sürmesine neden olabilir (33). Spor aktörleri, “aile” kavramını sık kullanarak kültürün içinde kurulan yakın ilişkileri sıcak ve sevimli bir metafor ile açıklamaktadır (34). Rhind ve Owusu-Sekyere'nin (35) “kültürel gerçeklik” olarak adlandırdığı bu önemli faktörün alanı anlamak ve anlamlandırabilmek için ön planda tutulması gerektiğini savunmaktadır. Spor kültürü içerisinde yerleşmiş hiyerarşik güç ilişkileri, “aile” kavramı kullanılarak normalleştirilen istismar pratiklerine karşılık gelen davranışlar ve sporcuların bu sıralamada en alt basamakta yer alması, onları en zayıf halka konumunda bırakıp hedef haline getirmektedir (36). Ayrıca, gelişimin sağlanabilmesi

ve başarıya ulaşmak için yüksek şiddetli antrenmanların tükenme seviyesine gelene kadar sporcuya yaptırılması, antrenörün sporcuya kurduğu iletişimin agresif temeller üzerine inşa edilmiş olması gibi pratikler, güç ilişkilerinin kötüye kullanılmasının sonuçları arasında yer almaktadır (37).

Sporcuların maruz bırakıldığı taciz ve istismara karşı bir tepkisinin oluşmamasının nedeni spor ortamında oluşturulan sessizlik kültürüyle açıklanmaktadır ve bu da ikinci temel risk faktörüdür (5). Sessizlik kültürü sadece sporcular değil, alanın tüm aktörleri tarafından sürdürülen bir kültürdür. Sessizlik kültürü, sporda meydana gelen taciz ve istismara ilişkin tepki gösterilmemesi, görmezden gelinmesi ve hatta fark edilmemesidir (33). Performans sporunda diğer yetişkinler (ebeveyn, takım yöneticisi, seyirci vb.) ve çocuk olmayan sporcuların istismarın fark etmemesi ya da göz yummasının sebebi istismar davranışını başarının anahtarı olarak kabul etmesi ve bu bağlamda sessizlik kültürüne ayak uydurmasıdır (30). Maruz bırakıldığı istismarı açıklamak ve yardım talep etmek özellikle profesyonel düzeye yaklaşmış, kariyerine dair hayalleri olan genç sporcular için de çok zordur (38). Çocukluğundan beri mücadele ettiği başarıya ulaşmaya yakın bir dönemde kariyerini etkileyebileceğini düşündüğü en ufak bir iddia ya da yetkililerle yaşayabileceği anlaşmazlığın onun spor hayatını bitirebileceği ihtimalini düşünen genç sporcular istismara çoğunlukla sessiz kalmaktadır.

Üçüncü sırada yer alan başarısız spor liderliği, sporda güvenli spor ortamlarını inşa etmek için önleyici çalışmalar yürütmemek, sessizlik kültürünü besleyecek şekilde bildirimleri göz ardı etmek ve sporcuları korumak üzere herhangi bir önlem almamak olarak açıklanır (33). Sporda yetki sahibi olan ve karar alabilen tüm yetişkin aktörlerin sporda başarısız liderliğe neden olabileceği söylenebilir. Spor liderleri açısından incelendiğinde, spor tüketim ve medya ekonomisinde büyük bir payı kaplamaktadır (23). Bu büyük pay içerisindeki yerini korumak isteyen spor kurumları ve liderleri itibar zedelenmesi korkusu nedeniyle istismarın tanıkları olsalar dahi görmezden gelerek istismarı sürdürülmesine ve normalleştirilmesine neden olmaktadır (37).

Araştırmacılar güvenli sporun inşa edilebilmesi için yeni liderlerin yetişmesi ve aynı zamanda spor altyapısında kültürel bir değişime gidilmesi, alanın tüm aktörleri

tarafından taciz ve istismarın tanınması gerektiğini sıklıkla vurgulamaktadır (39). Bu kapsamda aşağıda IOC tarafından kabul edilerek paylaşılan sporda görülen taciz ve istismar türlerine dair detaylı bilgi verilmiştir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafında kabul edilen türler bu tez kapsamında temel alınarak çalışılmıştır. Araştırmanın geneli ve analizlerin yürütülmesi süreci dört temel tür üzerinden şekillendirilmiştir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, sporda taciz ve istismarı dört kategoride açıklamaktadır. Bunlar, Fiziksel İstismar, Psikolojik İstismar, Cinsel Taciz ve İstismar ve İhmaldir (5). İlgili kategoriler aşağıda detaylı olarak incelenmiştir.

2.3. Fiziksel İstismar

Sporda görülen fiziksel istismar, sporcularda tesadüfi olmayan bir şekilde fiziksel travma ya da fiziksel yaralanmaya neden olan, zarar verici davranışlar olarak tanımlanmaktadır (5). Sporda görülen fiziksel istismar pratikleri yumruklamak, vurmak, tekmelemek, dövmek, zorla uygun olmayan veya aşırı antrenman yaptırma, fiziksel aktiviteye zorlamak, sporcu yaralandığında veya acı çekerken yarışmaya/antrenmana zorlamak eylemleri ile örneklendirilebilir (40-43). Uluslararası kabul gören ve IOC tarafından tanımlanan pratiklerin yanında, kültürel olarak değişebilen fiziksel istismar örnekleriyle de karşılaşılmaktadır. Örneğin, Araştırmacılar (44), Japon kültüründe normal olarak görülen ve sporun kapsamında da normalleştirilen “taibatsu” olarak adlandırılan bedensel ceza uygulamalarını barındıran sistemin nasıl normalleştirildiğini incelemişlerdir. Bir toplumda süregelen ceza biçimi, başarı için çoğu yöntemin mubah görüldüğü performans sporuna yansması da ağır şiddet barındıran fiziksel istismar uygulamalarının sporculara dayatılmasıyla sonuçlanmıştır. Öyle ki Japonya’da bir sporcunun fiziksel istismara artık katlanamadığı gerekçesiyle antrenörünü hedef gösterdiği bir mektup ile intihar ederek hayatını kaybettiği bilinmektedir. Sporun ne pahasına olursa olsun kazanma kültürü ve performans odaklı yapısı hem gelişime yönelik hem de cezalandırma pratiklerini barındıran fiziksel istismar davranışlarına neden olarak açıklanmaktadır (5).

Fiziksel istismarın tanınması aşamasında sporcularda gözlemlenebilecek belirtilerin bilinmesi de önemlidir (43). Sporcularda fiziksel istismar, bedende gözle görülür travma belirtileri (şişlik, morluk vb.), sık yaralanma ve sakatlanma, spor

branşıyla ilişkisiz olarak bedeninin farklı yerlerinde görülen izler, sporcunun sık hastalanması, enerjisinin olmaması gibi göstergelerden anlaşılabilir (5, 45).

Fiziksel istismarın yaygınlığına ilişkin yapılan araştırma raporları ile yaygınlığı ortaya koyulmuştur. Örneğin Hartill ve arkadaşları (46) tarafından 6 ülkede (Almanya, Avusturya, Belçika, İspanya, Romanya, Birleşik Krallık) geniş çaplı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. 18 yaş üzeri sporcuların katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada, sporcuların fiziksel istismara maruz bırakılma düzeyi %44.0 olarak tespit edilmiştir. Bir diğer araştırma raporu ise Kanada'da 18 yaş ve altı sporcuların fiziksel istismara maruz bırakılma oranını %39.9 olarak ortaya çıkartmıştır.

2.4. Psikolojik İstismar

Psikolojik istismar, spor kültürüne işleniş şekli nedeniyle normalleştirilmesinden dolayı hem fark etmenin hem de önlem alınmasının en güç olduğu istismar türüdür (38). Psikolojik istismar, kişinin iç dünyasını etkileyen, kasıtlı ve uzun süreli davranışlar sonucu oluşan temassız ve tesadüfi olmayan davranışlardır (5). Diğer istismar türlerinin aksine psikolojik istismara maruz bırakılan sporcuların birçoğu yaşadıkları tutumları, başarı için gerekli olan yaklaşım şekli olarak gördükleri için bu davranışları sorgulamamaktadır (13). Bu nedenle, herkes tarafından spor gelişimi için gerekli ve normal görülen psikolojik istismar davranış türleri diğer istismar çeşitlerine kıyasla izleyicilerin, ebeveynlerin ve diğer tüm paydaşların şahit olabileceği alanlarda çekinmeden sürdürülebilmektedir (13).

Psikolojik istismar, sporculara yüksek sesle kızmak, bağırarak, hakaret etmek, performansa/yarışmaya zorlamak, hazır hissetmediği halde yeni beceriler/teknikler denemek için zorlamak, yenildiğinde destek olmamak, motivasyonu düştüğünde gerekli ilgili göstermemek, dışlamak, sporcunun görüş ve fikirlerini paylaşmasına, konuşmasına izin vermemek ve benzeri pratikleri içermektedir (5, 47, 48). Sporcuların psikolojik istismara maruz bırakıldığının anlaşılması için belirli göstergelere dikkat edilebilir. Örneğin sporcunun, motivasyon kaybı yaşaması, içine kapanması, uyku problemi yaşaması (aşırı uyumak ya da hiç uyuyamamak), sık sık dalgınlık yaşaması, performansının düşmesi, spora devam etmeye dair isteksiz olması veya sporu

bırakmak istemesi, depresyon veya mutsuzluk gibi belirtilerinin olması, bir sporcunun psikolojik istismara maruz bırakıldığının göstergesi olabilir (5, 48).

Krahn (49) sporda psikolojik istismarı incelediği bir araştırma gerçekleştirmiş, sonucunda antrenörlerin sporculara olan davranışlarını ve kendi sporculuk deneyimlerini birlikte değerlendirdiğinde psikolojik istismarın spor kültürü içerisinde normal kabul edildiğini ifade ettiklerini ortaya çıkartmıştır. İngiltere’de yapılan ilk araştırmanın (27) sonuçları 6.000 sporcunun %75’inin psikolojik istismara maruz bırakıldığını ortaya çıkartmış ve bu oran istismar türleri arasında en yüksek oran olarak görülmüştür. Güncel verilerde ise Hartill ve arkadaşları (46) tarafından 6 ülkeyi kapsayan (Almanya, Avusturya, Belçika, İspanya, Romanya, Birleşik Krallık) araştırmanın sonuçları, 18 yaş üzeri sporcuların psikolojik istismara maruz bırakılma düzeyi %65.0 olarak ortaya çıkartmıştır.

2.5. Cinsel Taciz ve İstismar

Cinsel taciz ve istismar, bir kişiyi eşitsiz ve zorla cinsel nitelikli eyleme maruz bırakmakla tehdit etme veya kişinin eyleme maruz bırakılmasıdır (50). Kavram, cinsel taciz ve cinsel istismar kavramları olarak da ayrıca açıklanmaktadır. Cinsel taciz, cinsel içerikli her türlü rahatsız edici davranışı ifade eder (5). Türk ceza kanununa (TCK) göre cinsel taciz, “Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz etmek” olarak tanımlanmaktadır (51) (Madde 105). Ayrıca TCK’da cinsel saldırı kavramı kullanılmış ve kavram, “Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl etmek” olarak tanımlanmıştır (51) (Madde 102). Cinsel istismar kavramı, Birleşmiş Milletler tarafından, “Özellikle yıldırıcı, düşmanca, aşağılayıcı, küçük düşürücü veya saldırgan bir ortam yaratırken, bir kişinin onurunu zedeleme amacı veya etkisi ile cinsel içerikli istenmeyen sözlü, sözsüz veya fiziksel davranış” (52) (sy., 5) olarak tanımlanmaktadır. TCK’da ek olarak çocuğun cinsel istismarı kavramı kullanılmış ve “Çocuğu cinsel yönden istismar etmek” ile açıklanmıştır (51) (Madde 103).

Sporda taciz ve istismar çalışmalarının öncüsü olarak kabul edilen Celia Brackenridge, 1994 yılında bir makalesinde sporda cinsel istismar sorununun henüz fark edildiğini ve çalışılmaya başlandığını ifade etmiştir (30). Aynı zamanda

Brackenridge (30), sporda cinsel istismar araştırılırken tek bir cinsiyet ya da heteroseksüel yönelim merkeze alınarak düşünülmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. 1990'lı yıllarda başlayan sporda cinsel taciz ve istismarı araştıran çalışmalardan günümüze kadar devam eden araştırma sonuçları cinsel taciz ve istismarın sporda yaygın olarak sürdürüldüğünü göstermektedir (53-56).

Sporda görülen cinsel taciz ve istismar pratikleri, cinsel içerikli şaka yapma, rahatsız edici konuşmalara dahil etme, sporcunun bedeni hakkında cinsel içerikli yorum yapma, geç saatlerde rahatsız edici telefon görüşmeleri yapma, cinsel içerikli imalarda bulunma, ısrarlı takip, cinsel eylem karşılığında ödül veya spor içinde ayrıcalık tanıma ve cinsel saldırı olarak örneklendirilebilir (5, 57). Brackenridge'e (30) göre sporda cinsel istismara ilişkin özellikle çocuklar ile gerçekleştirilen anket çalışmaları güvenilir değildir çünkü çoğu zaman çocukların cinsellik hakkında bilgi sahibi olmamaları, onların maruz bırakıldıkları istismarı anlamamalarına ve açıklayamamalarına da neden olmaktadır (36). Çocuk yaştan itibaren bir spor branşına kendisini adanmış, hem maddi hem de manevi emek harcamış ve milli takıma seçilme ya da uluslararası arenada boy gösterme hedefine çok yakın sporcuların cinsel istismarı fark etme ya da şikayet etme düzeyinin, kendisini ispatlamış elit sporculara göre daha az olduğu bilinmektedir (54). Uzun seneler spor kariyeri için çalışmış ve elit düzeye yükselmiş sporcuların sporu bırakmaya daha az eğilimli olmaları nedeniyle sporun diğer paydaşlarından gördükleri cinsel istismar davranışlarına sessiz kalma olasılıkları fazladır (58). Bu kapsamda, "Hayatta kalan", (Survivor) kavramsallaştırması uluslararası literatürde cinsel taciz ve istismara maruz bırakılmış sporculardan bahsederken onları güçlendirmek ve mağdurdan ziyade savaşıyor, sessiz kalmayan kişiler olarak anımsanmalarını sağlamak amacıyla kullanılmaktadır (9, 59).

Dünyada spor kariyerini bitirmiş sporcuların yıllar sonra spor alanında maruz bırakıldıkları cinsel taciz ve istismarı açıklamasına dair örnek olaylar son dönemde sayıca artmıştır. Örneğin Fransa buz pateninde geçmiş dönemde yaşanan cinsel taciz ve istismar yıllar sonra ortaya çıkmıştır (58). Eski ünlü sporcu Sarah Abitbol'un 2020 yılında çocukken antrenörünün cinsel istismarına uğradığını açıklamasıyla federasyon başkanı Didier Gailhaguet'in istifası etmiştir. Abitbol ile aynı dönemde müsabık olan farklı sporcuların da açık mektup yazarak cinsel istismara uğradıklarını açıklaması

Fransız buz pateninin geniş kapsamlı soruşturmaya girmesini neden olmuştur. Solstad (32) sporunun cinsel taciz ve istismara maruz bırakıldığını açıklaması için kendisine inanılacağını ve destek alacağını düşündüğü bir spor ortamında bulunmasının gerekli olduğunun altını çizmektedir.

Sporda taciz ve istismar literatürünün ilk çalışmaları kız çocuklarının maruz bırakıldığı cinsel istismarın fark edilmesi ile başlamıştır ve ilerletilmiştir ancak oğlan çocuklarının maruz bırakıldığı cinsel istismar günümüzde hala eksik araştırılan bir alandır. Araştırmacılar sporcu koruma çalışmalarında faydalanılan cinsel taciz ve istismar araştırma sonuçlarının kız çocuk ve kadın sporcular merkezinden uzaklaştırılmadan diğer bağlamların da incelenmesinin şart olduğunu, farklı cinsiyet ve cinsel yönelimlerin maruz bırakıldığı istismarın farklı koruma politikalarına ihtiyaç duyduğunun altını çizmektedir (55, 56, 60).

Literatürde spor ortamında cinsel taciz ve istismara ilişkin araştırma raporları da bulunmaktadır. Örneğin, Vertommen ve arkadaşları (61), Belçika ve Hollanda spor ortamında cinsel taciz ve istismar düzeyini incelemiş, araştırma sonucu 18 yaş ve üstü sporcuların çocukluk dönemlerinde spor ortamında %14.3 oranında cinsel taciz ve istismara maruz bırakıldığını göstermiştir. Yine Hartill ve arkadaşları (46) tarafından 6 ülkeyi kapsayan (Almanya, Avusturya, Belçika, İspanya, Romanya, Birleşik Krallık) araştırmada 18 yaş üzeri sporcuların cinsel taciz ve istismara maruz bırakılma düzeyi %20.0 olarak tespit edilmiştir.

2.6. İhmal

İhmal, kapsamı nedeniyle literatürde kavramsallaştırması en zor olan ancak temelde sporcuların “İhmal, makul bakım eksikliği, dikkat yoksunluğu ve temel ihtiyaçların karşılanmasında eksiklik” olarak açıklanabilecek kavramdır (62) (sy., 22). İhmalin tüm türleri psikolojik ve fiziksel istismar davranışlarıyla ilişkili olduğu bilinmektedir (5). Ancak diğer istismar türlerinde bir eylemin sonucunda sporcu zarar görürken, ihmalde eylemsizliğin ve sorumsuz davranışların sonucunda sporcu dolaylı olarak zarar görmektedir (63). Spor alanında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde “ihmal” başlığı hakkında yeterince araştırma olmadığı görülmektedir (64, 65). İhmal,

kişilere diğer taciz ve istismar türlerine kıyasla bazen daha çok zarar verse de bu zarar çoğu zaman gözle görülemez olması nedeniyle diğer taciz ve istismar türlerinden daha az incelenmeye alınmaktadır (66). Bu gözle görülemeyen istismar türünün antrenörler tarafından da ayırt edilmesinin güç olması nedeniyle özellikle ihmali merkeze alan eğitimlerle antrenörlerin farkındalıklarının artırılması gerektiği önerilmektedir (67).

Literatürde ihmal kavramına dair en kapsamlı çalışmalardan biri Stirling (65) tarafından yapılmıştır. Stirling, ihmali dört farklı sınıfa ayırarak açıklamıştır. İlk sırada fiziksel ihmal yer almaktadır. “Fiziksel İhmal”, bir sporcunun sağlık ihtiyaçlarını görmezden gelmek, yetersiz denetim ve beslenme, hijyen ve rafaha uygun şartların sağlanmaması gibi sporcunun bedensel ihtiyaçlarının giderilmemesi olarak tanımlanmaktadır. İkinci sırada “Eğitimsel İhmal” açıklanmış ve sporcunun eğitim ihtiyacının görmezden gelinmesi, kasıtlı ya da teşvik yoluyla okuldan uzaklaştırılması olarak örneklendirilmiştir. Sporcunun “Duygusal İhmal” üçüncü maddedir. Yetersiz ilgi gösterme, Aşırı ya da duygusal sömürü barındıran iletişim kurma ve psikolojik destek ihtiyacıyla ilgilenilmemesi olarak açıklanmaktadır. Son madde sporcunun “Sosyal İhmalidir”. Sosyal ilişki kurma ve etkileşime girme ihtiyacının engellenmesi, cesaret kırıcı yaklaşımlar ve sürdürülmesine izin verilen olumsuz sosyal davranışlar sosyal ihmali kapsamında yer almaktadır. Tüm bu ihmal sınıflandırmaları araştırılırken alanda çocuk ve yetişkin sporcuların ihtiyaçlarının farklı olduğunu unutmamak ve ihtiyaca uygun yaklaşımlar geliştirilmesi gerektiği araştırmacılar tarafından önerilmektedir (5).

Literatür verilerine bakıldığında, Parent ve arkadaşları (68) Kanada’da 14-17 yaş aralığında 1055 sporcuyla yaptıkları araştırmada, sporcuların %35.7’sinin ihmal edildiğini ortaya çıkartmıştır. Yine Hartill ve arkadaşları (46) tarafından 6 ülkeyi kapsayan (Almanya, Avusturya, Belçika, İspanya, Romanya, Birleşik Krallık) araştırmanın verileri 18 yaş üzeri sporcuların ihmal edilme oranının %37 olduğunu göstermektedir.

2.7. Türkiye Literatüründe Sporda Taciz ve İstismar

Türkiye spor ortamında varolan taciz ve istismarı inceleyen çalışmalar son yıllarda artış göstermektedir. Spor ortamında meydana gelen taciz ve istismar düzeyini tespit etmenin yanı sıra, ilgili uluslararası uygulama ve prosedürleri inceleyen ve Türkiye spor ortamına yansımaları değerlendiren çalışmalar da mevcuttur. Bu bölümde, Türkiye spor ortamında taciz ve istismara odaklanan, sporcu deneyimlerini ve alanda yürütülen koruma çalışmalarını inceleyen akademik çalışmalara ilişkin literatür sunulmaktadır.

Özen ve arkadaşları (69) 194 kadın ve 178 erkek sporcu ile yürüttükleri araştırmada sporcuların cinsel taciz algı ve deneyimlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, erkek sporcular (%27) soyunma odalarında cinsel tacize maruz bırakıldıklarını bildirmişken, kadın sporcular (%26.3) spor sahasında cinsel tacize maruz bırakıldıklarını bildirmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları, erkek sporcuların cinsel içerikli materyal gösterilmesi, ısrarcı flört teklifleri ve rahatsız edici bakışları cinsel taciz olarak algılayan kadın sporcuların, cinsel hayatlarına ilişkin soru sorulması, bedeni hedef alan cinsiyetçi şaka yapılması ve bedene dair yorum ya da övgü dolu sözler söylenmesini cinsel taciz olarak algıladıklarını ortaya çıkartmıştır. Gündüz ve arkadaşları (70) ise Türkiye’de 356 kadın sporcuyla yaptıkları araştırmada cinsel taciz ve istismara maruz bırakıldığını bildiren sporcu oranını %56.2 olarak tespit etmiştir. Bulut ise (71), 14-18 yaş aralığında 471 sporcu ile yaptığı çalışmada sporcuların fiziksel istismara maruz bırakılma düzeyini %42.5 ve psikolojik istismara maruz bırakılma düzeyini %88.5 olarak tespit etmiştir.

Çetin (72), sporcuların antrenörleri tarafından maruz bırakıldıkları duygusal kötü muamele davranışlarını farklı değişkenlerle birlikte incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre 18- 25 yaş aralığındaki sporculardan erkek sporcuların kadın sporculara göre daha fazla bu davranışlara maruz bırakıldığı ve takım veya bireysel spor branşına göre bu davranışların değişiklik göstermeden yaşanabildiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, antrenörüyle olan ilişkisini aile/ abla/ abi gibi olarak tanımlamak yerine profesyonel sınırları olan bir ilişki olarak değerlendiren sporcuların, duygusal kötü muameleyle daha fazla maruz bırakıldıklarını bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Çetin

ve Hacıssoftaoğlu (73) 18 yaş ve üzeri 206 elit sporcuyla yaptıkları araştırmada çocukluk döneminde cinsel taciz ve istismara maruz bırakılan sporcu oranını %33.5 olarak bulmuştur. Katılımcıların çocukluk döneminde en çok, görünüşe dair cinsel yorum, rahatsız edici fiziksel temas ve cinsel içerikli çevrimiçi mesaj alma davranışlarına maruz bırakıldıkları açığa çıkmıştır. Bunun yanında sporcuların maruz bırakıldıkları istismar davranışlarını spor ortamı içinden veya dışından herhangi bir kişiyle paylaşmadıkları (%66.7) bilinmektedir (73). Yine Çetin ve Hacıssoftaoğlu (74) bireysel spor branşlarında elit sporcuların çocukken maruz bırakıldıkları istismar davranışlarını incelediği bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın bulguları dövme, antrenmana zorlama, sıklet kaygısı nedeniyle kilo almaya/vermeye zorlama gibi davranışlarla fiziksel istismara, sözel olarak aşağılama, alay etme, performansına bağlı olarak kızma, tehdit etme gibi davranışlar nedeniyle psikolojik istismara, rahatsız edici bakış ve cinsel birlikteliğe zorlama gibi davranışlar nedeniyle cinsel istismara, sağlıklı ve hijyenik spor ortamının sunulmaması nedeniyle ihmale maruz bırakıldıklarını açığa çıkartmıştır.

Uğurlu (75) doktora tezinde elit sporcuların çocukluk dönemlerinde sporda maruz bırakıldıkları istismarı incelemiştir. 16 yetişkin elit sporcuyla gerçekleştirilen bireysel görüşmeler sonucunda sporcuların çocukluk dönemlerinde en çok duygusal istismara maruz bırakıldığı ortaya çıkmıştır. Duygusal istismarın sözel şiddet ile gerçekleştirildiği görülmüştür. Ayrıca fiziksel şiddet ve aşırı antrenman yaptırma nedeniyle fiziksel istismarın ve cinsel içerikli konuşma, temas nedeniyle cinsel istismarın gerçekleştiği açığa çıkmıştır. Sporcuların maruz bırakıldıkları istismar davranışları sonrası bu davranışların psikolojik etkilerini yaşamları süresince hissettikleri görülmüştür. Yine Uğurlu ve Şahin (76) “Sporda Çocuk İstismarı ve Çocuk Koruma Politikaları” ismiyle bir kitap yayınlamıştır. Kitapta dünya ve Türkiye literatüründen sporda çocuk istismarına dair araştırma bulgularının tartışıldığı ve çocuk koruma politikalarının güncel durumu hakkında bilgi verildiği görülmektedir.

Literatürde bir branş özelinde derinlemesine inceleme yapan araştırmalar da mevcuttur. Örneğin, Kanat ve Erdoğan (77), Voleybol branşı kapsamında nitel bir araştırma gerçekleştirmiş ve 1. Ligde oynayan yedi profesyonel kadın sporcu ile yarı yapılandırılmış bireysel görüşme gerçekleştirmişlerdir. Bireysel görüşme sonuçlarına

göre Türkiye’de 1. Ligde profesyonel voleybolcu olan kadınların anlaşmalarına uygun şekilde ödemelerini zamanında alamadıkları, onlara sunulan sağlık hizmetlerinin ve beslenme imkanlarının (diyetisyen, maç/ kamp anında uygun yerlerde yemek yeme vb.) yetersiz olduğu ve eğitim hayatlarına devam edebilmek için yeterli imkânın ve desteğin sağlanmadığı görülmüştür. Ayrıca kadın voleybolcuların sözel, fiziksel ve cinsel olarak spor yöneticileri, antrenörler ve taraftarlar tarafından şiddete maruz bırakıldıkları ortaya çıkartılmıştır. Baştuğ’un (78), Türkiye basketbol liginde aktif oynayan 10 erkek basketbolcu ile gerçekleştirdiği bireysel görüşmelerde basketbolcuların ücret alamama, sakatlık durumunda belirsizlik, kayıt dışı çalıştırılma gibi sorunlar nedeniyle psikolojik, ekonomik ve fiziksel şiddete maruz bırakıldıklarını açığa çıkartmıştır. Otyakmaz (79), futbol branşında spor kulüplerinin çocuk korumaya yönelik çalışmaları incelediği araştırmada, kulüplerin çalışma ve uygulamalarının yetersiz olduğunu, planlanmış ve bir sistematik çalışmalarının bulunmadığını ortaya çıkartmıştır. Ancak spor kulüplerinin ebeveynlerle çocuklar hakkında bilgi paylaşımında bulunduğunu, multidisipliner olarak uzmanların kulüpte çocukların gelişimi için çalıştığını ve işe alım prosedürlerinin bulunduğunu tespit etmiştir.

Literatürde sporda taciz ve istismar düzeyini ölçmek üzere geliştirilmiş ölçeklerin Türkçeye uyarlanmasına ilişkin çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Bedir ve arkadaşları (80) “Sporda Cinsel İstismar Algı Ölçeği (SCİAÖ)” isimli ölçeği Türkçeye ve Türkiye kültürüne uyarlamıştır. Çetin (81) ise Dietz (82) tarafından geliştirilen “Antrenör-Sporcu İlişkisi Duygusal Kötü Muamele Ölçeği” isimli ölçeği Türkçeye uyarlamış ve ölçeğin 18-25 yaş aralığındaki sporculara yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılabileceğini ortaya çıkartmıştır.

Araştırmalar göstermektedir ki bugünkü haliyle Türkiye literatüründe güvenli spor ve sporcu koruma alanında yürütülen çalışmalarda araştırma grubunu en çok sporcular oluşturmuştur. Araştırma sonuçları Türkiye’de sporcuların en fazla psikolojik ve fiziksel istismara maruz bırakıldığını göstermektedir (72-75, 81, 83, 84). Farklı spor aktörlerinin (antrenör, ebeveyn, yönetici vb.) araştırma grubunu oluşturduğu çalışmalar sınırlıdır. Sporcularla yürütülen çalışmalar, sporda taciz ve istismarın önellenmesinde diğer spor aktörlerinin rolünün önemini ortaya koymuştur (72, 81, 84). Bu kapsamda spor aktörlerinden antrenörlerin araştırma grubu olduğu

çalışmaların da az olduğu görülmektedir (79). Türkiye spor kültüründe güvenli spor ortamlarının inşa edilmesi için diğer spor aktörlerinin rollerinin anlaşılması önemlidir. Spor aktörlerini tanımak ve onların sporda taciz ve istismara dair görüşlerini açığa çıkartmak, bu alanda yürütülecek çalışmalara ışık tutacaktır.

Sporda görülen taciz ve istismar türleri dört başlık altında açıklandıktan ve Türkiye spor ekosistemine özgü alan bilgisi sunulduktan sonra, tezin amacı ve araştırma problemi kapsamında daha da özelleşilerek cimnastik, güvenli spor ve sporcu koruma çalışmalarının cimnastiğe yansması ve alanın ve bu tezin en önemli aktörlerinden olan antrenörlere dair bilgi verilecektir.

2.8. Güvenli Spor Kapsamında Cimnastik

Araştırmalar taciz ve istismarın her spor branşında yaşanabileceğini (43, 85, 86) göstermekle birlikte, bu çalışmanın kapsamında cimnastik yer almaktadır (84, 87, 88). Türkiye’de cimnastik, 1957 yılında federasyonu kurulan ve Türkiye Cimnastik Federasyonu, (TCF) adı altında faaliyetleri yürütülen, Uluslararası Cimnastik Federasyonu (FIG) ve Avrupa Cimnastik Birliğine bağlı olarak çalışmaları sürdürülen bir branştır. Federasyon, Artistik Cimnastik, Ritmik Cimnastik, Aerobik Cimnastik, Trampolin Cimnastik başta olmak üzere Parkur, Step, Pilates, Ems Sistemleri, Zumba vb. egzersiz temelinde yürütülen branşları da yönetmektedir. Bugün cimnastik minikler, küçükler, yıldızlar, gençler ve büyükler kategorileriyle beş yaş grubunun yarışabildiği bir branştır. Türkiye’de devam eden modern haliyle cimnastik, 1960’lı yıllarda başlayıp devam eden ulusal müsabakalar ile popülerlik kazanmış ve Türkiye uluslararası arenadaki görünürlüğüne 1980’lerin sonunda ulaşabilmiştir (89). Türkiye’de günümüzde cimnastik Avrupa, Dünya ve Olimpiyat madalyalı başarılı sporcuları olan bir branş olarak tanınırlığını arttırmıştır. Bu başarılar örneklendirilecek olursa ilk sıralarda 1990 ve 1992’de Dünya Okullar Şampiyonası’nda Suat Çelen ve Murat Cambaş tarafından alınan birincilikler yer almaktadır (90). 2020 yılında Ukrayna’nın Kiev kentinde gerçekleşen Ritmik Cimnastik Avrupa Şampiyonasında Grup Milli Takımı üç çember + iki labut aletinde Avrupa Şampiyonluğunu kazanmıştır. Erkek artistik cimnastik milli sporcusu Adem Asil, 51. Artistik Dünya Şampiyonasında halka aletinde aştın madalya alarak dünya şampiyonu olmuştur.

Erkek artistik cimnastik milli sporcusu Ferhat Arıcan sahip olduğu birçok Avrupa, Dünya ve Olimpiyat (Tokyo 2020 üçüncülük madalyası) derecesinin yanı sıra kendi adına tescilli 3 hareketi olan ilk sporcu olarak tarihe geçmiştir. Aerobik cimnastik branşında ise Ayşe Begüm Onbaşı altın madalya kazanarak 2016 yılında genç kadınları kategorisinde ilk dünya şampiyonluğunu kazanmış ve 2021 yılına gelindiğinde büyük kadınlar kategorisinde de ilk dünya şampiyonluğunu kazanmıştır. Ayrıca Mayıs 2024 itibariyle 5 milli sporcunun (Ferhat Arıcan, Adem Asil, Ahmet Önder, Emre Dodanlı, Ayberk Koşak) Erkek Artistik Cimnastik branşında Paris 2024 Olimpiyat Oyunları için kota alan sporcular arasına girdikleri bilinmektedir (91). Başarılı sporcuları ile Türkiye’de popülerliğini arttıran cimnastiğin dünyada bugünkü performans beklentisinin zamanla nasıl oluştuğuna dair alan bilgisi aşağıda paylaşılmıştır.

Cimnastik “doğası” gereği yüksek yoğunluklu antrenmanların yapıldığı bir branştır. Başarıya ulaşmak isteyen bir cimnastikçi mükemmeliyetçiliğe yakın bir disiplin anlayışıyla çalışmalarını sürdürmeli ve risk almaktan çekinmemeli fikri vardır (92, 93). İyi bir cimnastikçi olmak disiplin ve risk almanın yanı sıra hem maddi kaynakların hem de zamanın büyük oranda cimnastiğe ayrılmasını gerektirir. Cimnastik, “mükemmeliyetçilik” fikrinin baskın olduğu ve sporcuların mükemmel olma beklentisini karşılamak üzere çalıştıkları bir branştır (94). Cimnastikte hem performans hem fiziksel görünürlük olarak “mükemmeliyetçilik” gayesi Romen artistik cimnastikçi Nadia Comaneci’nin 14 yaşındayken 1976 Montreal Olimpiyatlarında “Mükemmel 10” (Tüm jüriden 10 tam puan) alan ilk sporcu olmasıyla başlamıştır (95). Kadın artistik cimnastiğinin Comaneci’den önce ve Comaneci’den sonra olarak iki ayrı döneminin oluştuğu söylenebilir. 1960’lı yıllarda yaş ortalaması 25 olan cimnastik branşında şu an ideal performans yaşı 17 olarak görülürken, başlama yaşı 3’e kadar inmiştir ve bu değişimin Comaneci’nin Mükemmel 10 performansından sonra yaşandığı bilinmektedir (23). Comaneci’nin mükemmel 10 performansı sonrası hızla değişen cimnastiğin performans kültürü, özellikle kız çocuklarının cimnastiğe başlama oranını artırmıştır. Dönüşen estetik ve performans algısı başarının tek yolunu ağırlı antrenmanlar, antrenörün mutlak kontrolü ve süresiz çalışmalar haline getirmiştir (87). Ancak performansı sırasında mükemmel görünen ve

bir dönüşümün kapılarını aralayan Comaneci'nin "Mükemmel 10" performansından kısa bir süre sonra intihar girişiminde bulunduğu ve hastanede kontrol altındayken "*antrenman yapmak zorunda olmadığım için mutluyum*" dediği bilinmektedir (96).

Mükemmeliyetçilik beklentisi, cimnastikte taciz ve istismarın sürmesi ve normalleşmesine neden olmuştur. Bu normaller, uzun süre sonra ortaya çıkan bazı büyük taciz ve istismar vakalarının kaynağı haline gelmiştir (88). Örneğin, cimnastikte mükemmeliyetçiliğin ve başarı odaklı kültürün neden olduğu bir istismar, kurumsal ihmal ve cinsel taciz ve istismarın iç içe geçerek yıllarca Amerikan Birleşik Devletleri Milli Kadın Artistik Cimnastik branşında neden olduğu istismardır. 2015 yılında, ABD kadın artistik cimnastik takımının eski doktoru Larry Nassar'ın 30 yılı aşkın süre boyunca devam ettirdiği sistematik cinsel taciz vakasının ortaya çıkması cimnastik spor kültürünün sorgulanmasına neden olmuştur. Larry Nassar'ın mesleki bilgisi ile gizlediği ve uzun yıllar tedavi kisvesi altında kız çocuk sporcuları cinsel istismara maruz bıraktığı bilinmektedir (33). Cinsel istismarın ortaya çıkmama nedeninin sadece Nassar'ın uzmanlık bilgisiyle gizlemesinin olmadığı, aynı zamanda ABD cimnastik federasyonunun kurumsal ihmalleri ve örtbas çalışmalarının da bu istismarın gün yüzüne çıkmasını engellediği bilinmektedir. Ayrıca kurumsal ihmellere bakıldığında, ABD milli cimnastik takımının uzun ve başarılarla dolu geçmişinde yetiştirdiği onlarca yıldız sporcu, yetersiz beslenme, tükenene kadar antrenman yapma, sakatlıklarının tedavi edilmemesi ve antrenörleri tarafından fiziksel ve cinsel istismara maruz bırakıldıklarını açıklamaları 1996 yılı arşivlerinde yer edinmiştir (38). 1996 senesinde dahi kayıtlara geçen istismar şikayetlerine rağmen, ABD cimnastik federasyonu için önemli olan sporcuların iyiliği değil, kurumsal itibar ve başarılı bir uluslararası izlenim önemli olduğu için, bu şikayetler görmezden gelinmiştir (97). Uzun yıllar görmezden gelinen şikayetler cimnastikte taciz ve istismarın sürmesine yol açmıştır (97).

En çarpıcı vakalar olan ABD ve Comaneci örneklerinin yanı sıra, cimnastiği bilimsel olarak inceleyen ve taciz ve istismara neden olduğu düşünülen kültürünü açığa çıkartan pek çok araştırma bulunmaktadır. Bir spor branşı özelinde derinlemesine araştırma gerçekleştirirken alanın kendine özgü kültürünün yanı sıra alanın bölgesel değerlerini de yani hangi ülkenin kültürü ile harmanlanmış olduğunu

dikkate alarak gerçekleştirilmelidir (35). Örneğin, Coelho Bortoleto ve Marconi Schiavon (98) cimnastik salonunun o sporun tüm paydaşları için kutsal bir bina gibi görüldüğünü ifade ederek, kendi kuralları olan, ritüellere ve kültüre sahip bir alan olarak betimlemiştir. Bu kurallar tartışılmazdır ve birçok istismar pratiğini içinde barındırmaktadır. Bir başka çalışmada Salim ve Winter (94) cimnastik sporcularının maruz bırakıldıkları taciz ve istismarın uzun dönem sonuçlarını incelemiş ve spora devam etmemelerine rağmen yirmi yıla kadar sporcularda maruz bırakıldıkları istismarın psikolojik etkisinin sürdüğünü tespit etmişlerdir.

Feminist araştırmacılar Stewart ve Barker-Ruchti (99) ise artistik kadın cimnastiğinde toplumsal cinsiyete dayalı istismarın branşın inşası ve kültürel kodları nedeniyle sık görüldüğünü açıklamıştır. Elit düzeyde yarışabilmek için spora katılanların sporun sunduğu birçok sosyal katkıdan faydalandığı bilinmekle beraber alan içerisinde geçirmek zorunda kalınan sürenin ve harcanan yoğun emeğin sporcuları istismar ve ihmale maruz bıraktığı düşünülmektedir (87). Araştırmacılar Portekiz cimnastiğinde de literatürle paralel bir sonuçla karşılaşmıştır (100). Eski cimnastikcilerle yapılan araştırmada aktif sporcuken yaşadıkları deneyimler sorulmuştur. Sporcuların farklı psikolojik ve fiziksel istismar türlerine kariyerleri boyunca maruz bırakıldıkları ortaya çıkmış ve cimnastik kültürünün sporcular için bu istismarı normalleştirdiği gözlenmiştir. Cervin ve arkadaşları (101) ise, Avusturyalı elit düzeyde yarışan artistik kadın cimnastik sporcularının 18 yaşına geldiklerinde bedenlerinde yaşanan değişim ve artık fiziksel olarak beklenen standartları karşılamadıkları nedeniyle sporu bırakmaları için antrenör ve yöneticilerden baskı gördüklerini ortaya çıkartmıştır.

Türkiye bağlamında ise Uğurlu (84) eski cimnastik kadın sporcularının sporda taciz ve istismara maruz bırakılma deneyimlerini incelediği araştırmada Türkiye cimnastik spor ortamında sözel, duygusal, fiziksel ve cinsel istismarın sürdürüldüğünü ve çocuk elit sporcuların uzun süreler bu istismara maruz bırakılmaları nedeniyle yetişkinlik dönemlerinde de istismarın kalıcı psikolojik izlerini taşıdıklarını ortaya çıkartmıştır.

Araştırma sonuçları, cimnastikçilerin güvenli spor ortamına kavuşabilmeleri için daha fazla bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir (102). Kültürel değişim ancak bilimsel araştırmaların yol göstericiliğiyle geliştirilmiş uzun vadeli dönüşüm projeleri ile sağlanabilir (98). Tüm bu vakalar ve özellikle Nassar vakasının gün yüzüne çıkmasının ardından, sadece cimnastik değil, diğer tüm spor branşlarını da etkileyen güvenli spor ortamının inşasına yönelik çalışmaların gidişatı hızlanmıştır. Cimnastikte Nassar vakası sonrası FIG, yılında branşa özgü güvenli spor politikası ve prosedürleri (etik kodlar, güvenli spor için standartlar ve eğitim programlarını) geliştirmiştir. Sporcu koruma sempozyumları, taciz ve istismar bildirme birimi, “10 altın kural” olarak adlandırılan ve cimnastik sporcularının güvenli spora katılımı için şart olarak görülen kuralların yer aldığı afiş tasarımı yapmaları çalışmalarının örnekleri olarak gösterilebilir. Web sitesinde ise sporcu koruma (safeguarding) başlığı olan FIG (103) öncelikle her sporunun ayrımcılık yapılmadan güvenli spor ortamında spor yapmasının temel bir hakkı olduğunu açıklamaktadır. Sayfada ek olarak güvenli spora ilişkin farkındalık yaratmak üzere spor kurumları tarafından kullanılması için hazırlanan taslak belgeler de bulunmaktadır. Ayrıca, sporcuların seslerine önem veren FIG, sporcu merkezli ve sadece sporcuların bulunduğu webinarlar organize etmektedir. Webinarın hedefi, hem aktif olarak cimnastiğe devam eden hem de cimnastiği bırakmış sporcuların bir araya gelerek FIG’in güvenli spora ilişkin hazırladığı politika ve prosedürleri değerlendirmeleridir. FIG, sporculardan aldığı değerlendirme raporlarına göre çalışmalarını yeniden düzenlemekte ve yeni adımlar atmak için sporculardan doğrudan ihtiyaçlarını öğrenmektedir.

FIG’in çalışmalarının Türkiye Cimnastik Federasyonuna (TCF) nasıl yansıdığı incelendiğinde, TCF’nin disiplin talimatında, beşinci bölümde yer alan disiplinin ihlalleri altında bulunan maddelerde sporcuların korunmasına ilişkin disiplin kuralları olduğu görülmektedir (104). Örneğin hakaret ve tehdit, ayrımcılık ve ideolojik propoganda, cinsel saldırı, istismar ve taciz maddelerinde bu davranışları gerçekleştirenlerin müsabakadan men veya aynı süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılacağı yazmaktadır (104). TCF’nin, Antrenör Eğitim Talimatı, Kamplarda Uyulması Gereken Kurallar, Cimnastik Kamp Eğitim Talimatı vb. mevzuatlarının

bulunduğu belgeler mevcuttur. İlgili belgelerde bulunulan alanda uyulması gereken kurallar ve görevlilerin sorumlulukları yazmaktadır. TCF'nin sporcu korumaya yönelik veya güvenli spor ortamlarının inşasına yönelik doğrudan geliştirdiği mevzuat, politika ya da prosedür bulunmamaktadır. Sporcular kurulu olan federasyonun sporcu koruma ya da çocuk koruma kurulu/ biriminin olmadığı görölmektedir. Ek olarak, bu tezin katılımcılarının aktardığı bilgilere göre TCF'nin antrenör gelişim seminerlerine güvenli spor ve sporcu koruma konu başlıklarını dahil ettiği bilinmektedir.

Cimnastikte güvenli spor ortamlarının inşa edilmesi, sporcu koruma çalışmalarının alana uygun bir şekilde yürütülebilmesi için alanı anlamak, aktörlerini tanımak önemlidir. Alanın önemli bir aktörü olarak antrenörler cimnastikte kritik role sahiptir. Bu tez kapsamında da antrenörler merkezdedir. Dolayısıyla genel bilgilerin bundan sonraki bölümünde, tezin araştırma grubu olan eski sporcu antrenörlere dair genel literatür bilgisi sunulacaktır.

2.9. Güvenli Spor İnşasında Eski Sporcu Antrenörler

Güvenli spor inşasında antrenörlerin rolünün önemi daha önce birçok araştırma tarafından ortaya koyulmuştur (4, 105, 106). Antrenörler sporcunun üzerinde en fazla karar sahibi olan kişidir (107). Antrenörün sahip olduğu varsayılan uzmanlık gücü spor alanında antrenörün kararlarını tartışılmaz hale getirir (105). Antrenörlerin sporcularla uzman konum ve bilgilerini gösteren bir yaklaşımla iletişim kurmaları sporcuların bu ilişkiden aldığı verim ve tatmini daha yüksek tuttuğu bilinmektedir (108). Antrenörlerin sporcularla kurduğu ilişki onların yalnızca sportif kariyerlerini değil çoğunlukla karakter gelişimleri ve yaşam tercihlerini de etkileyen bir öneme sahip hale getirmektedir (109). Antrenörlerin uzmanlık bilgisi, onları sporcular gözünde sorgulanamaz otorite konuma yerleştirirken kararlarını tartışılmaz gerçekler olarak görölmesine yol açar (87). Ayrıca araştırmalar, antrenörlerin sporcularla kurduğu ilişkide güç ve kontrolü ellerinde tutmak için uzmanlık güçlerini öne çıkartan davranış biçimlerini tercih ettiklerini göstermiştir (110). Bu yaklaşım aradaki hiyerarşik ilişkilere bağlı uçurumun açılmasına neden olurken özellikle genç yaştaki sporcuların kendileriyle ilişkili kararları alabilme şanslarını çok düşük düzeylere indirgemeleriyle sonuçlanır. Özellikle çocuk yaştan itibaren antrenörüne bağımlı

sporcular yetiştirildiği takdirde, sporcular zamanla antrenörler tarafından koyulan kuralları alanın gerçekleri olarak kabul etmektedir (93). Tüm güç farklılıkları ve rollere rağmen bu ilişkinin sporcular tarafından “kişisel” olarak gördüğü, özel iletişim olarak kabul ettiği ortaya çıkan araştırmalar olmuştur (109). Sporcular tarafından profesyonel olarak görülmesi gereken ilişkinin “kişisel” bağlamda algılanması bu ilişkide meydana gelen istismarın görülememesinin neden olmaktadır.

Antrenörün spor alanındaki bilgisine duyulan saygı onu farklı konularda da bilen kişi algısını yaratırken aslında bu durum çoğu zaman doğru değildir (87). Sporcuların hem kariyerlerini inşa ederken hem de gündelik yaşamlarında antrenörlerini bilen kişi idealize etmeleri onların istismarı görmeme ve çoğu zaman tepkisiz kalmalarına neden olmaktadır (106). Mountjoy ve arkadaşları (9) tepkisizliğin ve istismarı görememenin temel nedenlerinden biri antrenör ve sporcu arasındaki güç ilişkisidir der. Foucault (111), insanlar arasında kurulan ilişkiyi doğrudan “güç ilişkisi” olarak tanımlar. İnsanlar arasında her zaman bir güç dengesi olduğunu ifade eden Foucault, doğal olarak güçler temelinde kurulu olan ilişkilerin güçlü tarafın, güçsüz taraf üzerinde doğrudan karar verici ve eylemlerini belirleyici rolde bulunduğunu ifade eder (112). Bu kontrolcü eylemlerin üretken bir tarafı da olabileceğine vurgu yapan Foucault (113) bu yanıla kontrolün düzenleyici özelliği olduğunun da altını çizmiştir.

Foucault’un açıklamaları spor bağlamında düşünüldüğünde, gücün antrenörde olduğu ve antrenörün kontrolü beden üzerinde uygulayarak performans yani üretkenliği sağladığı söylenebilir (114). Ancak literatür de antrenörlerin sporcularla alan içinde kurduğu yakın ilişkiyi görmemek ve onları yalnızca üreten, kazandıran rolleriyle değerlendirmenin, güvenli spor ortamlarının inşasının önünde önemli bir risk faktörü olduğu da tartışılmaktadır (87, 115). “Üreten antrenör” kavramının karşılığı iyi teknik bilgi ve beceriye sahip, sporda kazandıran kişi olduğu sürece spor alanında antrenörlerin profesyonelliği sadece mesleki bilgiye dayalı kalacaktır (116). Bu nedenle antrenörlerin spor alanı içindeki lider konumlarını fark etmek, onları güvenli spor ortamlarının inşasında kilit bir aktör olabileceklerini görebilmek kritiktir. Ayrıca alanda eski sporcu olan antrenörlerin spor ortamı içerisinde dışarıdan gelen (sporculuk geçmişi olmayan) meslektaşlarına kıyasla daha güvenilir ve saygıdeğer görüldüğü söylenebilir (117, 118).

Literatürde eski sporcuların antrenörlüğe geçiş sürecine dair deneyimlerini inceleyen araştırmalar kısıtlı da olsa bulunmaktadır (119). Örneğin, rugby ve futbol branşları kapsamında yürütülen bir araştırma elit sporcuların antrenörlük rolüne geçişlerine dair kültürel normlar incelenmiş ve sporculuk kariyeri ne kadar başarılıysa antrenörlük kariyerinde o kadar saygı görme ihtimalinin arttığı ortaya çıkmıştır (120). Blackett ve arkadaşları (117) sonraki yıllarda yine rugby ve futbol grubu içerisinde yöneticilerin neden eski sporcu antrenörleri istihdam etme eğiliminin yüksek olduğunu incelemiştir. Spor kulübü yöneticilerinin “kulüp kültürünü” koruma öncelikleri nedeniyle ve sosyal bağların sürekliliğini sağlamak için eski elit sporcularına öncelik verdikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca kulüp kültürünü sürdürmek ve normların devamlılığını sağlamak için kulüp içerisinde yetişmiş kişilerin yerlerinin korunduğu tespit edilmiştir. Federasyon yöneticileri için de branşın içinden gelen eski sporcu statüsüne sahip kişilerin özellikle elit düzeyde spor geçmişine sahip ise antrenör olarak görev verme eğilimlerinin daha fazla olduğu bilinmektedir (121). Bunun nedeni antrenör eğer elit spor geçmişine sahip ise yetiştirdiği sporcuya bu tecrübelerini aktaracağı ve dolayısıyla daha avantajlı bir öğrenme ve gelişim süreci sunacağına inanılmasıdır.

Yüzme branşında bir araştırma gerçekleştirilmiş ve sporculuktan doğrudan antrenörlük rolüne geçen kişilerin fiziksel ve psikolojik istismarı sürdürdüğünü ortaya çıkartmıştır (20). Alanda uzun bir geçmişe sahip olmak ve bildikleri en iyi şeyin o branş olduğunu düşünmek çoğu sporcu için antrenörlüğe geçiş en güvenli yol olarak görülmektedir (121). Aşına olunan bir kültürden kopmamak, spor alanı dışında bir çevreye alışkın olmamak ve konfor alanı olarak görmek çoğu kimse için antrenörlüğe geçişe kendilerini ikna etme yöntemi olarak bilinmektedir (117, 119, 122, 123). Her ne kadar hâkim olunan bir kültür içerisinde kalınsa da roller arasındaki geçiş sürecini kolaylaştırmak ve kişilerin yeni rollerine adapte olmalarını sağlamak için “sporculuktan antrenörlüğe geçiş” temalı özel eğitimler geliştirilmesi gerektiği literatürde savunulmaktadır (122). Değişen rollerine uyum sağlayabilmeleri için sporculara güvenli bir zemin sunmak onların alan içerisinde şekillendireceği ilişkilere dair yardımcı olmanın yanı sıra öğretici rollerini üstlenmelerinde de destek sağlayacaktır (121). Bu kapsamda bir örnek, Avustralya spor sistemi içerisinde vardır.

Eski elit sporcuların “fast-tracking” olarak da anılan antrenörlüğe geçişi kolay ve hızlı hale getiren bir eğitim alma önceliği tanınmaktadır (124). Bu ayrıcalık birçok ülkede farklı isimler ve yöntemler ile uygulansa da ortak paydasında eski sporcuların daha iyi antrenörler olabileceği fikri yatmaktadır. Ancak Rynne (124) fast tracking eğitim yöntemi ile kısa sürede yüksek düzeyde antrenör haline gelen eski sporcuların, sporculuk geçmişi olmadan uzun yıllar boyunca eğitim alarak gelişim basamaklarını yavaş geçmiş antrenöre kıyasla daha az verimli ve tutarlı bir kariyer inşa ettiklerini savunmaktadır.

Antrenörlük kariyeri inşası branşın kültürüne göre şekil ve yön değiştirebilen bir süreçtir (125). Christensen (125) Danimarka spor kültüründe yaptığı araştırmada antrenörlük tipolojilerini belirlemeye yönelik nitel çalışma yürütmüştür. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan üç antrenörlük tipolojisinden biri “elit sporcu antrenörler” olmuştur. Endonezya spor kültüründe yapılan bir çalışmada ise eski sporcuların emekli oluş süreçlerine destek sağlayacak bir yöntem olmadığı tespit edilmiş, araştırmacılar devletin eski sporcuları antrenör olmaya yönlendirmesi için bir eğitim modeli oluşturmasını önermişlerdir (126). Kavanagh (127) üç antrenörün Avustralya sporunda sporculuktan antrenörlüğe geçişlerini derinlemesine incelemiştir. Antrenörlerin her biri bu geçiş sürecini “kolay” olarak tanımlamıştır. Ancak Kavanagh (127) antrenörlerinin her birinin “spor içinde sıkışmış” olduklarını iddia etmiş ve antrenörlüğe geçişe dair gelişimlerinin bu nedenle sınırlandığını savunmuş, branşın dinamiklerinin onların geçişlerinin çerçevesini çizdiğini açıklamıştır.

Literatür göstermektedir ki eski bir sporcunun antrenörlüğe başlıyor olması diğer spor paydaşları tarafından iyi karşılanan ve değerli bir tecrübe olarak görülen bir geçiştir (128) ancak bu geçiş süreci alanın olumsuz kültürel antrenörlük ideolojilerinin sürekliliğine de neden olabilmektedir (20). Örneğin Blackett ve arkadaşları (129) sporculuktan antrenörlüğe geçişte “antrenörlük kimliğini” kurarken eski sporcuların roller arasında ayırım yapamadığı, sporcu kimlikleri temelinde inşa ettikleri yeni rollerinin farkını belirleyemediklerini tespit etmiştir. Bu nedenle güvenli spor ortamının inşasında eski sporcu antrenörlerin deneyimlerini anlamak ve bu deneyimin onların anlamlarını nasıl şekillendirdiğini ortaya çıkartmak tezin dayanağını oluşturmaktadır. Bir sonraki bölümde, tezin amacını gerçekleştirmek üzere kullanılan

ve araştırmanın yaklaşımı olan fenomenolojik yaklaşım ve sembolik şiddet kavramına dair genel bilgiler sunulmaktadır.

2.10. Fenomenolojik Yaklaşım

Fenomenoloji, ilk olarak 20. yüzyıl filozoflarından Edmund Husserl tarafından ortaya koyulan bir nitel araştırma yöntemidir (130). Husserl'in betimleyici fenomenolojisi epistemolojik yaklaşımla geliştirilmiş ve deneyimin temelinde bilginin yattığını iddia eder (131). Husserl, bilgidен meydana gelen deneyimin insanların dünyasında bilinçlilik ve bakış açısı hali yaratır der (132).

Husserl'in öğrencisi olan Martin Heidegger ise epistemolojik yaklaşımın yanında ontolojik soruları da benimseyerek yorumlayıcı fenomenoloji felsefesini geliştirmiştir. Betimleyici fenomenolojinin ardından Heidegger, "dünyayı bilmektense dünyada olmak" görüşüyle yorumlayıcı fenomenolojinin temellerini inşa etmiştir (3). Heidegger'in temel argümanı, anlamın dünyevi etkileşim sonucu oluştuğunu iddia etmesidir (133). Heidegger (3) "Varlık ve Zaman" isimli eserine 'varolan' ifadesiyle aslında ne demek istediğimizi bilip bilmediğimizi sorgulayan bir cümle ile başlamıştır. Varoluşa dair soru sormak, yani *Dasein* Heidegger için ontik bir "meseledir" (s., 35). *Dasein* varlığın en saf hali, özü ve sürekli varoluşudur (3). *Dasein'a* dair yöneltilen sorular, varoluşun temeline dair olgular için bir ayırıcı işlemdir. Heidegger (3) fenomenin "kendini kendi içinde gösteren" bir anlam taşıdığını ifade eder. Aynı zamanda fenomen "öz" ve en temel anlayışı ortaya çıkartmak üzere aranmalıdır der (134). Heidegger, fenomenolojiyi "yaşama ilişkin kökensel bilgi" olarak anlar ve açıklar (135) (sy., 55). Heidegger fenomenolojiye dair düşünürken ve araştırma yaparken "felsefe yapmak", "metafizikçi", "ontolog" ve benzeri kavramlara dair çelişki duyduğunu, yaptığı şeyin "varlığın düşüncesi" olarak karşılanabileceğini söylemekteydi (136).

Fenomenolojik araştırmanın sonucunda ulaşılmak istenen noktada bir fenomenin özünü ortaya çıkartılması vardır (137). Fenomenolojinin temelinde ortak deneyimlerin özünün olduğunu kabul etmesi yatar (138). Merleau-Ponty (139) ise bireyin tüm deneyimleri ilişkili olduğu dünya yani çevresi tarafından

şekillendirilmekte ve kurduğu etkileşimlerle oluşmaktadır der. Heidegger (3) için deneyim, insanın bir varlığa dair anlam oluşturmak için yaşadığı bir etkileşimdir. Aynı zamanda Merleau-Ponty, fenomenolojik yaklaşımı, bir varlığın ne olduğunun ortaya çıkartılması ve anlatılması değildir, varlığın sunulması olarak açıklar. Buradaki varlık bir nesne olarak düşünülmemelidir, varlık insanın dünyayla yani çevresiyle kurduğu ilişkiyi kavraması halidir. Yani insan, kurduğu ilişkilerle bir deneyim elde eder ve bu deneyim onun dünyayı nasıl anladığına dair anlamını oluşturur (3). Fenomenolojik düşünmek Van Manen'e göre (140), dilde henüz adlandırılmayan, bireylerin (bir grubun) yaşanmış deneyimlerini anlamaya ve kök anlamlarına, özlerine odaklanarak tanımlamaya odaklanan bir düşünme biçimidir. Yaklaşım, bireyin deneyimini doğrudan ne olduğunu açığa çıkartmak ve açıklamasını yapmak olarak da açıklanabilir (139).

Fenomenoloji, felsefi bir analiz yönteminden ziyade “şeyler’in içindeki gizli öz’ün” ortaya çıkarılması amacıyla kullanılan bir yaklaşımdır (141) (sy., 60). Merriam’a (142) göre ise fenomenoloji, araştırmacılar için bir bireyin deneyimlerini anlama ve ortaya çıkartma sürecidir. Araştırmacılar deneyimin nasıl anlamlandırıldığını keşfeder ve derinlemesine bir bakış sunar. Merriam (142), fenomenolojinin sorduğu sorular ve bireylerin deneyimlerini merak etme yaklaşımının tüm nitel araştırma sürecini etkilediğini ve bir noktada yön gösterdiğini ifade eder. Merleau-Ponty’e (139) göre fenomenolojik yaklaşım, dünyayı anlamak ve bireyin deneyimini anlayarak sunmaktır. Bireyin algılarının, çevresini anlamlandırmasının deneyimlerini şekillendirdiğini ortaya çıkartan fenomenoloji, derinlemesine bir anlayış sunulmasını sağlar (139).

Fenomeni deneyimleyen katılımcılar içinde buldukları sosyokültürel bağlamda bu fenomeni edinmişler ve bu bağlam tarafından inşa edilmişlerdir (143). Yorumlayıcı fenomenoloji, betimleyici fenomenolojinin pozitivist nesnel gerçekliği bulma yöneliminden farklı olarak fenomenin açıklayıcı olma durumunu merak eder (144, 145).

Spor bilimleri alanında fenomenolojinin gelişimine bakıldığında ise Whitson’un (146) “Method in sport sociology: The potential of a phenomenological

contribution” başlığıyla yayınlanan çalışması ile spor sosyolojisi alanına fenomenoloji çalışmalarının entegrasyonuna dair tartışmalar başlamıştır. Whitson (146) o dönem spor bilimleri alanında yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak pozitivist yaklaşımla sınırlı kaldığını eleştirerek fenomenolojik yaklaşımla yapılan çalışmaların spor bilimleri alanına dahiliyetinin etkili bir değişim getirebileceğini iddia etmiştir (147). Spor bilimlerinin bedene odaklanan ve bedeni teorileştiren alanının fenomenolojinin yorumsal çerçevesi ile birleştiğinde güçlü sonuçlar alınabileceği Allen-Collinson (148) tarafından iddia edilmiştir. Takip eden senelerde fenomenolojik yaklaşımla yürütülen çalışmaların arttığı görülmektedir. Bu çalışmalar sporcuların sporun sosyal yapısı içerisinde gelişen ve şekillenen davranışlarının anlaşılması (149), spora katılan kadınların deneyimlerini feminist perspektifle anlaşılması için fenomenolojik yaklaşımın kullanılması (150), takım içi dinamiklerin değerlendirilerek kültürün özünün ortaya çıkartılması (151) örnekleriyle literatürde görülmektedir.

Bu tez Heidegger’in yorumlayıcı fenomenolojik yaklaşımı çerçevesinde şekillendirilmiştir. Tez kapsamında güvenli spor kavramı fenomen olarak kabul edilmiştir. Güvenli spor fenomenini cimnastik alanında iki farklı rolle deneyimleyen araştırmacı grubunun bu fenomene dair geliştirdikleri anlamların ortaya çıkartılması hedeflenmiştir. Araştırma grubunun iki rolü; eski sporcu ve şu an antrenör olmalarıdır. Deneyimlerini çevreleyen dünya değişmemiş ancak onların rolleri değişmiştir. Değişen rollerin bir fenomene dair anlamı nasıl şekillendirdiği anlaşılmalıdır. Tezin yönteminin belirlenmesi ve bulguların yazılması aşamasında, Heidegger’in açıklamalarından faydalanılmıştır. Yorumlayıcı fenomenolojik yaklaşım, bu tezin metodolojik yaklaşımını oluşturmaktadır. Heidegger ile beraber Bourdieu’nün kavramlarından faydalanılmıştır. Aşağıda anlatılan Bourdieu’nün Sembolik Şiddet kavramı, tezin bir diğer yaklaşımıdır.

2.11. Sembolik Şiddet

Pierre Bourdieu’nün “Sembolik Şiddet” kavramı bu tez kapsamında kullanılmıştır. (152). Sembolik şiddet, bir organizasyonda kabul gören, sorgulanmadan rıza gösterilen ve düzen içerisinde normalleştirilmiş davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Bourdieu, sembolik şiddeti normalleştirilen ve toplumun suç

ortaklığıyla sürdürülen bir sistem olarak ifade eder (153). Bu tez kapsamında sembolik şiddet kavramı, cinnastik alanda normalleştirilmiş taciz ve istismar pratiklerini ortaya çıkartmak, alan aktörlerinin anlamlarının sembolik şiddet pratikleri ile nasıl şekillendirildiğini incelemek üzere kullanılmıştır. Aynı zamanda eski sporcu antrenörlerin alanda sahip olduğu sporculuk rolleri ile maruz bırakılmaya başladıkları sembolik şiddeti aynı alanda farklı rollerde gözlemlemeye devam etmeleri ve belki de uygulayıcı olup olmadıklarını anlamak üzere kavram işe koşulmuştur.

Sembolik şiddeti açıklarken Bourdieu, (154) (sy., 23) “Suda yüzen balıklar gibiyiz, suyun sadece dışımızda değil, aynı zamanda içimizde de olması gibi, yaşamlarımıza hakim olan sembolik şiddetin farkında değiliz” benzetmesini kullanmıştır. Bourdieu için sembolik şiddet tarihsellik barındırmamaktadır. Kavram belirli toplumları hedef alan sınırlı bir kuram değil, sosyal yapıyı kapsayan genel bir yaklaşımdır (154). Sembolik şiddetin sürdürülebilirliğini sağlayan şey çoğu zaman iktidar ilişkisi olduğu ifade edilir. Toplumsal yapı içerisinde iktidarı elinde tutanlar çoğu zaman sembolik şiddetin faileri olarak görülür. Bu yapı tüm faktörleriyle ele alınmadığı takdirde sembolik şiddetin fark edilmesi zordur (155). Bourdieu sembolik şiddeti fiziksel istismara karşı tehdit etme, bir bireyi kısıtlama, sözlü olarak istismar uygulama ve aşağılayıcı davranışlara maruz bırakma olarak örneklendirir (156). Sembolik şiddetin en dikkat çekici gerçeklerinden biri onun yasal olabilmesidir (152). Fiziksel şiddetin kullanılmadığı ve temas içermeyen bu şiddet türü algıların yönetilmesi ve davranışların sistematik olarak normalleştirilmesi temelinde şekillenir. Dolayısıyla normalleştirilen bu davranışlar uygulayıcılar ve maruz bırakılanlar tarafından “şiddet” olarak görülmezler (157).

Sembolik şiddetin değinilmesi gereken bir özelliği de iktidarı uygulayan kişi ile boyun eğen kişi arasındaki güç ilişkisi ve etkileşimin bir süre sonra etkili iletişime dönüşebilmesidir (153) (sy., 102). Uygulayıcı ve maruz bırakılanlar arasındaki ilişkinin sevgi içermesi ve iktidarın sahip olduğu karizmatik konumu sembolik şiddetin sürdürülebilirliğini sağlar (157). Sembolik şiddet kavramı, spor ortamındaki iktidar ve güç ilişkilerinin açıklanmasında da kullanılmaktadır (154). Spor ortamında hakim olan güç ilişkilerinin sembolik şiddetin sürdürülmesi için bir alan yarattığı söylenebilir. Başarı odaklı ve rekabetin yüksek olduğu spor ortamında norm haline

gelmiş güç ilişkilerine bağlı roller, özellikle sporcuların sembolik şiddete maruz bırakılmasına neden olmaktadır.

Sembolik şiddeti, gündelik hayatta olduğu gibi spor ortamında da normalleştirilmiş davranışların sürdürülmesi sonucunda ortaya çıktığı için gözlemlenmesi zordur. Antrenör ve sporcu ilişkisini güç ve iktidar kavramları temelinde sembolik şiddet kuramını kullanarak araştıran Cushion ve Jones (158), antrenörlerin söylemlerinin bir spor takımının mevcut düzenini nasıl etkileyeceğini futbol kulübü örneğinde incelemiştir. Antrenörlerin söylemlerinin oyuncuların habitusu inşa ettiği ve antrenörden gelen “mesajın” oyuncuların davranış ve algılarını tamamen etkilediği ortaya çıkmıştır. Antrenörün sahip olduğu güç onun söylemlerinin habitusu inşa etme potansiyeli taşıdığı görülmüştür ve bu inşa bir süre sonra alanın normallerini de oluşturmaktadır.

Bourdieu sembolik şiddeti açıklamalarında, habitus kavramından da faydalanır. Sembolik şiddetin uygulayıcıları, davranışlarının meşruluğunu kabul ettirmekte zorlanmazlar çünkü habitusta bu davranışlar normalleştirilmiştir (159). Çoğu açıdan fiziksel şiddetten daha güçlü kabul edilebilecek olan sembolik şiddet, uygulayıcıların bilinçdışı gerçekleştirdiği toplumsal kuralların yansımasıdır (159). Bilinçdışı eylemlerin normalliği onların fark edilebilirliğini çoğu zaman mümkün kılmadığı için sembolik şiddet aynı zamanda toplum için yoktur da denilebilir (160) çünkü gösterilen sembolik şiddet davranışının toplumdaki karşılığının geçerlilik ve kabul görme olması farketmeden sürdürülmesi için motive etmektedir. Sembolik şiddetin kökünün habitusta inşa edildiğini yani yetişilen toplumun bireyin doğumunda itibaren sembolik şiddeti oluşturan değerleri kendisine yüklediğini ifade eder (154). Habitus normların, davranış ve ifade biçimlerinin toplumda inşa edilmiş ve sınırları olan bir sistemi olarak açıklanır (161). Bir alanın habitusu o alandaki herkesin nasıl hareket ettiğinin sınırlarını çizer. Bourdieu habitusun her birey için farklı şekillendiğini ve sınıfa özgün bir değişkenlik barındırdığını iddia eder (162). Belirli sosyal ortam ve sınıfı paylaşan insanların belirli davranış kalıplarını sürdürdüğü gözlemlenebilir. Habitus bu davranış kalıplarının şekillendiği ortam, bir kişinin *dünyasıdır* olarak da açıklanabilir (157). Habitus bir ortamın kültürünü temsil eder ancak bu kültürün sürdürülebilirliğinde bireyler arası etkileşimde vardır ve bu etkileşimle sembolik

şiddetin etkileri gözlemlenebilir (157). Sembolik şiddetin sürdürülebilirliği Habitusunu oluşturan yatkınlıklar, onların buldukları alanın sermayesiyle doğrudan ilişkilidir ve sermaye, kişinin toplumdaki yerini belirleyen bireysel kaynaklarıdır (163). Ayrıca Bourdieu alan kavramını “çok boyutlu konular ve failerin bu konulara yerleşmesi” olarak açıklamaktadır ve alandaki nesnel kuralların kişilerarası öznel ilişkilerin dinamiğini belirlediğini açıklar (163).

Bu tez kapsamında Bourdieu'nün sembolik şiddet kavramı, eski sporcu antrenörlerin güvenli spor kavramına dair deneyimleri, anlamları ve rollerinin açığa çıkartılması sırasında için eleştirel bir bakış getirmesi ve rehberlik etmesi için kullanılmıştır. Heidegger'in Yorumlayıcı Fenomenolojik yaklaşımı ve Bourdieu'nün Sembolik Şiddet kavramından yararlanılarak yazılan tezin yöntemine dair bilgiler aşağıda paylaşılmıştır.

3. BİREYLER VE YÖNTEM

Bu tezin amacı her türlü taciz ve istismardan arınmış güvenli bir spor kültürünün inşasında eski sporcu antrenörlerin deneyimlerini incelemek ve deneyimlerinin oluşturduğu anlamları ve rollerini ortaya çıkartmaktır. Bu amaç doğrultusunda tez, nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Nitel araştırma, sosyal olgu ve insan davranışlarını derinlemesine keşfetmek amacıyla kullanılan bir araştırma desendir (164). Yöntemi kullanan araştırmacılar, inceledikleri olguların nasıl inşa edildiğini anlamak ve açıklamak üzere çalışmalarını yürütürler (165). Bu tez kapsamında da eski sporcu antrenörlerin güvenli spor fenomenine dair deneyimlerini incelemek ve fenomene dair anlamlarını nasıl inşa ettiğini anlamak üzere nitel yöntem yaklaşımlarından fenomenolojik desen kullanılmıştır (140). Fenomenolojik desen, bireylerin yaşanmış deneyimlerinin anlaşılması ve derinlemesine incelenmesi için kullanılan bir nitel araştırma desendir (166). Desen, bireylerin yaşanmış deneyimlerinin kendileri tarafından nasıl anlamlandırıldığını ortaya çıkartmak ve bu anlamın özünü yorumlamak üzere kullanılan bir araştırma yöntemidir (140). Mastin Heidegger (134) bireylerin yaşanmış deneyimleri kavramı ile insanın, dünya ile olan ilişkisine vurgu yapar. Heidegger (167) için yaşanmış deneyimler bireyin dünya ile doğrudan kurduğu etkileşim sonucu oluşturduğu anlamlardır ve bu anlamlar bireyin varoluşunun kaynağıdır.

Bu tez kapsamında katılımcıların sporculuk geçmişleri ile aynı alan içerisinde şu an antrenör olarak bulunmalarıyla ilişkili yaşanmış deneyimlerinin onların güvenli spora dair anlamını nasıl şekillendirdiği ve bu anlam çerçevesinde güvenli sporu inşa etmeye dair rolleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Rollerini ortaya çıkartırken, fenomenolojik desen ile birlikte yorumlayıcı paradigma tercih edilmiştir (168). Yorumlayıcı paradigma, bireylerin sosyal olayları anlama ve yorumlama süreçlerini incelemeye odaklanan bir yöntemdir (169). Katılımcıların deneyimlerini merkezde tutarak derinlemesine incelenmesine yardımcı olan yorumlayıcı paradigma, bu tez kapsamında eski sporcu antrenörlerin görüşmelerinden oluşturulan hikayeleri yorumlarken kullanılmıştır.

3.1. Araştırmacı Duruşu

Sporculuk geçmişi olan bir araştırmacı olmama rağmen cimmastik alanında deneyimim bulunmamaktaydı. Sporculuk geçmişim 13-22 yaşlarım arasında Oryantiring yaptığım dönemleri kapsamaktadır. Oryantiringciyken içinde bulunduğum performans, mücadele ve rekabet alanı benim yarışmacı bir branşı anlama ve yorumlama pratiğimi kuvvetlendirdi. ‘‘Dışardan’’ bakış açısına sahip olan araştırmacıların nesnel bakış açısını koruyabildiğini ifade eden araştırmacılar, ‘‘içerden’’ ve ‘‘dışardan’’ olmanın dengesinin sağlanması gerektiğini savunmaktadır (170). Ben bu dengeyi, farklı bir branşta elit sporculuk geçmişi olan araştırmacı olarak sağlamaya çalıştım. Yani, cimmastik kültürüne olan dışardan bakışımı performans sporu kültürüne olan hakimiyetim ile dengelemeye çalıştım. Ayrıca, tezin katılımcı kriteri olan ‘‘eski sporcu antrenör’’ rolüne de sahibim. Sporcu olduğum Oryantiring branşında, sporculuğumun bitişini takiben antrenörlük deneyimim bulunmaktadır. Yarışmacısı olarak bydğum branşı antrenör olarak deneyimlemem, araştırma katılımcılarının deneyimlerini anlama ve yorumlamamda bana zenginlik kazandırdı. Bir branşı hem sporcu hem antrenör olarak görmek, eskiden branşın kurallarına uyup söz hakkı kısıtlı olan bir sporcuyken, antrenör olup karar verici pozisyona geçtiğimde aradaki rol değişiminin keskinliğini fark etmek, spor aktörleri arasındaki g farklarını daha net grebilmemi sağladı. Bu rol değişimim, bana sporcuların gelişimlerini izlerken, ya da takım içi dinamikleri gözlerken kurallarımı bildiğim bir konfor alanında bulunma hali yarattı.

Eski sporcu antrenör olma duruşumun yanında, şu an araştırma görevlisi olarak çalıştığım anabilim dalında başlayan ve danışman hocam Dr. Pınar ztrk’n yürütücülüğünde süren TBTAK 1001 projesinde bursiyer olarak görev alıyorum. ‘‘Sporda Taciz ve İstismar Risk Faktörlerinin Belirlenmesi ve Ulusal Sporcu Koruma Politikasının Geliştirilmesi’’ başlığıyla yürütülen projenin amacı, Türkiye spor ortamının güvenli spor ortamlarına dönüştürülmesi için sporda taciz ve istismara ilişkin risk faktörlerinin tespit edilmesi ve elde edilen veriler aracılığıyla Ulusal Sporcu Koruma Politikası ve Sporcu Koruma Eğitim Programı geliştirmektir. Bu projenin başından beri (Eylül 2022) devam eden bursiyerliğimde güvenli sporun inşa edilmesinin önündeki risk faktörlerini görebilme, sahada farklı branşları tanıyarak

geçirdiğim zamanda sporda taciz ve istismarın yaygınlığına dair fikir edinebilme ve cimnastik özelinde de pek çok antrenörle tanışıp alanın dinamiklerini proje çerçevesinde yakından inceleme fırsatım oldu. Projede anket çalışmaları ve bireysel görüşmeler yürütülürken, cimnastik branşına odaklandığımız katılımcı davetlerine ve planlamalarına öncülük ettim. Tüm bu deneyimler alanı tanımamda, araştırma problemimi belirlememde ve tezim için bireysel görüşmelerimi yürütüp analizlerini yaparken bana kaynak oluşturdu. Alana girerken “dışardan” olma halimin getirebileceği dezavantajları alanda vakit geçirerek ve farklı araştırma ve projelerde üstlendiğim rollerimi tezime katkı sağlayacak şekilde üstlenerek önlemeye çalıştım.

Alana girişim açık kimlikle oldu. Savin-Baden ve Major (164), araştırmacının açık kimlikle alana girmesinin hedeflediği grupla yakınlık kurmasını kolaylaştıracağını ifade etmektedir. Tribünde oturup antrenman ve yarışmaları izlerken, antrenörlerle tanışıp sohbet ederken ve velilerle tanışılırken araştırmacı kimliğim biliniyordu. Kendimi orda bulunma rolümle her zaman tanıtarak ve gerektiği durumlarda belgelerimi (Etik Komisyon İzni, TCF Tez Çalışması İzni, Gönüllü Katılım Formu, Hacettepe Üniversitesi Akademik Personel ve Lisansüstü Öğrenci Kimliği) göstererek alanda bulundum. Alanda dışardan bir araştırmacı olarak bulunmam nedeniyle, verileri toplarken araştırma katılımcılarına karşı önceden tanışmışlığın vermiş olabileceği kişisel önyargılara sahip değildim. Yine de veri kalitesinin etkilenmemesi adına alanda aktörlere ulaşmak üzere bağlantılarımı kurarken hep özdüşünümselliği ön planda tuttum. Dışardan olmamın bir katkısı da alandaki aktörlerle aramda önceden inşa edilmiş bir güç ilişkisinin bulunmamasıydı. Bu durum katılımcılarla aramda bir mesafe ve profesyonel iletişim ortamı sağladı. Özdüşünümselliğim kapsamında önemseydiğim bir diğer konu araştırmanın kapsamı gereği görüşmeler sırasında bazen taciz ve istismara dair travmatik bir maruz bırakılma deneyimini paylaşan katılımcı olursa görüşmeyi nasıl yöneteceğime dair endişeydi. Bu ihtimalin her zaman farkında ve hem katılımcıya hem kendime zarar vermeden görüşme içeriğini belirlemeye çalıştım.

3.2. Araştırma Grubu

Türkiye’de cimnastik köklü bir spor branşıdır. 1957 yılında kurulan Türkiye Cimnastik Federasyonunda (TCF) 2023 verilerine göre 97.073 kadın ve 66.406 erkek olmak üzere toplam 152.479 faal sporcu ve 15.101 kadın ve 4.132 erkek olmak üzere toplam 19.233 antrenör bulunmaktadır (171). Araştırma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirledim (172). Araştırma grubu, cimnastikte sporculuk geçmişi olan ve şu an cimnastik antrenörlüğü yapan katılımcılardan oluştu. Cimnastiğin dört yarışmacı branşından da katılımcılarla bireysel görüşme gerçekleştirdim. Standart bir fenomenolojik araştırmada katılımcı sayısının 1 ile 20 arasında değişmesi tavsiye edilir (138). Görüşmelere öncelikle iki erkek katılımcıyla pilot görüşme yaprak başladım. Pilot görüşmelerin ardından sekiz kadın, yedi erkek toplam on beş kişilik katılımcı grubu ile veri toplama sürecini tamamladım. Katılımcıların yaşı en küçük yirmi iki en büyük kırk üçtür.

Katılımcıların milli sporculuk, milli takım antrenörlüğü, birden fazla branşta yarışmacı olmak gibi farklı deneyimleri vardı. Daha önce de araştırmanın amacı ve problemlerin sunumunda belirtildiği gibi, araştırma grubu eski sporcu antrenörlerden oluşmaktadır. Bunun nedeni, eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair anlamlarının alanda farklı rolleri deneyimlemiş kişiler olarak nasıl şekillendiğini incelemektir. Katılımcılara ulaşmam öncelikle tanıdığım ve cimnastik geçmişi olduğunu bildiğim arkadaşlarım ve hocalarımla iletişime geçerek oldu. Alana ilk girişim ve araştırma grubuna ilk adımlarımı tanıdıklar aracılığıyla atabildim. Daha sonra görüşme yapmayı kabul eden katılımcılardan, meslektaşlarını yönlendirenler oldu ve grubumu bu şekilde genişletebildim. Bu haliyle kartopu örnekleme yönteminden faydalanmış oldum. Aynı zamanda, Instagram aracılığıyla takip ederek eski sporcu olduğunu bildiğim Instagram kullanıcılarına kişisel profilimden mesaj atarak araştırmaya davet ettim. Araştırmaya katılmayı kabul eden kişilere yine Instagramdan Gönüllü Katılım Formu (EK-6) ve Etik Komisyon İznini ileterek Zoom üzerinden görüşme gerçekleştirdim. Katılımcılara ait demografik bilgiler 2023 yılında alınmış olup Tablo 1.’de sunulmuştur. Katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış olup yerine mahlas kullanılmıştır.

Tablo 3.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

	İsim	Yaş	Sporculuk yaşı	Milli sporcu mu?	Sporculuk branşı	Antrenörlük süresi (yıl)	Antrenörlük belgesi kademe	Milli takım antrenörü mü?	Antrenörlük branşı	Çalıştığı sporcu kategorileri	Eğitim durumu	Antrenörlük pozisyonu	Güvenli sporla ilgili eğitim aldı mı?
1	Akın	36	11	Evet	Artistik	11	2	Hayır	Artistik	Minik- Küçük-Yıldız (K-E)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Evet (Bakanlık)
2	Ali	36	3	Hayır	Artistik	17	3	Hayır	Artistik	Minik- Küçük-Yıldız (E)	Lisansüstü	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Evet (Bakanlık)
3	Ayla	22	13	Evet	Ritmik/ Aerobik	4	2	Hayır	Aerobik	Minik- Küçük-Yıldız (K-E)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
4	Burak	32	15	Hayır	Artistik/ Trampolin	14	3	Hayır	Artistik	Minik- Küçük-Yıldız (E)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
5	Duru	25	17	Evet	Ritmik/ Aerobik	6	2	Hayır	Aerobik	Minik- Küçük-Yıldız (K-E)	Lisansüstü	Ücret Karşılığı/ İkincil Meslek	Hayır
6	Ece	28	12	Evet	Ritmik	10	2	Evet, Halen	Ritmik	Minik- Küçük-Yıldız- Genç (K)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
7	Ela	31	13	Evet	Ritmik	13	2	Hayır	Ritmik	Minik- Küçük (K)	Lisansüstü	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
8	Enes	27	3	Hayır	Artistik	10	3	Evet, Eskiden	Artistik	Minik- Küçük-Yıldız- Genç-Büyük (K)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Evet (Temel Antrenörlük Eğitimi)
9	Hakan	43	22	Evet	Artistik/ Trampolin	18	4	Evet, Halen	Trampolin	Gençler (E)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Evet (TCF, TMOK Projesi)

Tablo 3.1. (Devamı) Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

	İsim	Yaş	Sporculuk yaşı	Milli sporcu mu?	Sporculuk branşı	Antrenörlük süresi (yıl)	Antrenörlük belgesi kademe	Milli takım antrenörü mü?	Antrenörlük branşı	Çalıştığı sporcu kategorileri	Eğitim durumu	Antrenörlük pozisyonu	Güvenli sporla ilgili eğitim aldı mı?
10	Kerim	41	9	Evet	Artistik	15	2	Evet, Eskiden	Artistik	Minik- Küçük (E)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
11	Melis	22	11	Evet	Artistik	3	1	Hayır	Artistik	Minik- Küçük (K)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
12	Meltem	28	12	Evet	Ritmik	10	3	Hayır	Ritmik	Minik- Küçük- Yıldız- Genç (K)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
13	Özge	27	11	Hayır	Aerobik/ Artistik/ Trampolin	9	3	Hayır	Trampolin	Yıldız- Genç (K)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Hayır
14	Pelin	29	16	Hayır	Ritmik	5	3	Evet, Eskiden	Ritmik	Küçük (K)	Üniversite	Ücret Karşılığı/ Tek Meslek	Evet (TCF)
15	Zeynep	28	12	Evet	Ritmik	8	3	Hayır	Ritmik	Minik- Küçük- Yıldız- Genç (K)	Lisansüstü	Ücret Karşılığı/ İkincil Meslek	Evet (TCF)

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmamın metodolojik yaklaşımını oluşturan fenomenoloji deseninin temel veri toplama aracı bireysel görüşmelerdir. Aynı zamanda araştırmacının alanda bulunarak alanı anlamlandırmaya yönelik gözlemler yapması önerilir. Bu nedenle araştırmacı olarak cimnastik alanını anlamlandırmak üzere alanda bulunarak alan notu yazdım ve bireysel görüşmeler gerçekleştirdim.

3.4. Alan Notları

Alan notları, araştırmacının alanı anlaması, analiz yaparken yorumlama süreci için önemli bir arka plan sağlaması ve geniş çerçeveden bakabilmesini sağlaması nedeniyle yorumlayıcı fenomenolojik yaklaşım için önemli bir veri toplama sürecidir (173).

Spor alanında yapılan araştırmalarda branşın kültürünü anlayabilmenin en iyi ve en etkili yöntemi sahada bulunmak ve etkileşim halinde kalmaktır (35). Bu nedenle tez boyunca araştırmacı günlüğüne alan notları aldım. Üç farklı şehirde cimnastik salonlarına gittim (Ankara, İstanbul, Antalya) ve 10-14 Nisan 2023 tarihinde Antalya’da düzenlenen 10. Avrupa Artistik Cimnastik Şampiyonası’nı canlı olarak sahada izledim. Ayrıca Ankara ilinde gerçekleştirilen okullararası müsabakalar ve farklı kategorilerden seçme müsabaka programını takip ederek izledim. Alan notları tutulurken, cimnastiğin izleyicisi konumundaydım. Antrenmanları izlerken bir cimnastik antrenmanının standartı nedir, hangi yaş grupları ve hangi branşlar nasıl çalışır bunları yerinde izleyerek anlamaya çalıştım. Antrenör ve sporcuların ilişkisini dışarıya yansıdığı kadar gözlemledim. Alanın yazılı olmayan kurallarının her gün nasıl uygulandığını anlamaya çalıştım ve aktörler rollerini yerine getirirken nasıl davranıyorlar izledim. Müsabakalar sırasında ise yazılı kuralların sahadaki karşılığı, antrenör ve sporcuların kendilerini alanda konumlandırmalarını gözlemledim. Ayrıca hem antrenman hem müsabakalarda tribünde yerini almış ebeveynlerin rollerini görme şansım oldu. Antrenmanı takip eden ebeveynlerin çocuklarının gelişim sürecini izlemeleri, ebeveynlerin birbiri arasında sohbet ederken antrenörden ve çocuklardan bahsetmeleri ve saatlerini orada geçirirken cimnastiğe dair yaptıkları konuşmaları

gözlemleme fırsatım oldu. Alanın farklı aktörlerini farklı konumlarda gözlemlemem bana cimnastiği anlama, kurallarını görme ve yorumlama sürecim için kaynak sağladı. Bireysel görüşmeleri gerçekleştirirken, katılımcıların alana dair anlattıkları spesifik bir örnek olması halinde konuyu derinleştirebilme fırsatı elde ettim. İlgili alan notlarına dair örnek EK-1’de sunulmuştur.

3.5. Veri Toplama Aracı: Yarı-Yapılandırılmış Bireysel Görüşmeler

Araştırma kapsamında eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair rol ve anlamlarını açığa çıkartmak amacıyla yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler gerçekleştirdim. Yorumlayıcı fenomenolojide araştırmacı her görüşmeden sonra o görüşmenin deşifresini yazar, görüşmeyi defalarca dinler, ön değerlendirmesini yapar ve ardından bu öngörü ile birlikte diğer görüşmeye geçer (174). Yorumlayıcı fenomenolojik araştırmanın felsefi prensibi varlığın anlamını ve özünü ortaya çıkartarak yaşanmış deneyimleri yorumlamaktır (173). Bu prensip temelinde eski sporcu antrenörlerin yaşanmış deneyimlerini anlamak ve yorumlamak üzere geliştirilen bireysel görüşme formu, öncelikle iki katılımcı ile pilot çalışma yapılarak denenmiştir. İlk pilot görüşme Zoom üzerinden gerçekleştirilmiş ve hemen deşifresi yazılarak sorular değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonrası bireysel görüşme soruları yeniden düzenlenmiştir. Sorulurken bağlam ile ilişkisinde kopukluk olduğu fark edilen sorular çıkartılmıştır. Katılımcı tarafından net anlaşılmayan, uzun yazılmış veya alanın özellikleri uymadığı için doğrudan yanıtı alınamayan sorular düzenlenmiştir. Ardından ikinci pilot görüşmeye hazır hale getirilmiştir. İkinci pilot görüşme araştırmacının ofisinde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Deşifresi hazırlanan görüşme yeniden değerlendirilmiş ve bireysel görüşme soruları ilk pilot görüşme sonrası yapılan düzenlemeler tekrarlanarak sorular tez çalışmasının ilk katılımcısını davet etmeye hazır hale getirilmiştir. Bireysel görüşme soruları, ilgili literatür (4, 5, 18, 22, 33, 35, 105) ve Türkiye cimnastik alanının özgünlüğü (84, 175) dikkate alınarak hazırlanmıştır. Sorular, güvenli spor ve sporda taciz ve istismar hakkında konuşabilmek, bu konuyu cimnastik ile birleştirmek ve eski sporculuk deneyimini tüm bu soruları yanıtlarken ön planda tutabilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Bireysel görüşmeler, kişisel bilgi formu (EK-3) ve bireysel görüşme formu (EK-2) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. katılımcıların sporculuk deneyimleri ve antrenörlük deneyimlerini

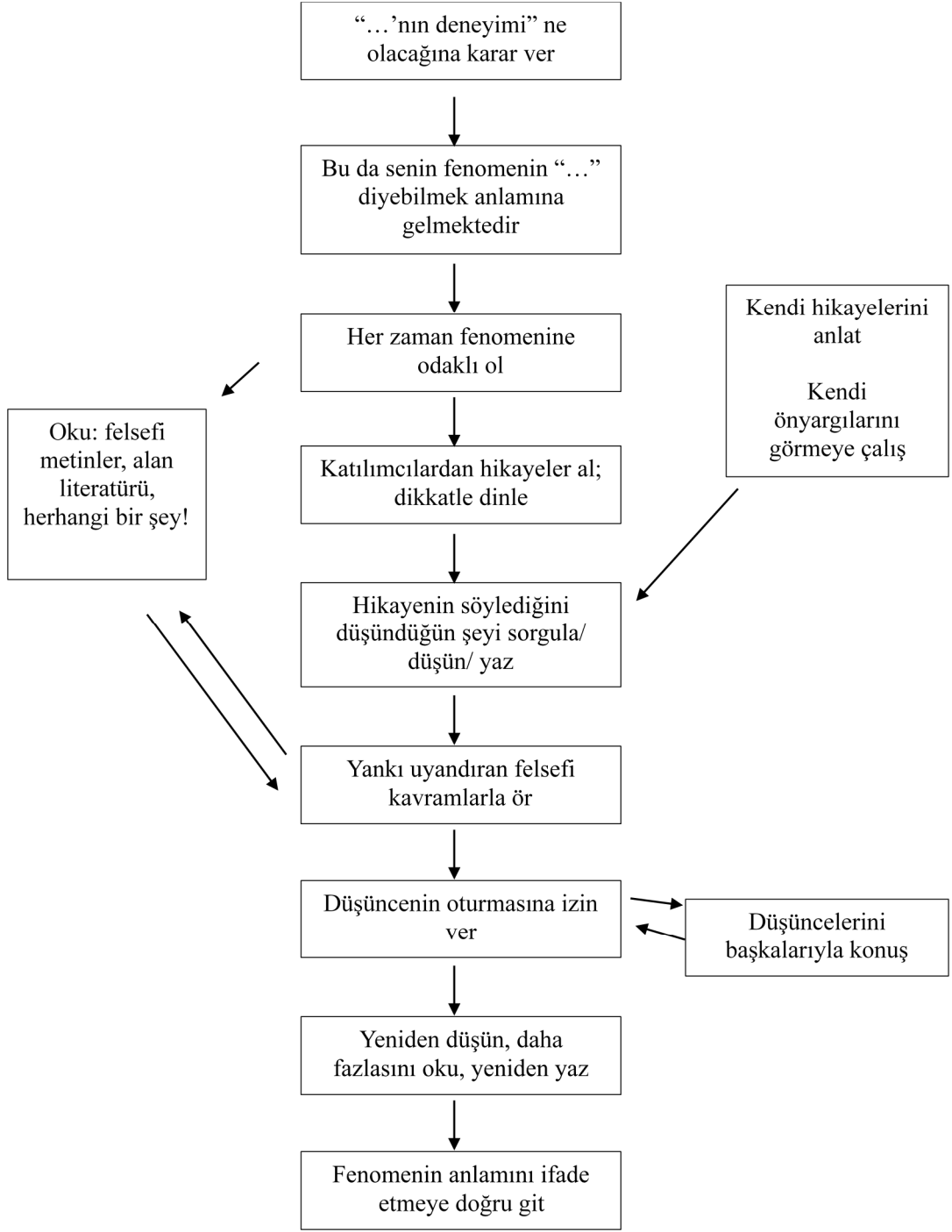
tamamen ayırtırmadan yanıtlayabilecekleri yaklaşımla sürdürülmüştür. Katılımcıların kimi zaman sporculuk deneyimlerini ön planda tutmaya eğimliyken kimi zaman da antrenörlüklerine dair bilgilerini ön plana alma eğilimleri olmuştur. Böyle anlarda görüşmenin akışına göre ve yarı yapılandırılmış bireysel görüşme yönteminin sınırları çerçevesinde ara sorular eklenerek katılımcıların deneyimlerini daha detaylı anlatmaları sağlanmıştır. Görüşmeler sırasında güvenli spor ortamlarının nasıl inşa edilebileceğine dair görüşler paylaşılırken bir dirençle karşılaşılmamıştır. Ancak cimnastikte taciz ve istismara dair soruların sorulduğu anlarda katılımcıların üstü kapalı yanıtlar verme, kendi deneyimlerinin olmadığından bahsetme, bir tanıdıklarının anlattığı ancak kendi şahit olmadıklarını söyledikleri olaylardan bahsetme yaklaşımları dikkat çekmiştir. Böyle anlarda yani katılımcının kendisini rahat hissetmediğini ifade ettiği, soruya doğrudan yanıt vermeyi istemediği ya da “Bundan bahsedemem”, gibi cevaplarla sorunun geçilmesini istediği anlarda bir sonraki soruya geçilmiş ve katılımcının tercihine saygı duyulmuştur. Bahsedilen yaklaşımlar çerçevesinde yürütülen tezin ilk bireysel görüşmesi 06.06.2023 tarihinde, son bireysel görüşmesi ise 20.12.2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bireysel Görüşme Formu EK-2’de sunulmuştur.

3.6. Verilerin Analizi

Fenomenolojik analizin pek çok yöntemi bulunmaktadır. Manen (140) deneyimin incelenmesine dair tüm araştırmaların fenomenolojik analizle yapılması gerekmediğini, ancak fenomenolojik yöntemin bir deneyime dair önceden üretilmiş fikrin ve öngörülen anlamının incelendiğini savunur. Aynı zamanda araştırmacının araştırmaya başlarken fenomenini kesin olarak bilmesi ve kavramsal çerçevesini buna göre çizmesinin şart olduğunu ifade eder.

Fenomenolojinin dönüşümlü hali ve sürekliliğinin gerçekliğini kabul ederek bu araştırmanın verilerini Elizabeth Smythe’in (174) “Yorumlayıcı Hermenötik Fenomenolojik Süreç” açıklamalarından faydalanarak analiz ettim. Smythe, (174) Yorumlayıcı Hermenötik Fenomenolojik Süreç ile yeniden yazmayı, yeniden düşünmeyi, yeniden okunmayı ve düşüncelerin temalar haline gelene dek döngünün sürmesi gerektiğini destekleyen bir süreç şeması geliştirmiştir. Şemanın ilk

basamağı, öncelikle deneyimin yani fenomenin ne olduğuna karar vermektir. Araştırmacı her zaman fenomenine odaklı olmalı, katılımcılarla yaptığı bireysel görüşmelerden ortaya çıkardığı hikayeleri düşünmeli, sorgulamalı ve bu döngüyü tekrarlayarak analizi ortaya çıkartacak yorumlamayı yapmalıdır. Analiz sürecine araştırmanın kuramsal ve felsefi kavram ve açıklamalarının dahil edilmesi, araştırmacının bu kavramlarla yeniden düşün, sprugula, oku yaz sürecine girmesi gerekmektedir. Süreçte yer alan tüm basamaklar birbiriyle ilişkili ve tekrarlanan basamaklar olarak görölmektedir (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Yorumlayıcı Hermenötik Fenomenolojik Süreç (174).

Fenomenolojik analiz katılımcıları dinleyerek fenomenin özüne odaklanarak anlamlı temalar ortaya çıkana kadar sürdürülmektedir (176). Araştırmacı bir hikâyeyi dinlerken anlamın doğrudan zihninde belirmeyeceğini bilmeli ve detaylı bir düşünme sürecine hazırlanmalıdır (174). Smythe (174), analiz sırasında deşifrelerden hikayeler ortaya çıkana kadar tekrar tekrar okunmasını, üzerinde düşünülmesini ve kümelere ayrılması gerektiğini ifade eder. Bu süreç dikkate alınarak metnin tamamı ve bölüdüğü hikayeler (crafted stories) arasında okuma ve düşünme süreci gerçekleştirirken “yorumlayıcı döngü” oluşturulmuş ve her hikâyeye tekrar tekrar dönülerek yazma ve yorumlama süreci desteklenmiştir (174). Veri toplama süreci ve analiz süreci paralel yürütülmüş ve yapılan her görüşme değerlendirilerek bir sonraki görüşmeye geçilmiştir. Deşifrelerden hikayelerin oluşturulmasına dair örnek çalışma Şekil 3.2 – 3.4 arasında sunulmuştur.

Katılımcı: İlk başlarda minikler ve küçükler kategorisinde başladığımızda her sporcunun böyle verdiği bir heyecan oluyor küçük yaşlarda çünkü daha böyle profesyonel sporcu kafasında olmuyor minikler. O yüzden ben daha böyle keyifli bir süreçte bulunmuştum. O büyük ablalarımızı izlerdik o ne kadar böyle güzel seri yaptıklarını ne kadar güzel kostümler giydiklerini ne kadar güzel hani hem makyaj hem o aletlerle uyumlu bir şekilde hareketleri sergilemesinde biz minikler olarak o zaman küçükken çok hoşuma gitmişti fakat sonrasında büyüdüğümde de ne kadar ciddi bir boyut aldığını ne kadar profesyonel bir spor olduğunu ve ülkemizde çok yaygın olmadığını bu sporun ve sonrasında da çeşitli milli sporcu olarak deneyimledikten sonra çok böyle kendine özgüveniniz artıyor zaten ve büyüdükçe hem de sosyalleşme açısından çünkü biz hem yurtdışı hem yurtiçi yarışa gittiğimiz için rakiplerimizle tanışıyoruz.

Katılımcı: O zamanki zamanda ablalarımız bize minikler olarak çok yardımcı olmuştu. Hem ablalarımız antrenöre, antrenörler de ablalara söyleyerek bize antrenörlük yaparlardı. Bu bizim çok hoşumuza giderdi onları çok örnek alırdık. Çoğu zaman o minikler kategorisinden yıldızlara kadar hani öyle bir aile oluyoruz ki içerisinde. Sanki başka bir hayatımız yok, o salon içerisinde bulunan insanlarla bir iletişimde bir yaşamda oluyoruz. O yüzden çok farklı bir duygu hani derlere anlatılmaz yaşanır, gerçekten de öyle bir şey

Katılımcı: Her gün yapılırdı. Miniklerde başladığımızda 4 gün oluyordu fakat yarışmalar ilerledikçe bu 6 güne çıkıyor ve saatlerimiz çok çok fazla oluyordu. Gece birlere kadar çalıştığımızı bilirim küçük yaşlarda

Katılımcı: Tabii ki daha evet yaşadım. Allaha küçük yaşlarda daha dediğim gibi artık federasyonun artık ülkenin verdiği bir sorumluluk olduğu zaman o milli sporculuk zamanında her sporcunun yaşadığı bir ... (anlaşılmıyor) oluyor. Minikler, küçüklerde bile gece birlere kadar çalıştığımızda evet zordu fakat bunu bilirdik yani antrenörümüz bize söylerdi "bu sizin iyiliğiniz için, başarmak için bunları yapmanız gerekiyor" diye bize her zaman söylerdi. Bu yüzden ailem de çok desteklediği için çok çok zor olmadı diyebilirim. Ailenin de çok önemi var

Katılımcı: Şöyle, antrenörüm bulgar bir antrenör olduğu için kendisi daha çok böyle şey odaklılardır. Hem başarı hem plana odaklılardır. Bunu bize miniklerde bile söylemişti çünkü ablalarımızı örnek aldığımız için ablalarımız da bize bunu yaptırırdı. Bunu bitirmemiz gerekiyor, planımız bugün neyse onu uygulamamız gerekiyor kızlar diye o yüzden onları da örnek aldığımız için ben seviyorum. O antrenman programını, o antrenman disiplinini bize çok küçük yaşlarda aşladığı için gerekli zaten şeyi aldık

Katılımcı: Antrenörüm birazcık dediğim gibi onlarda sovyet kafası olduğu için bizim kültürümüz çok farklıydı. Çok farklı olduğumuz zıtlasmalar tabii ki oldu her sporcu bunu çekmiştir kendisi biraz daha disiplinli. Duygusuz bir antrenör olduğunu söyleyebilirim. Zaten cimnastikte bir hem robot gibi bir durum olduğunu da söyleyebilirim. Antrenörümüz sadece şunu söylerdi "bu yapılıcak ve ondan sonra eve gidilecek, yoksa eve gidilme yok". Yani ne zaman yapılacaksa antrenman düzenli bir şekilde o zaman eve gidilecek. O yüzden bize böyle aşladığı için zordu ama dediğim gibi şu anda ben şükrediyorum

Şekil 3.2. Meltem isimli katılımcının ham deşifresinden hikaye üretme (1. aşama).

Abla-abi (büyük sporcular)

Minikler ve küçükler kategorisinde başladığımızda her sporcunun böyle verdiği bir heyecan oluyor. O yüzden ben böyle keyifli bir süreçte bulunmuştum. O büyük ablalarımızı izlerdim. Ne kadar güzel seri yaptıklarını, ne kadar güzel kostümler giydiklerini, ne kadar güzel hem makyaj hem o aletlerle uyumlu bir şekilde hareketleri sergilemelerini izlerdim... minik olarak çok hoşuma gitmişti. O zamanda ablalarım bana minik olarak çok yardımcı olmuştu. Hem ablalarım antrenöre, antrenörler de ablalara söyleyerek bize yani miniklere antrenörlük yaparlardı. Bu bizim çok hoşumuza giderdi onları çok örnek alırdık. Çoğu zaman o minikler kategorisinden yıldızlara kadar hani öyle bir aile oluyoruz ki takım içerisinde. Sanki başka bir hayatımız yok, o salon içerisinde bulunan insanlarla bir iletişimde bir yaşamda oluyoruz. Miniklerde başladığımızda 4 gün oluyordu fakat yarışmalar ilerledikçe bu 6 güne çıkıyor ve saatlerimiz çok fazla oluyordu. Gece birlere kadar çalıştığımızı bilirim küçük yaşlarda. Küçüklerde bile gece birlere kadar çalıştığımızda evet zordu fakat bunu bilirdik yani antrenörümüz bize söylerdi “bu sizin iyiliğiniz için, başarmak için bunları yapmanız gerekiyor” diye bize her zaman söylerdi. Bunu bize küçüklere bile söylemişti çünkü ablalarımızı örnek aldığımız için ablalarımız da bize bunu yaptırırdı. “Bunu bitirmemiz gerekiyor, planımız bugün neyse onu uygulamamız gerekiyor kızlar” diye büyüdük o yüzden onları da örnek aldığımız için ben seviyorum. Antrenörümüz sadece şunu söylerdi “Bu yapılıcak ve ondan sonra eve gidilecek, yoksa eve gidilme yok”. O yüzden bize böyle aşıladığı için zordu ama dediğim gibi şu anda ben şükrediyorum (Meltem, 28 yaş)

Şekil 3.3. Meltem isimli katılımcının ham deşifresinden hikaye üretme (2. aşama).

Minikler ve küçükler kategorisinde başladığımızda her sporcunun böyle verdiği bir heyecan oluyor. Büyük ablalarımızı izlerdim. Ne kadar güzel seri yaptıklarını, ne kadar güzel kostümler giydiklerini, ne kadar güzel hem makyaj hem o aletlerle uyumlu bir şekilde hareketleri sergilemelerini izlerdim... minik olarak çok hoşuma gitmişti. O zamanki ablalarım bana minik olarak çok yardımcı olmuştu. Hem ablalarım antrenöre, antrenörler de ablalara söyleyerek bize yani miniklere antrenörlük yaparlardı. Bu bizim çok hoşumuza giderdi onları çok örnek alırdık. Küçüklerde bile gece birlere kadar çalıştığımızda evet zordu fakat bunu bilirdik yani antrenörümüz bize söylerdi “Bu sizin iyiliğiniz için, başarmak için bunları yapmanız gerekiyor” diye bize her zaman söylerdi. Bunu bize küçüklere bile söylemişti çünkü ablalarımızı örnek aldığımız için ablalarımız da bize bunu yaptırırdı. “Bunu bitirmemiz gerekiyor, planımız bugün neyse onu uygulamamız gerekiyor kızlar” diye büyüdük o yüzden onları da örnek aldığımız için ben seviyorum. O yüzden bize böyle aşıladığı için zordu ama dediğim gibi şu anda ben şükrediyorum (Meltem, 28 yaş).

Şekil 3.4. Meltem isimli katılımcının ham deşifresinden üretilen hikaye (3. aşama).

Üretilen hikayeler, yorumlama sürecinin temel bulguları haline gelmiştir. Bu sayede “Güvenli Spor” fenomenini anlama sürecinde her katılımcının bireysel görüşmelerinden elde edilen deşifrelerden hikayeler oluşturularak yorumlama süreci sürdürülmüştür (174). Smythe (174) (sy., 46) yorumlayıcı fenomenoloji için yürütülen analiz süreci döngüsünü şu cümlelerle ifade eder: “*Verilerle yakından meşgul oluyorsunuz ve danışmanınızla okuyor, yazıyor ve konuşuyorsunuz ve verilerinize geri dönüyorsunuz, yeniden yazıyorsunuz, hala okuyorsunuz, hala düşünüyorsunuz, hala düşüncelerin gelmesine izin veriyorsunuz.*” Smythe (174) ayrıca yorumlayıcı fenomenolojik araştırma sürecinin temel bir tematik analiz sürecinden farklı yürütülmesi gerektiğini de savunur.

Fenomenin özünü anlamada farklı analiz yöntemlerinden faydalandığı da literatürde görülmektedir (177). Smith (178) tarafından geliştirilen Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz (YFA) ve Clarke ve Braun (179) tarafından geliştirilen Tematik Analiz bu yöntemlerden en popülerleri olarak örnek gösterilebilir. Ancak iki yöntem arasında temel farklılıklar görülmektedir. Temel farkın Tematik Analizin bütüncül bir inceleme ve kodlama süreci sonrasında temalara gidilen süreçken YFA sürecinde veri setlerinin (görüşmelerin) ayrı ayrı değerlendirilerek sonradan temalandırmaya gidilmesi olarak vurgulanmaktadır. Ayrıca bu bireysel değerlendirme süreci nedeniyle YFA (178) literatürde “psikolojik analiz” olduğuna dair eleştiriler almaktadır (140). YFA kişisel deneyimi anlamlandırmaya odaklanırken Tematik Analiz “kişisel deneyimlerin sosyo-kültürel bağlamda nasıl şekillendiğine” odaklanmaktadır. Braun ve Clarke (177) Tematik Analizin fenomenolojik yaklaşımla birlikte kullanılmasına eleştirel yaklaşır ve bu birleşimin uyumunu kanıtlayan yeterince çalışma olmayışının altını çizer. Fenomenolojik bir analiz temalandırma çalışması ile gerçekleştirilebilir ancak temalandırmayı basit bir kategorik değerlendirme olarak anlamamak önemlidir (176). Analiz sırasında fenomenin özünü ortaya çıkartılırken aslında o deneyimin anlamı “tematik” olarak yansıtılmaktadır (176). Fenomenolojik analizin tek bir yöntemi ya da sabit aşamaları yoktur (176). “Fenomenolojinin metodolojisi, bu çeşitli sorgulama düzeyleri arasında diyalektik bir ileri geri gidişi gerektirir” (176). Belirli bir formülasyonu olmaması fenomenolojik metodun yeniden ve yeniden sorgulama odaklı bir düşünce sarmaları oluşunu yansıtmaktadır (176). Bu düşünce sarmalının fenomenin özünü tamamen ortaya çıkartması da mümkün değildir (174). Yöntem

araştırmacının öznel olarak katılımcıların aktardığı deneyimleri anlamasına ve fenomenin özünü ortaya çıkartmasına yardımcı olmaktadır (174).

Elizabeth Smythe (174), bulguların fenomenolojik veri değeri taşıması için araştırmacının derin anlamlandırma üzerine yoğunlaşması gerektiğini açıklar. Bu süreçte araştırmacı, katılımcıların anlamlandırma süreçlerini deşifrelerden ortaya çıkartmaya çalışır. Yorumlayıcı fenomenolojide araştırmacı verileri (fenomenin özüne götüren bilgileri) okuyucuya anlatmaktan ziyade özü anlaması için okuyucuyu yönlendiren ve düşündüren bir dil tercih etmelidir (174). Bu nedenle bulguların sunumunda verilen hikayeler, deneyimin özünün anlaşılması için araştırmacı tarafından literatürle desteklenerek sunulmuştur. Bulgular, beş tema olarak ayrıştırılsa da her temanın birbiriyle kuvvetli bağıntısı bulunmaktadır. Smythe ve arkadaşlarının da (180) de dediği gibi yorumlayıcı hermenötik fenomenolojik süreç hiç bitmeyen ve sürekli bir döngüdür. Bu döngüyü en anlamlı şekilde yansıtabilmenin yolu benim için öncelikle katılımcıların sporculuk ve antrenörlük deneyimlerini ayrıştırmamak ve bir bütün olarak vermektir. Her temada bu bütünlüğü görünür kıldım ve tema geçişlerini kronolojik bir sıralama yerine hikayelerin anlamlarına göre belirledim. Cimnastik alanında eski sporcu antrenör olmak ve bu kapsamda güvenli spora dair geliştirilen anlamlar, bulgularda sunulmuştur.

3.7. İnandırıcılık

İnandırıcılık, nitel yöntemle yürütülen bir araştırmadan elde edilen verilerin, ilgili analiz yöntemine uygun analiz edilmesi ve bulguların yorumlanma sürecinin aşamalara uygun yürütülmesiyle ilişkilidir (181). Araştırmanın bulgularının inandırıcılığının kontrol edilmesi için uygulanan doğrulama yöntemleri vardır. Patton (181) araştırmanın inandırıcılığını etkileyen faktörleri *üçleme*, *araştırmacının inandırıcılığı* ve *paradigma tartışmalarının inandırıcılığı* olarak açıklamaktadır. Bu araştırmada Patton'un açıklamalarından hareketle, öncelikle tez yazarı tarafından yürütülen analiz sürecinin tez danışmanı tarafından değerlendirilip öneriler vererek iyileştirilmesi ile araştırmacı üçlemesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı üçlemesi, araştırmanın yalnız analiz değil araştırma amacı ve problemlerinin belirlenmesi, verilerin toplanması sürecinde katılımcıların seçilerek davet edilmesi, analiz sonrası

bulguların sunumu ve araştırmanın sonuçlandırılması aşamasında da gerçekleştirilmiştir. Bir diğer inandırıcılık stratejisi olarak teori ve yaklaşımda üçleme kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Heidegger'in Yorumlayıcı Fenomenolojik Yaklaşımı ve Bourdieu'nün Sembolik Şiddet açıklamaları birlikte kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmacının inandırıcılığı, araştırmacının duruşu bölümünde açıklanan özellikleri içermektedir. Patton (181) için araştırmacının alandaki konumu, duruşu, katılımcılarla olan iletişimi ve araştırma alanına dair geçmişi araştırmanın inandırıcılığını etkilemektedir. Bu kapsamda tez yazarı, araştırma alanı için “dışardan” konumda olmasına rağmen farklı bir spor branşında eski sporcu antrenörlük deneyimi olan bir araştırmacıdır. Türkiye ekosisteminin sporda taciz ve istismar risk faktörlerini açığa çıkartma amacı olan TÜBİTAK 1001 projesinde 1,5 senedir bursiyer olarak çalışmaktadır. Tüm bu deneyimler, bu tezin amacı olan eski sporcu cimnastik antrenörlerinin güvenli spor inşasına dair anlamlarını ve rollerini açığa çıkartırken araştırmacıya arka plan sunmaktadır. Üçüncü olarak paradigma tartışmalarının inandırıcılığı maddesi, kullanılan metodolojik yaklaşım, kuram ve analiz yönteminin inandırıcılığını kapsayan bir maddedir. Araştırmada kullanılan Heidegger'in Yorumlayıcı Fenomenolojik Yaklaşımı ve Bourdieu'nün Sembolik Şiddet kuramı, araştırmacılar tarafından yıllardır kabul görerek tartışılan, araştırmalarda kullanılan ve bilimsel çalışmalara katkı sunan yaklaşımlardır. Bu araştırmanın amacı ve problemleri çerçevesinde de okunup incelenmiş ve kullanılmaya karar verilmiştir. Ayrıca araştırmanın analiz yöntemi olan Yorumlayıcı Hermönötik Fenomenolojik Süreç, Smythe (174) tarafından Heidegger'in açıklamalarından hareketle geliştirilmiş bir süreçtir. Bu süreç de ilgili literatüre katkı sağlamış ve birçok araştırmacı tarafından kullanılarak geçerliliğini sürdürmektedir.

Patton'un (181) üç madde halinde sunduğu inandırıcılık açıklamalarına ek olarak, bu araştırmada Crowther ve arkadaşları (182)'in katılımcı kontrolü (member checking) olarak ifade ettiği, bölünen hikayelerin (crafted stories) katılımcılara gönderilerek onların ifade etmek istedikleri bilgi ve anlamın kaybolmadığına emin olmak üzere kontrol gerçekleştirilmiştir. Bu inandırıcılık yöntemi, bölünen hikayeler için yapılması şart olmasa da analiz yöntemine yeni aşına olan araştırmacılar için

önerilmektedir. Bu kapsamda bölünen hikayeler kendilerine iletildiğinde katılımcılardan olumsuz bir yanıt ve düzeltme önerisi alınmamıştır. Katılımcı kontrolü yapmanın araştırma katılımcıları için bir faydası da katılımcıların gizliliklerine dair endişelerini gidermiş olmaktadır. Kendi görüşmelerine dair hangi bölümün araştırma kapsamında yayınlanacağını önceden gören katılımcılar, kimliklerini açığa çıkartan herhangi bir bilginin kullanılmadığını ve isimleri yerine hangş mahlasın kullanıldığını fark ettiklerinde endişelerinin azaldığını bildirmiştir.

3.8. Etik Hususlar

Araştırmanın yürütülmesi için Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Komisyonundan izin alınmıştır (İzin Yazısı Sayı No: E-35853172-101.03.02-00002708994). Alınan etik komisyon izni ile, Türkiye Cimnastik Federasyonuna başvurulmuş ve ilgili federasyondan da tezin yürütülmesi için gerekli onay alınmıştır (İzin Yazısı Sayı No: E-95944729-125.99-4532803). Her iki izin yazısı da EK-4 ve EK-5 olarak ekler başlığında sunulmuştur.

Alınan Etik Komisyon ve Türkiye Cimnastik Federasyonu izni sonrası katılımcılarla görüşme talepleri oluşturulmaya başlanmıştır. Katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak davet edilirken izin yazıları ve gönüllü katılım formu aynı anda iletilmiş, okutulmuştur. Araştırmaya yalnızca gönüllü olarak katılmayı kabul eden kişiler katılmıştır. Katılımcılardan izin alınarak görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Katılımcıların kimliklerini açığa çıkartacak bilgiler demografik bilgi formunda kullanılmamış olup, tüm isimler değiştirilmiştir yerine farklı isimler kullanılmıştır. Bazı katılımcılar, deşifreler kontrol için kendilerine iletildiğinde katılımcı isimlerinin alanda bir antrenöre ait olması, tanıdıkları bir sporcuya ait olması vb. nedenlerle değiştirilmesini talep etmiştir. Katılımcıların bu talepleri sonrası istedikleri isimler kendilerine verilmiştir. Bu sayede cimnastik alanından hiçbir aktör için muhtemel katılımcı izlenimi oluşmasına izin verilmemiştir. Katılımcıların hikayelerinde yaşadıkları şehir, kulüp ismi, takım arkadaşı ismi, çalışma arkadaşı ismi vs. hakkında bilgi verdiği noktalarda bu bilgiler anonimleştirilmiştir. Ayrıca, katılımcılardan ikinci bir mesleğe sahip olanların meslekleri, kimlik ortaya çıkartabilecek bir bilgi olması nedeniyle araştırma kapsamında kullanılmamıştır.

4. BULGULAR

Verilerin analizi sonucunda beş temaya ulaşılmıştır. Beş temanın her birinde katılımcı olan eski cimnastikçi antrenörlerin, sporcu olduğu dönemler ve şu an antrenörlük yaparken edindiği deneyimlere ilişkin bulgular birlikte sunulmuştur. Cimnastikçi olmak ve şu an aynı alan içerisinde antrenörlüğe devam etmenin onların güvenli sporun inşasına dair anlamlarını nasıl şekillendirdiği Bourdieu'nün Sembolik Şiddeti ve Heidegger'in Yorumlayıcı Fenomenolojik Yaklaşım tartışmaları çerçevesinde analiz edilmiştir. İlk tema olan "Cimnastikçi Olmak Üzerine", cimnastikte sürekli değişen dinamiği anlatırken, alanda gelişim için uygulanan iletişime dayalı baskılayıcı pratikleri de açıklamaktadır. Rekabet kültürünün alan içinde oluşturduğu kişilerarası dinamikler ve bu dinamiklerin sporcuların cimnastik salonu dışındaki yaşantılarına olan yansıması da ilk temada yorumlanmaktadır. "Cimnastikçi Bedeni" başlıklı tema, cimnastik salonuna odaklanmaktadır. Performans kültürünü ve salon içindeyken uyulması gereken kurallara ve disiplinin oluşturulma sürecine dair katılımcılardan elde edilen veriler hikaye oluşturularak sunulmuş ve ilgili kuram/araştırma soruları temelinde analiz edilmiştir. Tema üç, "Antrenör yoksa Abla/Abi var: Sporcular arası Hiyerarşi" cimnastiğin abi/abla dinamiğini anlatan hikayeleri sunmaktadır. Cimnastikçilerin kendi içlerinde birbirlerine verdikleri roller ve bu rollerin güvenli sporu sürdürme konusundaki avantaj ve dezavantajları hikayelerden okunmaktadır. Tema dört'te, "Cimnastik Yapmak Mı? Dört Ev Satın Almak mı?" başlığıya, cimnastikçilerin başarılı olmak ve spora devam etmek için yaptıkları maddi yatırımları incelenmiştir. Son tema olan "Ebeveyne Göre Şerbet Vermek" başlıklı temanın hikayeleri, ebeveynlerin güvenli sporun önemli bir bileşeni olduğunu açığa çıkartmaktadır. Ebeveynlerin alan içinde aldığı rolleri ve antrenörler ile iletişimlerinde stratejik konumlanmalarının güvenli spor ortamının inşasına yansıması yorumlanmıştır. Böylece beş tema kapsamında, eski sporcu cimnastik antrenörlerinin güvenli spora dair hangi anlamları nasıl oluşturduklarına dair bir çerçeve ortaya çıkartılmıştır.

Eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair ortaya çıkan ilk anlamı, ilk temada incelenmiştir ve sporculara eşit ilgi ve desteğin sunulmasıdır. Cinsiyete, başarıya veya

takım içi dinamiklere göre değişmeyen, sürekli ilgi ve desteğin gösterilmesi sporculara güvenli spor ortamının sağlanması için kritiktir. Sporcuların bu dinamikler içinde bedenlerinin korunması için fiziksel istismar davranışlarının sürdürülmemesi önemlidir ve güvenli sporcu inşa ederken eski sporcu antrenörlerin anlamları arasında yer almaktadır. Bu anlam ikinci temada tartışılmıştır. Ayrıca üçüncü temada ortaya koyulduğu şekliyle, sporcular arası hiyerarşik ilişkiler sonucu dengesizliğin oluşmaması, antrenörlerin anlamlarından biridir. Özellikle yaş hiyerarşisine bağlı sporcular arası baskının yaşanmaması, kendi sporculuk dönemlerinde bu nedenden dolayı cimnastiğe devam ederken istismara maruz bırakılan eski sporcular için önemli bir faktördür. Dördüncü tema olarak cimnastikte fiziksel şartların iyileştirilmesi ortaya çıkmıştır. Fiziksel şartların iyileştirilmesi için kurumlara eşit miktarda desteğin sunulması, sporcuların başarılı cimnastikçiler olabilmeleri için gerekli olan malzeme ve imkanlara sahip olabilmeleri beklenmektedir.

Katılımcılar için güvenli sporun inşası, cimnastiğin kurallarına uygun olarak hazırlanmış salonlar ve yarışma alanlarıdır. Bu şartların şu anda özel kulüplerin ve ebeveynlerin maddi imkanlarına göre şekillenmesinin sporcular arası eşitsizliğe neden olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle güvenli spor ortamının inşası için fiziksel şartların eşitlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Son ve beşinci temada görülen cimnastikte ebeveynin sporcu takip etmesi, antrenörle sürekli iletişimde olması güvenli sporun inşasında ortaya çıkan anlamlardan bir diğeridir. Eski sporcu antrenörler, kendi dönemlerinde ebeveynlerin antrenörlere koşulsuz güvenle “teslim” ettiği cimnastikçiler olarak bu durumun istismara neden olduğunu belirtmiş ve günümüzde ebeveynlerin değiştirdikleri yaklaşımlarının güvenli spora dair önemli bir pratik olduğunu vurgulamıştır. Katılımcılar için ebeveynin alanda olması, güvenli spora dair anlamları arasında yer almaktadır. Katılımcıların eski sporcu antrenör olmalarına dair deneyimlerinin, güvenli sporu inşa etme ve anlamlandırma süreçlerinde önemli role sahip olduğu görülmüştür. Bugün antrenör olarak rollerini sürdüren katılımcılar, eski sporcu olmalarından alanın her anında yararlanmaktadır.

“İçerden” olmak, sporcularla empati yapabilmek ve “dışardan” olan antrenörlere kıyasladıklarında onların kendileri için avantaj olarak gördüğü bir roldür. Bu kapsamda eski sporcu antrenörlerin “güvenli spor” kavramına yani bu tez

kapsamında fenomen olarak incelenen kavrama dair anlamlarının beş başlık etrafında şekillendiği söylenebilir. Bu başlıkların hiyerarşik bir sıralaması bulunmama ile birlikte beşi de birbirinden etkilenen ve eski sporcu antrenörlere göre bir bütün olarak güvenli sporu inşa eden anlamlardır.

Aşağıda bireysel görüşmelere yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan beş tema sunulmuştur. Temalarda katılımcıların bireysel görüşme verilerinden oluşturulan hikayeler paylaşılmış ve hikayelerden ortaya çıkartılan analiz bulguları verilmiştir.

4.1. 1. Tema: Cimnastikçi Olmak Üzerine

Cimnastikçi olmak üzerine isimli temada cimnastiğin disiplini, cimnastikçi olmak için alanda geçirilen uzun saatler ve yeni rollerinde antrenörlerin eski sporculuk deneyimlerini bu saatlere nasıl yansıttıkları incelenmiştir. Cimnastiğin kabul edilen antrenman yöntemlerini ve antrenör- sporcu ilişkisinin hali hazırda çerçevesi çizilmiş halini anlatan katılımcılar, sporculuk dönemleri ile bugün arasındaki ilişkiyi görüşmelerde paylaştılar.

İlk olarak hem sporculuk hem antrenörlük kariyerinde ritmik cimnastik branşında yer alan katılımcılardan Ela, cimnastikçi olarak salonda geçirdiği zamanı anlattı. Bütün hatırladığı zamanlarda cimnastiğin olduğunu çünkü alanda geçirdiği zamanın uzun süren periyotlarla planlandığını anlattı. Ayrıca şu an kendisinin bu sistemi uygulamadığını, sporcularını kendi ifadesiyle “süründürmediğini” anlatmıştır:

Bütün günüm, bütün hatırladığım iyi kötü zamanlarım, hepsinde cimnastik vardı. Hepsinde cimnastik çok fazla öncelikliydi bütün hayatım aslında cimnastikle kuruldu diyebilirim. Eğer yapmıyor olsaydım nasıl bir hayatım olurdu bilmiyorum. Günde belki 7-8 saat antrenman yapıyordum. Yazın zaten kesinlikle çift antrenman, sabah 8.30’dan akşam belki 15.30-18.00’e kadar sürüyordu. Okul olduğunda da öğlen okuldan çıkıp zaman zaman geceye kadar, 12’ye varacak saatlerde çalıştığım dönemler oluyordu. Çok uzun yıllar da bu böyle devam etti. Okuldan eve geliyorum, üstümü değiştiriyorum o arada

biraz yemek belki çok az, ordan hemen antrenmana gidiyorum ama ben çok uzun saat çalışmayı gerektirmeyen bir yapım vardır ama mesela benim antrenörüm Bulgaristan’da öyle bir teknik öğrendiği için bize bunu yapardı. Ben çok uzun saat çalışınca performansım daha kötüye gidiyordu. Bunu da söylüyordum ya da ifade ediyordum bir şekilde ama yok yani bizim kuralımız oydu. Şimdi çocuklarda az ve öz olsun, ben sporcuymken bunu yapıyordum ama buna gerek yok diyorum. Şimdi Minikler kategorisinde hemen az ama içeriği dolu antrenman yapıyorum. 2-3 saatte bitiriyorum. Biraz daha yaşı ilerledikçe 4-5 saate çıkabilir ama bizim zamanımızdaki gibi 7-8 saat antrenman yapmak diye bir şey yok. Yazın daha rahat oluyor, okul zamanında çok kısa böyle okuldan hemen geliyorlar hemen ısınma hemen bale hemen seri ama böyle az ve öz kesinlikle saatlerce bir çocuğu ağlatıp yıpratmak, yerlerde süründürecek... yani halının kenarında uyuduğumuz falan oluyordu ağlamaktan (Ela, 31 yaş).

Ela’nın cimnastikciyken gördüğü eğitim sistemi ona göre çok uzun saatleri kapsayan ve ihtiyacı olmamasına rağmen uzun süren bir sistem. Antrenörünün Bulgaristan’da öğrendiği sporcu yetiştirme sistemini aynen uyguluyor olması, Ela’nın antrenörüne verdiği geri bildirimleri dikkate almaması Doğu Bloğu Cimnastiği olarak bilinen sporcu yetiştirme tarzının örneğini oluşturmaktadır. Sporcuların tükenene kadar antrenman yaptırılması, disiplinin uzun süren antrenmanlar ve baskı altında tutulan sporculara bağlı kurulduğu bu sistemin Ela’nın sporcu olduğu dönemde de sürdüğü görülmektedir. Ela deneyimlerini şu an kullanırken ekstra zaman harcanan antrenman saatlerinin işlevsiz olduğu ve daha kısıtlı ancak teknik olarak kaliteli olduğunu düşündüğü bir sistemi tercih etmiş. Ela için alanın “normali” doğru değildir ve kendi eylemleriyle bu normali reddettiğini anlatmıştır.

Alanda cimnastikci olmak üzere geçirilen zamana dair Pelin de benzer deneyimler anlatmıştır. Pelin bu deneyimlerini aktardıktan sonra cimnastiğin sporcu yetiştirme sistemine dair kendi kendine sorduğu soruları paylaşmıştır:

Yani bu olmalı mı? Disiplinle aynı şey mi bu? Yoksa cimnastikte bize bu aşu verilmiş, biz de onu veriyoruz gibi mi? Çok mu acaba sıkı çalışıyoruz arasız işte su molalarımız bile kısıtlı... Uzun saatler mi çalışıyoruz? Ne biliyim bazen diyorum çok mu sıkıyoruz acaba? Ya da sesimiz çok mu yükseliyor bazen? Yarışma ortamında bir yerde yarışma minderi oluyor bir yerde ısınma minderi. Orda hani ısınma minderinde saatlerce çocuk çalıştıran var. Yarışmaya çıkıyor geliyor çocuğun dinlenmesi gerek ama hala çalışan çocuk var. Bir antrenör var mesela öyle çalıştırıyor. Başarılı mı? Başarılı evet ama herkes bakıyor “Ya ne gerek var bitti yarışması 10 saat oldu çocuk hala çalışıyor” gibi. Acaba ekstrem durumlarımız var ve bu bize normal mi geliyor diye sorguluyorum (Pelin, 29 yaş).

Pelin de Ela gibi hem sporculuk hem antrenörlük kariyerinde ritmik cimnastik branşında yer alan biridir. Pelin, Cimnastikciyken gördüğü sporcu yetiştirme sistemini sürdüren ancak bu konuda endişeleri ve soruları olan bir antrenördür. Pelin’in “bize bu aşu verilmiş, biz de onu veriyoruz gibi mi?” ya da “bu bize normal mi geliyor” vb. ifadeler kullanarak alanın habitusuna yerleşmiş sembolik şiddeti bir noktada okuabildiği söylenebilir. Pelin’in soruları, cimnastikte onlara normal gelen ancak üzerine düşündüğünde aşırılık sezdiği sembolik şiddet barındıran sporcu yetiştirme stratejilerini içermektedir. Sporcuların su molasının kısıtlı olması, yarışmaya katıldıktan sonra dahi 10 saat süren antrenmanlar yaptırılması gibi fiziksel istimarı içeren davranışlar, alanın normalleri olsa da Pelin artık sorular sormaktadır. Alanda maruz bırakıldığı sembolik şiddetin bugün uygulayıcısı olmamaya dair bir anlamı oluşmuş. Pelin’in ortaya çıkan hikayesi, sporcularına güvenli spor ortamını oluşturacak değişim cesaretine şu an sahip olup olmadığını sorgulaması üzerine gelişmiş.

Ortaya çıkan hikayelerden anlaşılmaktadır ki, cimnastikçi olmanın anlamı ve kuralları, önceden belirlenmiştir. Katılımcılar “cimnastikçi” olma sürecinde fiziksel gelişimleri için dahil oldukları antrenman ve eğitim sistemine dair deneyimlerini anlatmıştır. Katılımcılar, kendi gördükleri eğitim sürecinden hangi yöntemleri şu an

antrenörlük stratejilerine dahil edip etmediklerini anlatarak güvenli spor ortamı için neye ihtiyaç duyduklarını anlatmıştır. Örneğin eski ritmik cimnastikçi ve şu an aynı alanda ritmik cimnastik antrenörü olarak bulunan Meltem, cimnastikçi olmaya dair alanın disiplinle örülmüş kurallarını şu cümlelerle paylaşmıştır:

Ciddi anlamda bir sporcu disiplini yaratacaksanız küçük yaşlarda başlanması gerekiyor. Gerçekten hem çok zor hem çok güzel bir branş. Verilen bir program var o programı bitirmeniz gerekiyor. Bu sorumluluğu artık küçük yaşta edindiğimiz için büyüdüğümüzde de artık kendimizi, programımızı ve planımızı uygulayabiliyorduk. O yüzden o küçük yaşlarda verilen programın ben çok iyi olduğunu düşünüyorum. Ben de yapardım ciddi milli bir antrenör olduğumda da antrenörümüzün yaptığı stili uygulamayı gerçekten isterim çünkü onun sayesinde ben buralara geldim. (Meltem, 28 yaş).

Meltem, cimnastikçi olma yolunda aldığı disiplinli programdan memnun bir katılımcı. Disiplinin çocukken verilmesi gerektiğini, sorumluluğun küçük yaşta edinilebileceğini anlatıyor. Meltemin tüm görüşmesi düşünüldüğünde, alana gizil olarak işlenmiş sembolik şiddet pratiklerinin sürdürülmesi ve normallığı konusunda tereddüt yaşamadığı görülmüştür. Cimnastikte başarılı performansın anahtarı olarak görülen erken yaşta kazanılan disiplinli sporcu özellikleri, Meltem için de hala çok geçerli ve farklı bir yolun olmadığına inanıyor. Meltem için disiplin, belirli bir programın şikayet edilmeden tamamlanması, gerekirse gece geç saatlere kadar çalışılması ve bunun karşılığında spor kurumundan ya da alanın diğer aktörlerinden herhangi bir beklentinin olmamasıdır. Ancak katılımcılardan Duru, cimnastiğin yoğun ve disiplinli çalışma sistemini eleştirmektedir ve cimnastikçi yetiştirme sürecinde tercih edilen her yöntemin, antrenörler tarafından bilinçli olarak sürdürülmediğini düşünmektedir:

Antrenman yüklenmesi cimnastikte kesinlikle çok yüksek düzeyde ve küçük yaş grubunda bu baskıyı zaten kaldıramayan sporcu genelde dayanamıyor bırakıyor. Hani bu olması gereken, gayet doğal sporun içerisinden gelen o disiplini, o dayanıklılığı zaten içeren bir şey

bununla ilgili bir sıkıntı yok. Fakat elbet benim de yaptığım hatalar vardır. Çünkü hiçbirimiz en doğrusunu bilmiyoruz. Hiç birimize bunun en doğrusu şudur diye bir ders verilmiyor ya da eğitimlerin hiçbiri uygulamaya dökülebileceğimiz şekilde doğru örnekler değil ama esneklik, kuvvet boyutunda olsun çok ciddi fiziksel istismarlara maruz kalındığını düşünüyorum ben diğer takımlarda. Gerçekten ağılata ağılata esnetenler, yarışma ortamında bile bunu yapanlar olmasını istismar olarak görüyorum (Duru, 25 yaş).

Duru, sporcu yetiştirme sürecinde antrenmana bağlı baskının normal olduğunu düşünen bir antrenör. Duru'nun disiplin anlamı Meltem ile aynı alanda, ritmik cimnastik alanında biçimlenmiş. Duru ve Meltem aynı alanda normalleştirilmiş kuralları disiplin olarak kabul etmişlerdir. Bourdie'ya göre (157) eğitimin sürmesi için oluşturulan kurallar, düzenin varlığını kanıtlar ve bu düzenin eleştirilmesini engelleyerek, sembolik şiddetin sürmesine kaynak sağlar. Duru ritmik ve aerobik branşlarını deneyimlemiş ve onun için normal olduğunu düşündüğü bu disipline etme sürecinde bazı kritik noktalar aşıldığında, yöntemlerin fiziksel istismara dönüşebildiğini ifade ediyor. Uzun saatler süren antrenmanlar, esnetme yöntemleri ve bilimsel alt yapısı olmayan antrenman yöntemleri cimnastikte sıkça karşılaşılan “normaller” olarak görülmektedir. Bu normallerin sonucunda, beklenen bir performans artışı vardır. Disiplinli çalışma rutinini yerine getiren ve başarıya ulaşan sporcunun bu disiplini sürdürmesi beklenmektedir. Başarıyı sürdüremeyen sporculara karşı alanda yaklaşım değişebilmektedir. Bu değişime dair Duru deneyimini paylaşmış ve alanda başarılı sporcuyla başarısız sporcuya olan yaklaşımın farklılaştığını anlatmıştır:

Sporcuyken başkasına daha fazla ilgi gösterilip bana daha az bakılması normal bir şeymiş gibi geliyordu çünkü sorgulamıyordum. Sorgulayacak yaşta değildim ama büyüdükçe bunun aslında bir önemsenmeme duygusu hissettirdiğini, değersizlik duygusu yarattığını gördüm. Sporcularımla iletişim kurarken psikolojik önlemleri çok ciddi boyutta aldığımı düşünüyorum çünkü sporculuk hayatımda yaşadığım

sorunlar ve kötü olaylar yüzünden şunu çok iyi biliyorum; bir çocuğun ne kadar üzülebileceğini, sorun yaşayabileceğini biliyorum. Sürekli bir dinamik içerisinde oluyor ama hiçbir zaman için tek bir sporcuya yöneleyim, tek bir sporcum iyi olsun şeklinde değil de her sporcunun ne kadar önemli olduğu bilinciyle çalışıyorum. Bir antrenör bir çocuğa daha yakın olduğu zaman diğer çocuğun duygularının kırılabileceğini, neler hissedebileceğini biliyorum (Duru, 25 yaş).

Duru, sporcuyken antrenörünün az ilgi göstermesi nedeniyle hissettiği duyguları hatırlayan ve şu an bu kötü duyguları kendi sporcularına yaşatmamak için ayrıca önlem alan bir antrenör. Güvenli spora dair anlamını inşa ederken onun için önemli olan kriter aynı kötü duyguları sporcularına hissettirmemek. Duru alanın gücü elinden tutan iktidarı olarak, dinamikleri etkileyen sınıflandırmaların (yüksek performans, başarı) farkında. Eski sporcu antrenör olarak Duru'nun kimi zaman alanda yerleşik olan davranışların normalliğini sorgulamaz ve kabulünü sürdürürken, kimi zaman da normalliği değiştirmeyi hedef edindiği anlaşılmaktadır.

Cimnastiğin kişiler arası dinamikleri sadece antrenör sporcu arasında değil, alanda bulunan diğer aktörlerin de etkisiyle şekillenmektedir. Aşağıda paylaşılan hikayede, cimnastik alanının diğer aktörlerinin sporculara olan etkisini fark eden ve şu an yetiştirdiği sporcuları bu etkiden uzak tutmak isteyen Ela'nın ifadeleri bulunmaktadır. Heidegger (3) (sy., 181), “alan içinde konumlanan kişi öncelikle ait olduğu alan tarafından şekillendirilmiştir” der. Bordieu'nün Habitus kavramı ile ifade ettiği, habitusun kurallarının aktörü şekillendirmesine benzer olan bu ifade Ela'da da, aynı şehirde ve sporcu olarak bulunduğu cimnastik salonunda şu an antrenör olarak görev yapmasıyla karşışık bulmaktadır. Aynı salonda farklı rollerde bulunan Ela, sporcularını kendi sporculuk dönemiyle aynı ortamda yetiştirmek istemediğini, bu “negatif” ortamdan uzak tutmak istediğini ifade etmektedir:

Şehirde performans sporcuları için bir tane salon var. O salona girdiğimde o kadar negatif etkileniyorum ki o kadar büyük imkan var ama antrenörlerin o negatif, rekabetçi bakışları, duyguları o sözleri ithamlarını görmek istemiyorum ve çocukları bağımsız büyütme

istiyorum ki olabildiğince ayrı yerde çalıştırmak istiyorum. O alanda bulunmak istemiyorum. Ben bu çocuklar normal büyüsün istiyorum. Bu fikrimi salonda söylediğimde bana ters ters bakıp “Elacım nasıl böyle başarılı olmayı düşünüyorsun?” diyorlar. Kimse bu kültürü görmemiş... ritmik cimnastik kapatılsın! (Gülüyor) (Ela, 31 yaş).

Ela'nın alan içinde şekillenen deneyimi onun için sporcuların cimnastiğın negatif ve baskısı ortamına şahit olarak spor yapması bir risk teşkil ettiği fikrini şekillendirmiştir. Şahit olmaları dahi onların güvenli spor ortamından uzaklaşmasına neden olacağını düşündüğü için antrenman planlamalarını diğer gruplardan ayrı dizayn etmeye özen göstermektedir. Sembolik şiddet kavramıyla Bourdiue (183), pratiklerin dil aracılığıyla taşındığını da ifade etmiştir. Ela sporculuk dönemlerinde diğer çalışma gruplarının dinamiklerine, rekabetçi bakış ve sözlerine maruz bırakılarak büyümesi nedeniyle, cimnastikte güvenli bir ortamın izole olması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcılardan Hakan'ın hikayesinde ise uzun yıllar alanda gördüğü ilişkileri antrenörlüğe ilk başladığı dönemlerde sürdüren ancak sonra değişim yaratan bir antrenör görülmektedir. Hakan, alanda gördüğü normallere kıyasla sporculara yaklaşımının zaman içerisinde dönüştüğünü anlatmıştır. Hakan, trampolin cimnastikte ilk antrenörlük dönemlerinde, artistik cimnastik ve aerobik cimnastik branşlarında sporcuken alanda gördüğü kuralları uyguladığını ifade etmiştir. Ancak zamanla bunun değiştirilmeye ihtiyacı olduğunu fark etmiştir:

Kızıyorduk bağınyorduk işte zamanında sporcuken öyle gördük çünkü. Antrenörlüğe başladığımda disiplinli ama sert imajım vardı. Tabii zaman geçtikçe bunun doğru olmadığını gözlemledim. Veliler ve yöneticilerden sert olduğum yönünde geri bildirim aldım. Antrenörlüğümü kimse sorgulamadı ama tavrımı sorguladı... Evet biz sporcuken böyle gördük ama bunun yanlış olduğunu anladım. Şu anda mesela kendimi daha çok gelişmiş hissediyorum (Hakan, 43 yaş).

Hakan, antrenörlüğe başladığı dönemlerde sorgulamadan kendi antrenörünün davranışlarını sürdürme eğiliminde olduğunu açıklamıştır. Zamanla alanda aldığı

eleştiriler sonrası öz değerlendirmesini yapmış ve sporcularına olan yaklaşımını değiştirmiştir. Bu döngü, cimnastikte nesilden nesile aktarılan ve dışardan bir etken tarafından uyarıldığı takdirde değişme şansı olan risk faktörlerinin belirgin örneklerinden biri olarak gösterilebilir. Hakan aynı zamanda eski cimnastikçi olmasının ona alanda teknik becerileri aktarırken de fayda sağladığını anlatmıştır. Hakan, deneyimlerini aktarırken sıklıkla eski cimnastikçi olmasının ona kazandırdığı farklı perspektiften bakabilme, antrenman içeriğini çeşitlendirebilme, sporcuyla empati yapabilme gibi özellikler sunduğunu anlatmıştır:

Bazı hareketlerin tekniği vardır yani siz havada nasıl döneceğinizi, hareketi nerde açacağını hissedip yapan biri olarak o çocuğa da onu öğretim aşamasında doğru anlatmanız gerekiyor, doğru aktarmanız gerekiyor. Şimdi bir hareketi spor yapmayan insan iyi analiz edebilir ama onu aktarım noktasında sıkıntılar yaşıyorlar çünkü bu sporu yapmadığı için, bu sporun içinden gelmediği için. Ben daha ileri gidebiliyorum çünkü o hareketin nasıl yapıldığını, nasıl yapılacağını çok iyi anlatıyorum ve aktarıyorum bu da beni diğer antrenörlerin önüne atıyor. Mesela “Uzay Boşluğunu” bilmiyor, hareketin doğru basamaklamasını anlatmıyor, hareket bozulduğunda geri dönmüyor, hatalı olduğunu kabul etmiyor, aşamada hata yaptığını kabul etmiyor. Bunlar da tecrübeyle sabit ama diğer antrenörlerden bu sporu yapmayanlar için iş işten geçmiş oluyor (Hakan, 43 yaş).

Hakan’ın hikayesi eski cimnastikçi olmasından teknik anlamda faydalanan bir hikaye. Cimnastikçi kariyerinden edindiği deneyimleri, antrenörlük kariyeri sırasında kullanarak rolünü güçlendirdiğini ifade ediyor. Bu noktada Heidegger’in, deneyimin mekansallığına yaptığı vurguyla, Hakan’ın mekanda yani cimnastik alanında edindiği deneyimin onun bugünkü pratiklerini şekillendirmesiyle yorumlanabilir. Hakan’ın cimnastikçi olma deneyimi onun alanda iktidarını güçlü kılmasına, uzmanlık bilgisini ön plana çıkarmasına yardımcı olan bir deneyim. Güvenli Spor’a dair anlamı, sporcularına teknik anlamda becerilerini yansıtmak ve onları analiz edebilmek yönünde inşa edilmiş. Benzer bir paylaşımı olan Özge de eski cimnastikçi olarak şu an

trampolin cimnastikte antrenörlük rolünü yürütürken, sporculuk geçmişi olmayan diğer antrenörlere kıyasla sporcuları anlayabildiğini ve bu durumun sporcu yetiştirirken kendisine artı değer kattığını anlattı:

Sporcunun başı ağrırken trampoline çıkamaz. Başınızda bir kutu var ve o “tak tak tak!” vuruyormuş gibi bir his veriyor. Birlikte çalıştığım antrenörlerin sporculuk geçmişi yok. Bir gün bir sporcu başım çok ağrıyor diyerek ve gözlerinden yaşlar akarak antrenmana gelmiş çünkü gelme denilmemiş, antrenörünü telefonla aradığında “geleceksin” denilmiş. Antrenör trampoline zorla çıkarttı sporcuyla ama zaten çok kötü gözlerinden deli gibi yaş akıyor. Aşağıda sporcuyla ben karşılaştım, “İyi misin?” dedim. “Başım çok ağrıyor” dedi. “Sen alete çıkma” dedim. Sonra antrenör arkadaşım geldi sporcuyla dedi ki “Niye çıkmıyorsun alete? ”. Dedim ki “Hayır, başı ağrıyor, başı ağrırken trampoline çıkamaz. Bunu yaşayan bilir. Bir gün başınız ağrıdığı anda size hatırlatacağım ve trampoline çıkartacağım sizi” dedim “Tamam Özge sana güveniyorum” dedi. Gittik kondisyon yaptırarak kızı. Gelelim o antrenörün başının ağrıdığı güne... Antrenmandayız, antrenör arkadaşımın başı ağrıyor. Dedim ki “Bir kere lütfen alete çıkar mısınız? Bir tane de “flick flack” atın da görelim nasıl hismiş”. “Bir şey olmaz” dedi bana tabii ki. Çıktı ve “Ahh! (başını tutarak)” inmesi bir oldu. Tabii ki sporculuğun verdiği bu bilgiler her anlamda çok daha iyi yapıyor (Özge, 27 yaş).

Özge ve Hakan’ın hikayelerinde eski cimnastikçi olmaları nedeniyle alanda daha güçlü konumda hissettikleri anlaşılmaktadır. Bir cimnastikcinin yeni beceriler edinirken hangi basamaklamalardan geçmeye ihtiyaç duyduğu, bedeninde herhangi bir fiziksel rahatsızlık hissediyorsa bunun antrenman sırasında onu nasıl etkileyeceği gibi cimnastiğe ve cimnastikçi olmaya dair ince detayları anlayabildiklerini ifade ettiler. Bu kapsamda Özge, sporcuları anlayabildiğini, deneyimlerine güvenerek diğer antrenörlere yardımcı olabildiğini de anlatmıştır. Özge ve Hakan, alanın düzenini iyi

bilen ve bu sayede öğretim sırasında karar verirken tereddüte düşmeyen konuma sahipler.

Zeynep ise eski sporcu antrenör olması sayesinde alanda farklı rolleri tanıma, farklı kişilere ulaşabilme ve bu kişiler sayesinde antrenmanlarını zenginleştirebilme katkısını paylaşmıştır. Zeynep, eski ritmik cimnastikçi ve şu an ritmik cimnastite antrenör olmasının ona kazandırdığı sosyal paylaşımı anlattı:

Hakem arkadaşlarımdan olsun antrenör arkadaşlarımdan olsun ara ara antrenmanlara davet ediyorum. Tabii ki herkes benim daha önceden arkadaşım, sporculuktan, antrenörlükten ve hakemlikten olduğu için böyle sıcak bir ortama da sahibiz. Çocuklar o yüzden kendini daha konforlu hisediyor. Ben de kendimi daha iyi hissediyorum çünkü sürekli gelişen ve değişen bir süreç. Her zaman takip ediyorum sosyal medyadan ya da işte kitaplardan eğitimlerden. Bu süreçte değişen kurallar, hareketler, yöntemler işte çeşitli ekipmanlar kullanıyoruz. Biz o konuda iyi bir durumdayız ve tabii ki kendim bu işi yaptığım için çoğu zaman diyim çok çok yüksek seviye sporcuya kadar kalkıp kendim gösteriyorum zaten “Böyle yapmalısın diye”. Daha önce bu sporu yapmamış bir antrenörden farklı olarak diyorum ki “Kolunu burda tutarsan böyle olacak” onlara aynı zamanda gösterdiğimiz için anlatmanın da ötesinde bazen videoyla çünkü benim zamanımda yaptığım kurallarla şu anki kurallar farklı tabii ki. Onlara işte hep gelişmeye yönelik bir antrenman içeriği hazırlıyorum. O da onlara bence iyi geliyordur diye düşünüyorum (Zeynep, 28 yaş).

Zeynep, Cimnastikte geçirdiği uzun süre nedeniyle alanın diğer aktörlerine ulaşabilen bir konumda. Bu konumunu sporcularına yansıtmak ve faydalı bir paylaşımına dönüştürmek için kullanıyor. Zeynep’in hikayesinde farklı rollere ulaşabiliyor olması ve kendi farklı rollerini kullanarak sporcuları çok yönlü antrenmana dahil etmesi onun için bir avantaj olarak kullandığı görülmektedir. Aynı zamanda cimnastik becerilerini sporcuları eğitirken kullandığını da aktarmıştır. Bir hareketi öğretirken sadece anlatarak değil, kendisi yaparak da gösterdiğini ve hareketin

farklı sonuçlarını öngörebildiğini ifade etmiştir. Zeynep'in alandaki konumu, eski sporcu olmasından güç alarak inşa ettiği bir konum.

Katılımcılar eski cimnastikçi olmalarına ilişkin deneyimlerini antrenman öğretim tekniği ve süresini belirlerken, disiplini sürdürürken sınırlara karar verirken, sporculuk becerilerini sporculara aktarırken kullandıklarını ve bu deneyimler etrafında Güvenli Spor anlamlarını inşa ettiklerini belirtmiştir. Tüm bu deneyimler onların günümüz cimnastiğine yaklaşımının sınırlarını belirlemekte ve alanın kurallarını sürdürseler de değiştirmeye çalışsalar da cimnastikçilik dönemleri özelinde düşünmelerini sağlamaktadır. Katılımcıların bir çoğunun alanında düzenini anlamaya çalıştığı ve sorguladığı görülse de alanın “normallerinin” hala pratiklerini şekillendirdiği görülmektedir. Çünkü alanın “iktidarı” konumunda olan antrenörler, güç dengelerini üstü kapalı bir şekilde sürdürmek ve gücün kaynağını oluşturan sembolik şiddet sistemini devam ettirmek üzere alanda bulunmaktadır (184).

4.2. 2. Tema: Cimnastikçi Bedeni

Cimnastikçi bedeni başlıklı tema, eski sporcu antrenörlerin cimnastikte bedene dair koyulan kurallara dair deneyimlerinden ortaya çıkartılan hikayelerden oluşmaktadır. Cimnastikçi bedeninin görüntüsünün nasıl olacağı, hangi kilonun uygun olduğu, esnekliğinin nasıl olması gerektiğine dair branşın kuralları mevcuttur. Aynı zamanda sporcuların bedenleri üzerinde alınan kararlar, alanın aktörlerinin kolaylıkla aldığı kararlardır. Çünkü Bourdieu'ya (185) göre alanda kurallar belirlidir ve bu kurallar sembolik şiddetin sürdürülmesine kapı aralayabilmektedir. Cimnastikçi bedenine temas etmek ve cezalandırmak alanın normalleri arasındadır.

Bu temada ortaya çıkartılan hikayeler, cimnastikçi bedenine dair alanın belirlediği kuralları açıklamaktadır. İlk olarak katılımcılardan Ece, cimnastikçi bedeninin nasıl olması gerektiği ve eğer normallerin dışına çıkarsa cimnastikçi olamayacağına dair aldığı uyarıları anlatmıştır:

Her zaman fit, her zaman ince, her zaman esnek, her zaman güçlü... her zaman yüzde yüz olmak zorundasın. Bana sürekli “Sen bu kiloyu vermezsen yarışmaya gidemezsin”, “Sen bu kiloda kalırsan branşı bırakacaksın”, “Sen bu kiloyu veremezsen önündeki bu bu imkanlar kesilecek” denirdi. Bu nedenle şu an antrenör olarak benim ilişkim şöyle ilerliyor, ben de bu branştan geldiğim için, bu dönemleri, bu sporculuk dönemini yaşadığım için onların neler yaşadığını, ne duygular içinde olduğunu, ne psikolojik yapıya sahip olduğunu az çok kestirebiliyorum. Benim için bu çok büyük bir avantaj. Sporculuk hayatımda karşılaştığım olumsuzlukları bir kenara bırakıp çocuklara onu yansıtmadan çocukların ondan etkilenebileceğini düşünerek onlarla iletişim kurmaya çalışıyorum (Ece, 28 yaş).

Ece, milli sporculuğu da deneyimlediği uzun bir sporculuk geçmişine sahiptir. Kendisi üzerinde bedeni hedef alınarak kurulan baskıları kariyerinin her döneminde yaşamış ve bu söylemlerin nasıl hissettirdiğini unutmayan bir antrenör olmuştur. Her gün bir öncekinden daha ince, daha güçlü, daha esnek, daha sıkı olması gereken cimnastikci bedeni, alanda antrenörlerin üzerinde en çok söz söyleyip yorum yaptığı sermaye kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Heidegger’e göre, (3) (sy., 252) sözlerin alan içinde varolma haliyle olan bağlantısı, anlamların oluşturulmasına kaynaktır. Heidegger’in sözünden hareketle yorumlayabileceğimiz gibi Ece, şu an bulunduğu konumu, duyduğu söylemlerle birlikte şekillendirdiğini ve avantajlı olduğunu düşünüyor ve sporcularına benzer bir istismarı yaşatmamaya çalışıyor. Söylemlerin pratiklere dönüşmesi sporcu bedenine yansımakta ve onu biçimlendirmektedir. Ece’nin bireysel önlemleri, sporcuyken yaşadığı ve “olumsuzluk” olarak ifade ettiği, ona olumsuz duygular hissettiren söyleme bağlı eylemleri sporcularının yaşamaması için aldığı önlemler olmuştur.

Cimnastikci bedeninin bahsi geçen hedef kilolara ulaşması için, yemek düzenine dair koyulan kurallar vardır. Örneğin Ela ve takım arkadaşları için yemek yememek, antrenörleri tarafından onların bir görevi haline getirilmiştir:

“Yemek yememem lazım, bunu yememem lazım” diye düşünürdüm. Zaten abur cubur diye bir şey yok ama ana yemeği de yemememiz gerektiğiyle ilgili baskı uygulandı. Evde çok az yemek yiyordum. Hiçbir şey yemeden ve su içmeden tartıya giderdik. Su da çünkü gram fazla çıkaracağı için tartıldıktan sonra içerdik. Tartıldıktan sonra da marketten aldığımız abur cuburları yedik. Abur cuburları çantamda tutup tartıya çıktıktan sonra gizlice içerde tuvalete gidiyormuş gibi yiyip tekrar gelirdim ya da antrenman çantamın kenarına saklardım. Sonra ağzıma atar, ağzımda tutarak ve eriterek yediğim bir hale gelmişim. Gerçekten korkunç bir sistemdi. 2-3 gün yemek yemeden çalıştığım zamanlar oldu. Eve gece geç saatte döndüğümüz için o saatte de bir şey yememiz uygun görülüyordu. Antrenör yememem gerektiğini söylediği için yemezdim. Eve gelince tencereden iki kaşık yiyip kapattığım zamanları hatırlıyorum. Evde ailemiz yemek yememizi istiyordu, yiyemediğimiz için takımca evde yemekleri saklardık ya da çöpe atardık. Ailemiz yediğimizi zannederdi... (Ela, 31 yaş).

Uluslararası Olimpiyat Komitesinin açıkladığı şekliyle, sporcuların beslenmesinin kısıtlanması, bu yönde baskı yapılması veya kilo almaya/ vermeye zorlanması psikolojik istismardır (5). Ela'nın hikayesinde çocuk yaşta yemek yememesi gerektiğini düşünmesi ve bunun normalliğiyle yaşamına devam etmesi, sporculuk döneminde maruz bırakıldığı psikolojik istismara kanıt oluşturmaktadır. Yemek yememenin sonucunda ulaşılabilecek zayıf ve ideal cimnastikci bedeni temel hedeflerden biri olarak sporculara dayatılmıştır. Bu temel hedefe ulaşamamış sporcu benzer yöntemlerle bastırılır ve yemek yememe döngüsüne dahil edilmeye çalışılır. Sembolik şiddetin bu noktada dilde üretilerek fiziksel zarara yol açtığı söylenebilir (153).

Sporcuların beslenmesiyle ilişkili kontrol her zaman kilo almamaları için değildir. Aşağıda okuyacağımız Özge'nin hikayesinde antrenörünün onun üzerinde kurduğu beden kontrolünün ve yemeğe dair kurallarının net bir açıklaması ve anlamı Özge için hala yoktur:

Ben peynir sevmeyen çocuklardan biriydim. Yarışmaya gitmiştik ve öncesinde ailem antrenörüne “Özge peynir yemiyor, hiç sevmez ağzına dahil sürmez, kokusu dahil midesini bulandırır yarışma günü yedirmemeye çalışın” demişti. Kahvaltı sabahı ben masada otururken önüme böyle 4-5 tane koyun ya da keçi bilmiyorum artık çok ağır kokulu peynir koydu ve zorla yedirdi. Tabii hepsini çıkarttım masaya... O günkü yarışma nasıl geçmiş olabilir? Çok kötü. Peyniri yemedim çıkarttım diye, yarışmam çok kötü geçti diye, ailem görmeye geldi ve onlara da göstermedi beni. Böyle her anlamda cezalandırıldım ama anlamıyorum da neden? (Özge, 27 yaş).

Özge, hikayesinde cezalandırılmasının nedenini anlamadığını ifade etmektedir. Antrenörünün Özge üzerinde kurduğu tahakküm, kuralların herkes için geçerli olduğu, ayırım olmadan söylenen her kurala uyum sağlanması gerektiği mesajını vermek istemesi olarak yorumlanabilir. Kahvaltı masasında dahi roller belirlidir ve antrenörün iktidarı sarsılmamalıdır. Hikayesinin devamında Özge, yıllar sonra kendisine benzer bir istekle gelen velisinin ricasını özenle yerine getirdiğini anlatmıştır:

Bu olayın ardından ben antrenörlük yaparken bir gün bir öğrencimin annesi, “Özge hocam, Sıla hiç zeytin yemiyor, nefret ediyor, ne olursun önüne çıkartma olur mu? Dikkat et” dedi. Böyle bir ricayla gelindi ve dedim ki “tabii ki hiçbir sıkıntı yok”. Ardından sabah kahvaltıda baktım Sıla’nın tabağında iki tane siyah zeytin var. Takımdaki diğer antrenör arkadaşım koymuş ve Sıla’nın başında, “Bunları yiyeceksin, bunları da ye” diye kontrol ediyor. Sonra gittim ve antrenör arkadaşıma, “O asla zeytin yemiyormuş tabağından alıyorum haberiniz olsun” dedim. “Hayır yesin bir tane ne demek yememek” dedi. “Yok, yok buna hiç girmeyelim çünkü ben bunu yaşadım, çok iyi de biliyorum nasıl bir his olduğunu kız masaya mı kussun? Bütün günü kötü mü geçsin? Ne istiyoruz?” dedim ve zeytin yemesini engelledim. O günden beri Sıla’ya zeytin yedirmiyoruz (Özge, 27 yaş).

Özge trampolin cimnastik sporcusuyken baskılandığı ve kötü bir anı olarak hatırladığını ifade ettiği peynir yeme hikayesinin ardından benzer durumu, trampolin cimnastik antrenörü olarak sporcusuyula yaşadığı ve onu korumak için aldığı önlemleri anlatmıştır. Özge için maruz bırakıldığı psikolojik istismarı sürdürmemek ve benzeri yeni baskılara neden olmamak güvenli spora dair anlamını oluşturmaktadır. Bu noktada katılımcıların hikayelerinde yemek düzeninin kontrolü, daha doğrusu yemek yemenin istenmiyor oluşuna dair benzer bir hikaye Pelin’le yapılan görüşmeden ortaya çıkmıştır anlatılmıştır:

Eskiden antrenörümüzden çok korkardım. Görünce kaçırdım ve hatta geçen alışveriş merkezinde gördüm ve yolumu değiştirdim. İçimden geçeni söyleyemedim. Kısıtlamalarım vardı şeker, dondurma gibi bir şey yerken görülmek istemezdim. Ben de şu an sporcularıma bazı kısıtlamalarda bulunuyorum beslenmeyle ilgili ama gördüğümde mesela “ya tamam olsun, haftada bir hakkın var zaten bunu ona kullan” gibi şeyler söyleyerek çok benden kaçmamalarını sağlayacak bir iletişimde kalmak istiyorum çünkü ben eskiden antrenörüne hiçbir şey soramazdım (Pelin, 29 yaş).

Pelin’in sporcuyken beslenmeye dair kısıtlamasının olması, antrenörüyle düşüncelerini paylaşamaması ve korkuya dayalı bir iletişim yöntemlerinin olması onun bugün yetişkin bir insan olarak hala antrenörünü görünce yolunu değiştirmesine neden olmaktadır. Çocukken fikirlerini rahat ifade edemediği bir alanda cimnastik yapan Pelin, güvenli spor ortamını sağlayabilmek için rolünün sporcularıyla rahat paylaşım yapabildiği ilişkiler kurmak olduğunu düşünmektedir. Sporcuları dinlediği ve onlarla konuştuğu takdirde antrenör olarak kendisiyle paylaşımlarının artacağını ve bu yöntemle sporculara güvenli spor alanını sunabileceğini düşünmektedir. Alanda sembolikleşmiş zayıf kalma ve yemek yememe üzerine kurulu sistemi sporcuları üzerinde baskıya dayalı bir şekilde sürdürmemeye çalışmaktadır.

Ağırlıklı olarak ritmik cimnastik ön plana çıksada, diğer branşlarda da benzer deneyimlerin sadece kadın sporcular tarafından yaşandığı dikkat çekmektedir. Eski erkek sporcu ve antrenörlerin yemek kısıtlamasına dair altını çizdikleri bir

deneyimleriyle karşılaşmamıştır. Kadın ve erkek antrenörlerin hikayelerinde dikkat çeken bir diğer fark ise, erkek antrenörlerin kız çocuk sporcularla sınırlı iletişim kurabildiklerini ifade etmesi olmuştur. Kendileri sporcuken erkek antrenörle çalışmaları nedeniyle herhangi bir sorunları, problemleri olduğunda dile getirebildiklerini ancak şu an erkek antrenörler olarak kız çocuk sporcularla açık paylaşımlarda bulunamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu kısıtlı paylaşımın temel ögesi kız çocukların ergenlik dönemine girdiklerinde bedenlerinde yaşanan değişimler ve regl döngülerinin başlangıcı olarak anlatılmıştır. Enes bu döngüye dahil olmadığını, takımdaki kadın antrenörden bu konuda destek aldığını anlatmıştır:

Şimdi ben kızlarla çalışıyorum. Belirli dönemlerde çocukların vücudundaki değişimler başladığı için harekette tutarken, bir çok harekette çocuğun göğüs bölgesini tutmam gerekiyor. Küçük çocuklarda problem olmuyor ama çocuklar büyüdükçe işte 14-15 yaşından sonra kızlar vücudundaki değişimden dolayı oralardan tutmamaya başlıyorum. Bir örnek daha vereyim çocuk mesela adet dönemine giriyor ve bu dönemde biliyorsunuz duygusal değişimler oluyor ve zorlandığı bir dönem oluyor çocuğun antrenmanlarda. Bunu sana söyleyemiyor çocuk doğal olarak. Hani kız antrenör olsa söyleyebilecek belki “Hocam ben bu dönemimdeyim ben idare edin” gibi ama bana söyleyemiyor mesela. Bunun da sıkıntısına giriyor gibi. Kız çalıştıran erkek antrenörlerin dezavantajı var gibi geliyor bana. Benim bu konuda şöyle bir avantajım var, takımla çalışırken bayan antrenörümüz var. Bu tarz sıkıntılar yaşadığımız zaman çocukları bayan antrenöre gönderiyorduk “Onunla konuşun, derdinizi ona anlatın” diyorduk. Benim öyle bir avantajım olduğu için kendi başıma bir çözüm bulma yoluna hiç gitmedim (Enes, 27 yaş).

Aristik cimnastik antrenör Enes için takımda kadın antrenörün olması bir avantajdır. Kız çocuk sporcunun erkek antrenörle regl dönemini paylaşamamasını normal kabul etmektedir. Bu kabul ile Enes, paylaşımının sınırlarını çizmiş ve sporcuyla iletişimini kısıtlamış olarak yorumlanabilir. Alanda toplumsal cinsiyet

kalıplarına dayalı gerçek olmayan sınırlar, Enes'in güvenli spora dair anlamını olumsuz etkilediği söylenebilir. Hakan, Enes ile benzer şekilde kız çocuk sporcu çalıştıran bir antrenördür. Ancak o takımındaki sporcuların kendisini regl döngüleri hakkında bilgilendirmesi için önceden uyarın ve bu konuda iletişimi destekleyen bir antrenör yaklaşımı sergilemektedir:

Şu an kız sporcularım küçük 8-9 yaşında. Yarın şey olacak bu kızlarım büyüyecek yarın regl dönemleri gelecek bu kızlarımın. Biz erkek antrenörler olarak bunları bilmek zorundayız. O dönemlerinde de psikolojik ruh halini de bilmek zorundayız. Eğer bunu bilmezsek süreci yönetemeyiz, yönetme şansımız yok. Kız sporcu belki çekiniyor olacaktır. Bize söyleyemiyor olacaktır. Biz bunu aştık ama eskiden daha büyük yaşta kız sporcu çalıştırırken ben şey derdim “iyi hissetmediğin dönemlerde dinlenebilirsin ama bana bunu bildir” derdim. Açık olarak söylemezdim ama ne demek istediğimi anlardı. Şimdi sporcuya bir kere bu rahatlığı verebilmeliyiz, “Antrenörüm benimle iletişim kuruyor, benim özel dönemlerime hassasiyet gösteriyor” diyebilmeli (Hakan, 43 yaş).

Hakan, kız çocuk sporcu çalıştırırken regl dönemlerini bilmek ve bu iletişimi kurabilmenin önemi konusunda özen göstermektedir. Ancak Hakan da regl döngüsü hakkında sporcularıyla üstü kapalı bir paylaşım kurmayı tercih etmektedir. Sporcuların bedenleri üzerinde en çok söz sahibi kişi olarak bilinen antrenörün, performansı en çok etkileyen fizyolojik dönemlerden biri olan regl döngüsünü “özel dönem” olarak adlandırdığı görülmektedir. Erkek antrenörlerin regl dönemine dair iletişimi sınırlandırması, sporcuların ihmal edilmesi davranışlarından biri olarak örneklendirilebilir.

Katılımcılar, cimnastikçi eğitiminin bir parçası olarak ise fiziksel temastan da bahsettikleri deneyimlerini paylaşmıştır. Fiziksel temasa dair alan örnekleri çeşitlenmektedir. Cimnastik öğreniminin bir parçası olarak görülmesi, beden kontrolünün sağlanması ve benzeri yaklaşımların yanı sıra, fiziksel temasın istismara

dönüştüğü anlarla da karşılaşmıştır. Kerim'in hikayesi, ilk örnek olarak antrenör sporcu arasında fiziksel temasın öğrenim için gerekli olduğunu anlatmaktadır:

Vücudun sıkılığını anlatabilmek için cimnastikte temas vardır. Başka biri dışardan izliyor olsa direkt cinsel taciz olarak algılanıyor olabilir ama bizde havada çocuk düşerken ya da bilmem hangi hareketi yaparken hata yaptığı anda yakalayabileceğin yerler belli olmaz. Tabii ki yardım ederken belirli yerlerine dokunulur ama çocuk uçu kaçıyor yani bir yerinden yakalayacağım ben onu havada. Onun için de mecburen neresine denk geldiği belli olmadan yakalayabilirim. Dünyanın her yerinde cimnastikci yetiştirirken böyle yetiştiriliyor başka bir yolu olduğunu ben düşünmüyorum. En son bir üniversiteden bu konuyla alakalı antrenörlere seminer verildi, sporculara dokunmamamız gerektiği söylendi. Ben o semineri veren hocayla da konuştum “hocam bizim antrenmanlarımızı izlediniz mi daha önce?” dedim. Bu sefer antrenör risk altında kalıyor. Biz psikolojik baskı altında kalıyoruz hani sporculuğunu da yaptığım için biliyorum o hoca beni kurtarmak zorunda (Kerim, 41 yaş).

Kerim'in deneyimi artistik cimnastik yaptığı dönemde antrenöründen gördüğü öğretim yöntemini artistik cimnastik antrenörü olarak bugün sürdürdüğünü açıklamaktadır. Sporcuymken cimnastikte tehlikeli olan hareketler de dahil olmak üzere, eğitimin farklı anlarında temasın şart olduğunu ifade ediyor. Bu temasın normal olduğunu, cinsel taciz olarak algılanmaması gerektiğini ifade eden Kerim, kendisine bu konuda eğitim veren bir akademisyenin bilgilerini de eleştirmiştir. Alanda gördüğü, antrenöründen öğrendiği doğruları değiştirmek, Kerim'in bu noktada kabul etmediği bir anlamdır. Kerim, cimnastikci yetiştirirken fiziksel temasın gerekliliği konusunda emin olmasına rağmen sadece oğlan çocuklarına dokunabileceğini düşünmektedir:

Ben hiç kız sporcu hiç çalıştırmadım ama eşim de antrenör ve o kız sporcu çalıştırırken yardımcı oluyorum. Dokunmak zorundayım ve yanımda onun olması beni rahatlatıyor. Yanımda eşim var diye dokunabiliyorum yoksa hayatta kız sporcu çalıştırmam çünkü kendimi

riske atamam o anlamda. Dokunacağım, birisi fotoğrafını çekip dokunurken, bacağını tutarken fotoğrafını çekip atsa bu benim üstüme şey gibi kalacak yani tacizde bulunuyormuşum gibi kalacak. Cinsel tacizdir bilmem nedir falan o riske girmek benim işime gelmiyor açıkcası (Kerim, 41 yaş).

Kız çocuk sporcuyu eğitmek ve temas etmek alanda ona bir risk teşkil edebilir. Katıldığı Sporcu Koruma konulu seminerde aldığı eğitim, onun alanda görerek kabul ettiği doğruları değiştirmesinde etkili olmamış. Kerim'in sporcuya temas ederken öğretim yöntemi olarak dokunma ve cinsel istismar içerikli dokunma arasındaki ayrımın bilincinde olmadan alanda pratiklerini sürdürdüğü söylenebilir. Fiziksel temas, dışardan bakıldığında cinsel içerikli dokunma olarak algılanabilir ve bu da erkek antrenör olan Kerim için bir risk. 35 yılını geçirdiği cimnastikte Kerim, alanın habitusuna dair sorgulamadığı normalleri sürdürmek konusunda emin. Bourdieu (186), içinde bulunulan alanın kuralları çok basit bir ifadeyle “düzen” olarak görüldüğünü ve sorgulamadan öğrenildiğini açıklar. Sorgulanmayan kurallar, eyleycilerin düzeni sürdürmesinin anahtarıdır.

Ali ise cimnastikte fiziksel temasın gerekliliğinin altını çiziyor ancak kuralların olması gerektiğini de ifade ediyor:

Biz sporcuya temas etmek zorundayız. Sporcuya yardım maksadıyla, düzgün hareketi göstermek adına, iyi bir sporcu yetiştirmek adına temas etmek zorundayız ama özel bölgelere değil. Eski antrenörler çocukların mesela bizde vücut düzgünlüğü amutun düzgünlüğü için “popoyu sık” derler. Bir de sıkmanın yanında antrenörler eliyle hala göstererek yapanlar var ve ben buna karşıyım. İçindekinin öyle olmadığını az çok hepimiz biliyoruz ama bunu kestirebilir misiniz? Kestiremezsiniz. Doğru mu? Bence doğru değil onun başka yöntemleri var. Normalmiş gibi gelebilir antrenöre ama bunu dışardan izleyen biri yanlış anlayabilir. Bazen de antrenörler çocukları esnetiyorlar çok özür dileyeceğim çocuğun yüz kısmı antrenörün göbek kısmına gelip burdan esneten antrenörler var. Doğru

bir yaklaşım olduğunu düşünmüyorum ben. Temas o kadar yakın olmaması gerekiyor. Belirli bir mesafe olması gerekiyor. Esnetmenin farklı modelleri olması gerektiğini düşünüyorum. Bu erkek sporcuda da olabilir kız sporcuda da olabilir (Ali, 36 yaş).

Ali, cimnastikci yetiştirirken kontrollü bir temasın olması gerektiğini ifade ediyor. Alanda gördüğü bazı “normaller” onu düşündürüyor ve kendisi bu normalleri uygulamamaya çalışıyor. Sporculara fiziksel temasın her zaman şart olmadığını, sözel olarak bazı düzeltmelerin sporculara iletilebileceğini düşünmektedir. Esnetme yöntemleri, hareketi öğretme yöntemleri, temasın sıklığı ve yakınlığı Ali’nin alanda gözlemleyip doğrusunu anlamaya çalıştığı pratiklerdir. Ali, güvenli spor ortamı oluşturulurken oğlan ve kız çocuklarını ayırmadan aynı hassasiyetin gösterilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu yaklaşımıyla Kerim’den farklı olarak habitusunu değerlendirip, kendince eleştiriye açık hale getirmiştir.

Katılımcıların deneyimleri, temasın yalnız antrenman içerisinde öğretimin bir parçası olmadığını, bir noktada sporcuya zarar veren ve fiziksel istismara dönüşen eylemlere dönüştüğünü açığa çıkartmıştır. Özgenin deneyiminde kendi ifadesiyle fiziksel istismara bağlı (dayak, vurma vb.) travmatik bir dönem yaşadığı görülmektedir:

Cimnastikci olduğum dönem aslında biraz korktuğum bir dönemdi, benim için biraz travmatikti. Biraz değil baya travmatikti aslında... Antrenmanlara gitmek istemiyordum aslında ama gitmezsem de çok üzüldüğüm için bir yanım gitmek istiyor bir yanım gitmek istemiyor, yapmasam olmaz... hatırladıkca tuhaf oluyor insan gerçekten... ben çok dayak yedim. Ciddi ciddi şiddete maruz kaldım. Antrenörün gününün güzel geçmemesi benim salondan dayak yiyip çıkmama sebep oluyordu... Şimdi ben sporcularıma ben de tabii ki sinirleniyorum. Yumruklarımı sıkıyorum. Tabii ki onlar eğleniyor ama sinirlendiğimin de farkındalar. Sonra şey diyorlar “Tamam, kendimize çeki düzen verelim artık”. Ben de şey diyorum “Gerçekten sinirliyim,

ben gidiyorum beş dakikanız var. Kendinizi toparlayın ve ben geri geleceğim” (Özge, 27 yaş).

Özge kendi deneyimiyle cimnastikciyken maruz bırakıldığı fiziksel istismarı anlatmıştır. Antrenörünün gününün güzel geçmemesi gibi Özge’den bağımsız nedenlerle dahi fiziksel istismara maruz bırakılabildiğini anlatmıştır. Bu süreçte cimnastiğe devam etmezse üzüldüğü, ancak gittiğinde de güvensiz bir ortamda cimnastik yaptığı görülmektedir. Sporcuların maruz bırakıldıkları istismar karşısında spora devam etmesinin nedeni olarak kendilerini ifade edememe, kariyerlerinin bitme korkusu, anlaşılmama endişesi ve normal davranışın bu olduğunu düşünmeleri gibi sebepler yer almaktadır (187). Şu an bu istismarı sürdürmemek adına, sinirlendiği anlarda sporcularına ve kendisine sakinleşmek için zaman tanıdığını anlatmıştır. Cimnastikçi olduğu dönemde gördüğü istismar davranışı onun bugün aynı istismarı deneyimletmemek için ekstra çaba harcadığını göstermektedir.

Katılımcıların bahsettiği ortak bir fiziksel istismar pratiği olarak “terlik fırlatma” davranışı hikayelerinde görülmüştür. Katılımcıların deneyimlerinde farklı bağlamları da olsa cimnastikciyken, antrenörleri tarafından devam eden terlik fırlatma davranışına maruz bırakıldıkları görülmüştür. Bu pratik Ali’nin deneyiminde görülmüş ve Ali, “hocam benden iyiydi” cümlesiyle alanda maruz bırakıldığı davranışı normalleştirmiştir:

Cimnastik geçmişi çok olan bir hoca değildi aslında ama bizle olan diyalogunu, bize olan sevgi ve şefkatini hala özliyorum. Tatlı sert bir antrenördü ama mesela öğrencilere terlik atardı. Bizde şeydir, fiziksel istismara giriyordur ama sevdiği başarı elde etmesini istediği sporcularda bazen terlik atardı. Bir kere de fırça yediğimi iyi biliyorum ama hocam benden iyiydi (Ali, 36 yaş).

Ali, antrenörün davranışının açıklamasının aslından fiziksel istimar olduğunun farkındadır. Ancak antrenörünün sevgi dolu ve şevkatli olduğunu düşünmesi, onun diğer davranışlarını mazur görmesini sağlamıştır. Terlik fırlatma davranışını sporcularının başarısını isteyen bir antrenör olarak normalleştirmiştir.

Kerim'in deneyimi ise, terlik fırlatma davranışının yanında, terlik aracılığıyla uygulanan fiziksel istismarı göstermektedir:

Bizde küçük bir salon vardı bir de ana salon vardı tribünlü. Hoca bir şeye kızdığı zaman çocukları küçük odaya gönderip orda terlikle ayaklarına vururdu... Bu dövme değildir. Yani şöyle değil yüzüne gözüne hiçbir zaman vurmadı benim antrenörüm de görmedim öyle bir şey şimdi Allah var ama ama sıksınlar diye bacaklarına bu sefer eliyle değil de terlikle ya da sopayla vurduğu oluyordu içerde. Onları bir kızartıp içeri getiriyordu ondan sonra antrenman devam ediyordu. Tabii ki bunu gören çocuk daha dikkatli davranmak zorunda, hareketleri daha dikkatli yapmaya çalışıyor. Yeri gelir fırlatır o terliği, hareketi yaparsın hareketten düşersin aşağıya bir bakarsın kafana ya da sırtına bir yerine terlik gelmiş (Kerim, 41 yaş).

Kerim'in deneyiminde terlik, fiziksel istismarın bir aracı haline getirilmiştir. Kerim için öğretim yöntemi olarak terlik ya da sopayla vurmak, sporcuları dövmek anlamına gelmemektedir. Sporcunun bir hareketi öğrenmesi için canını acıtacak şekilde bedenine elle ya da farklı bir aletle vurmak fiziksel istismardır. İstismarı normalleştiren Kerim, deneyiminin devamında alanda bu davranışların başarı için yapıldığını anlatmıştır:

Bize şu anda komik geliyor aslında o anlamda yetiştiğimiz için komik aslında bunu zarar vermek için yapmadığını da biliyorum antrenörün fırlatıyor ama hadi lan böyle de yapılır mı der gibi fırlatıyor, tabii ki sinirlenip de fırlattığı oluyor. Bu tabii çok kötü bir şeymiş gibi gelmiyor bana. Şimdi biliyorum hani kötü niyetle bir sporcunun kolunu sık vs. diye hani onun iyiliği için olduğunu, başarılı olmasını istediği için... çünkü şöyle de bir şey vardır bende de böyle, geleceğini düşünmediğin çocuğa çok fazla kızmıyorsun ya da çok fazla dokunmuyorsun ama iyi olacak sporcuya, başarılı olabilecek sporcuya daha fazla temas ediyorsun, daha fazla önem gösteriyorsun belki hata yaptığında daha fazla kızabiliyorsun. Beni cimnastiğe başlatan

antrenörümle 13 sene devam ettim. Teknik anlamda belki altyapı anlamında çok iyi bir antrenördü ama nasıl söyleyeyim... çok da hoş olmayan şeyler. Örnek veriyorum üç ay antrenmana gelmez ya da geldiğinde sarhoş geldiği olur... (Kerim, 41 yaş).

Kerim'in eneyimi hem antrenörünün hem şu an kendi davranışlarının kaynağını "sporunun iyiliğini, başarısını istemek" olarak açıklıyor. Kerim, gelişmesini istediği sporcuya uyguladığı yöntemlerin kendisinden çok sonucu ile ilgilenmektedir. Kerim'in güvenli spora dair anlamı başarı ve her şartta kazanmak hedefiyle şekillenmiştir. Bu anlam Kerim'in cimmnastiğe dair "gelişimde her yol mübah" fikrini sürdürmesine neden olmaktadır. Alanda kabul görmüş katı sistemi sürdürmek, Kerim için ayrıca çaba göstermesine gerek olmayan, haliz hazırda oluşmuş bir düzeni devam ettirmekten ibarettir (157).

Cimmnastikte sporcuların maruz bırakıldığı fiziksel istismarı anlatan bir başka deneyim Akın'ın hikayesiyle ortaya çıkartılmıştır. Akın, antrenörü tarafından maruz bırakıldığı fiziksel istismarı anlatarak "yadırdamadığını" belirtmiştir:

Antrenörümün o günkü ruh haline göre tabii ki şiddet var, sözlü şiddet var, fiziksel şiddet var. Bir o kadar sevgi de var aslında "gel koçum çak, sarılalım", onlar da var ama genelde şiddet üzerineydi ama onu o an yargılayamıyorsun çünkü hepsi sana bir şey katmış. Genel düzen böyleydi, kişiye özel muamele yoktu. O şiddeti orada görmek zorundaydın. Dayak vardı, bildiğiniz dayak canınızı acıtan dayak. Kafamızı dolaba falan çarpıyorlardı ya da sopa vardı. Yani bunlar sürekli olan şeyler de değil, nadir. Hak edip hak etmediğimizi şu an ben algılayamıyorum. Hiçbir şekilde ama düzen öyle olduğu zaman çok da yadırgamıyorsun. Zaten yadırgayacak olsan bırakırdın, sporcu olmazdın. Ama bence saygının korkuya dönüşmemesi gerekiyor. O saygıyı kaybetmeyecek sporcu yani senden korktuğu için değil saygı duyduğu için yapacak. Bu yüzden ben bağırمام kızmam. Ben sporcu iken bir şey yanlış mı yaptın? Git kondisyon yap bir saat derlerdi. Ben bunu çok yanlış buluyorum. Sporcularıma aktarmaya çalıştığım şey şu,

onların cezası benimle çalışmamak. Cezası çalışmamak, salondan da kovmam ödül olur o ona. “Git o köşede otur izle” derim budur verdiğim ceza. Çok da etkili bir cezadır. Yani bağırsam bu kadar zoruna gitmez (Akın, 36 yaş).

Akın, fiziksel ve psikolojik istismarın iç içe geçtiği antrenman sisteminden geçmiş bir eski artistik cimnastikçi ve şu anartistik cimnastik antrenörü. İstismarın kişiye özel olmadığını, “düzenin” böyle olduğunu ifade ediyor. Düzeni yadırgayan sporcuların alanın dışına çıkmak zorunda kaldığını da ifade ediyor. Alanın uygulayıcıları (antrenör) ve düzeni sorgulamadan kabul edenler (sporcular) dinamiğin sürekliliğini sağlayan aktörler. Bourdieu’nun da dediği gibi aktörler, habituslarındaki üzerinde düşünmeye ihtiyaç duymadıkları, varolan düzenin kurallarını sürdürdükleri davranışların içselleştirmeye yatkınlar (153). Akın, bugün kendi antrenörlük yaklaşımında farklı bir “ceza” yöntemi seçse de cimnastikciyken maruz bırakıldığı davranışların ona farklı olumlu kazanımları olduğunu düşünüyor.

Bourdieu (186) “En basit dilsel iletişimde bile bulunulan grubun iktidar ilişkilerini yansıtan ifadeler rastlanır” der. Cimnastiğin rekabetçi ortamı ve sürekli disiplin altında tutulması gereken beden üzerindeki iktidarına ilişkin söylemler ve kısıtlamalara dair hikayeler sunulmuştur. Katılımcıların deneyimleri, sporculuk dönemlerinde onları en çok üzen ve hatırlarında kalan anları şu an kendi yetiştirdikleri sporculara yansıtmamaya çalıştıklarını göstermiştir. Sembolik şiddeti sürdürmemek, katılımcıların güvenli spora dair anlamlarının özüne ışık tutmaktadır.

4.3. 3. Tema: “Antrenör yoksa Abla/Abi var”: Sporcular Arası Hiyerarşi

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler, alanda sürdürülen düzenin devamında aktif rolü olan bir diğer spor aktörünün büyük sporcular olduğunu yani “abla/abi” olduğunu göstermiştir. Bu temada cimnastikte abi/abla rolünün güvenli spor inşası çerçevesinde nasıl bir faktör olduğu incelenecektir. Katılımcıların antrenör ve sporcu ilişkisinden sonra bahsettiği önemli ilişkilerden biri olarak abla/abi rolü, takımın küçük sporcuları için bir nevi ikinci antrenör ve bu bağlamda bir diğer iktidar örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu örnek, hiyerarşik düzende işlemektedir.

Sporcular arası hiyerarşiyle, genelde aynı kulüpteki büyük sporcuların, küçük sporculara uyguladığı güç ve statü göstergesi olarak karşılaşılmıştır (188). Heidegger (3), “Varlığın düzeni sürdürebilmesi için dünyanın düzeni daha önceden ona vermiş olması gerekir” der. Heidegger’in açıklaması cimmastik alanı için yorumlandığında, küçük yaşta cimmastiğe başlayarak zaman içerisinde abla/abi konumuna yükselen ve artık cimmastiği “bilen” sporcular, yeni gelen, alanda daha az zaman geçirmiş cimmastikcilere teknik bilgi aktarımı yapabilme gücüne sahiptirler.

Minikler ve küçükler kategorisinde başladığımızda her sporcunun böyle verdiği bir heyecan oluyor. Büyük ablalarımızı izlerdim. Ne kadar güzel seri yaptıklarını, ne kadar güzel kostümler giydiklerini, ne kadar güzel hem makyaj hem o aletlerle uyumlu bir şekilde hareketleri sergilemelerini izlerdim... minik olarak çok hoşuma gitmişti. O zamanki ablalarım bana minik olarak çok yardımcı olmuştu. Hem ablalarım antrenöre, antrenörler de ablalara söyleyerek bize yani miniklere antrenörlük yaparlardı. Bu bizim çok hoşumuza giderdi onları çok örnek alırdık. Küçüklerde bile gece birlere kadar çalıştığımızda evet zordu fakat bunu bilirdik yani antrenörümüz bize söylerdi “Bu sizin iyiliğiniz için, başarmak için bunları yapmanız gerekiyor” diye bize her zaman söylerdi. Bunu bize küçüklere bile söylemişti çünkü ablalarımızı örnek aldığımız için ablalarımız da bize bunu yaptırırdı. “Bunu bitirmemiz gerekiyor, planımız bugün neyse onu uygulamamız gerekiyor kızlar” diye büyüdük o yüzden onları da örnek aldığımız için ben seviyorum. O yüzden bize böyle aşıladığı için zordu ama dediğim gibi şu anda ben şükrediyorum (Meltem, 28 yaş).

Meltem, Minikler kategorisinde başladığı cimmastik kariyerini takımdaki abla figürlerini izleyerek sürdürmüştü. Ablalar, alana Meltem’den önce giren ve düzene uyum sağlamış konumdalar. Düzene uyum sağlayan ve bu sebeple Meltem’in üzerinde bir güce sahip olan ablalar, antrenörden sonra gelen iktidarın sahipleri. Bu hikayede ablalar görünürde Meltem’e göre bir baskı uygulamıyor olsalar da aslında sembolik şiddetin sürdürülmesinde aracı konumdalar. Meltem bu sürece dahil olmasına dair

şükrettiğini ifade etmiştir. İyi bir sporcu olmanın, başarılar elde etmenin bir kaynağı da Meltem'e göre sporcular arası deneyim aktarımının sağlanması olduğu söylenebilir.

Abla/abi aktarımına dair farklı bir bağlamda deneyimi olan Burak ise abileri tarafından maruz bırakıldığı fiziksel istismarı anlatmıştır. Burak, artistik cimnastikçi olarak, cimnastikçi abileri tarafından sürekli istismara maruz bırakılan bir sporcu:

Dayak çoktu, hocadan gördüklerini abilerimiz de yapardı. Hiyerarşi vardı, hocadan gördüğünü yapıyordu o yüzden soyunma odasında da abiden yerdin dayağı. O bile tatlıydı o zaman, çizgiyi çok iyi çekerlerdi. Abi kardeş ilişkisi devam ediyordu. Yaşı büyük olanlar bir nevi küçük hoca gibi davranıyordu. Hâlâ öyle ama şimdi ben sporculara o kadar sert yapmadığım için o çocuklara da yansıyor. Ben yokken hoca var yani abisi küçük sporcuların hocası. O sorumluluğu verince biraz dikkat etmeye çalışıyorlar. Antrenörün çocuklarla ilgisi yoksa aşağı taraf birbirini eziyor. Şu an belki ama gördüğüm olursa ben etmiyorum müsaade. Bunun normalleşmesine, yani büyüğün küçüğü ezmesine müsaade etmiyorum. Ezilecek biri varsa ben ezerim (gülüyor) (Burak, 32 yaş).

Burak deneyiminde sporcular arası hiyerarşinin antrenör izin verdiği sürece sürdürülebilir olduğunu ifade etmektedir. Antrenör yokken abinin antrenör konumuna geçmesi, alanda her zaman bir aktörün iktidar rolünü sürdürdüğünü göstermektedir. Alanın düzeninin bozulmaması, rollerin işlevselliğini yitirmemesi için güç aktarımları sağlanabilmektedir. Burak için şu an bu sistemin sürdürülmesi, abileri sadece “öğreten” konumda tutmak ancak küçük sporculara baskı uygulamalarına göz yummamakla mümkün. Küçük sporculara baskı uygulamayan abilerin, antrenör gibi onlara beceri öğretmesinde bir sakınca görmemekte.

Akın ise, abi iletişimine dair farklı bir örnek olarak, sporculuk döneminde yatılı bir yurtta kaldığı dönemi anlatmıştır:

Ben zor bir sporculuk geçirdim. Ben bir dönem yatılı yurttaki sporculuk geçirdim. Ben küçükken o zaman kamp eğitim merkezi vardı. Oraya seçildim. Oradaki çoğu anı hafızamdan silinmiştir. Hani insan kötü anılarını çok aklında tutmaz ya öyle zor bir süreçti. Askeri düzen vardı. Sabah kalkardım abilerime kahvaltısını hazırlardım. Koşum varsa koşuya giderdim, sonra kahvaltı yapardım. Okula gider gelir, tekrar antrenmanı yapardım. Akşam abilerime çay götürür, odayı temizlerdim. Yani şu an olmayan eskilerde olan şeyler bunlar. Şu an kampda değilim ben kamp eğitim merkezinde çalışmıyorum ama ben büyüklerin antrenmanda böyle şeylerine izin vermiyorum (Akın, 36 yaş).

Akın'ın deneyiminde yurttaki kalırken antrenör yoktur. Büyük sporcu olan “abiler” küçük sporcular üzerinde kurdukları tahakkümü hiç zorlanmadan sürdürmektedir. Bir mekanın içinde bulunmak, o mekanın düzenini kabul etmek ve doğrudan o role bürünmekle ilişkilidir (3). Bu tahakküm alanının düzeninin herkes tarafından normalleştirilmesiyle beslenmektedir. Akın, kaldığı yatılı yurttaki abilere hizmeti “düzen” olarak aktarmıştır. Hizmetin normalleşerek düzen haline gelmesi, sistemin işleyişini kolaylaştırmıştır. Sadece antrenman sahasında değil, birlikte paylaştıkları yaşam alanında da abilerin güçlü konumu, küçük sporculara zorbalık olarak yansımıştır.

Sporcular arası tahakküm ilişkisi “hizmet” ettirmekle sınırlı kalmayarak küçük sporculara ait eşya ve malzemelere “el koyma” gücüyle de karşımıza çıkmaktadır. Zeynep, ritmik cimnastik takımında büyük sporcu ablaların onların eşyalarını almasını ve antrenörden gizli ilaç önerilerinde bulunmasını anlatmıştır:

Mesela yarışmaya giderdik, annelerimiz yanımıza kuruyemiş koyuyordu ya da belki sağlıksız bir atıştırmalık. Ablalar odaya gelirdi “Çıkarın eşyaları” derdi. Biz çıkartırdık, onlar alıyordu gidiyordu bize “Afiyet olsun” demek kalıyordu. İki yaş aslında abla değil bazen ama işte o zaman oluyordu, “Abla diyeceksin” derlerdi. “Şunu yapacaksın”,

“Herkesin suyunu sen dolduracaksın kol kaslarının senin güçlenmesi lazım” derlerdi. Ne alakası var? (gülüyor). Ya da takımca yemek masasına oturuyorduk antrenörler yiyordu biz yemiyorduk. Sporcular arasında büyüyünce artık bu yüzden ilaç kullanmaya başladık. Neden mesela o ilacı kullanmışız? Çünkü normalde yemek yiyemediğimiz için tatil günümüzde o kadar çok yemek yiyorduk ki üç kilo alıp salona dönebiliyorduk. Bağırsak çalıştırıcı ilaçları sporcular olarak birbirimizden öğreniyorduk. Sporcular aldığı takviyeleri çoğu zaman antrenörüne söylemiyordu. Takımında şu an bu kadar yaş farkı yok yine de ben ayırım olmamasına, herkesin eşit olmasına dikkat ediyorum (Zeynep, 28 yaş).

Zeynep, ablalar tarafından ellerinden alınan yiyecekler için küçük sporcu konumundayken itiraz edebilme gücünü gösterememektedir. Akın’ın deneyiminde olduğu gibi tahakküm uygulayan gücün kaynağı değişse de alandaki varlığının sürekliliği mevcuttur. Hizmet ettirme, büyük sporcular küçük sporculara ne yapıp ne yapmayacaklarını söyleyebilme ve baskı uygulayabilme gücüne sahiptir. Sembolik şiddet, alanın diğer aktörlerinin de katılımıyla ve suç ortaklığıyla sürdürülmektedir (189). Aynı zamanda Zeynep’in hikayesinde sporcular arasında, büyük sporcuların küçük sporculara aktardığı kontrolsüz ilaç kullanımı görülmektedir. Bağırsak çalıştırıcı ilaç kullanımı, alanda yemekleri kısıtlanan ve sürekli ince, zayıf, alanın idealine uygun bedenlerinin olması beklenen sporcuların birbirlerine öğrettiği bir yöntemdir. Antrenörlerden gizli sürdürülen bu süreç, ablaların küçüklere farkındalıkları yüksek değilken aktardığı bir uygulamadır. Alanın kısıtlamalarından kurtulmak veya kısıtlamaların çiğnenebildiği anların izlerini silebilmek için ezilen konumdaki sporcular arası dayanışma kurulduğu görülmektedir. Zeynep şu an sporcularının arasında yaş farkının açık olmamasına rağmen ilişkilerinde dengeyi sağlamaya çalıştığını anlatmıştır.

Katılımcıların görüşmelerinden ortaya çıkartılan hikayeler göstermektedir ki, cimnastikte abla/ abi rolü güvenli sporun inşasında dikkate alınması gereken bir roldür. Antrenörden sonra takım içi ilişkilerde abla/abiye güç aktarımı olduğu görülmüştür.

Bu rol, sporcuların alanda hareket ederken, karar verirken ya da yeni bir beceri öğrenirken her zaman yanlarındadır. Abla/abi olmak alanda öğrenilen bir süreçtir. Güvenli spor ortamının anlaşılması aşamasında bu rolün önemi ve gerçekliği dikkat çekmiştir. Katılımcılar, sporcuyken kendi takımlarında abla/ abi rolüne sahip sporcular tarafından görev verme, antrenörün uyguladığı istismar pratiklerini taklit ederek sürdürme, baskı uygulayarak sahip olduğu eşyalara el koyma gibi pratiklere maruz bırakılmışlardır. Bu istismar pratiklerini hatırlayan günümüz antrenörleri kendi yetiştirdikleri sporcularar asında aynı istismarın sürmemesi için önlem almıştır.

4.4. 4. Tema: Cimnastik Yapmak mı? Dört Ev Satın Almak mı?

Bu temada, cimnastikte sporcuların fiziksel olanaklar ve maddi ihtiyaçların karşılanması konusunda destek alamamalarına ilişkin bulgular sunulmaktadır. Bu eksikliklerin normalliği alışıl gelmiştir ve sporcular tarafından eksikliklerin giderilmesi talep edilmediği gibi talep eden olursa anormal bulunabilmektedir. Şu an ritmik cimnastik antrenörü olarak Meltem, sporcuların alanda bir beklentisinin olmaması gerektiği, sporcunun işini yapıp ayrılması gereken bir görev bilincinde olması gerektiğini açıklamıştır:

Sen antrenman yapıyorsun yani buraya eğlenmeye gelmiyorsun. Bu şartlar altında veya kötü veya iyi şartlar altında çalışacağım diye düşünmedim. Çünkü bizde bir plan var yani ben oraya antrenmana geldiğim zaman “Ay tuvalet pis” gibi onu düşünecek bir durum bile olmuyordu çünkü antrenman için geliyordum ben oraya. Bir başarı için geliyordum derece elde etmek için geliyordum. Bir sporcunun tutup da “Servis yok, yemek vermiyorlar” gibi söylendiğini görmedim. Ne ablalarımda böyle bir şikayet yaşadım ne de rakiplerimde böyle sözel bir durum da olmadı hiçbir zaman çünkü yani bizde öyle bir şeye de zamanımız da yoktu. Hiçbir sporcumda da olmadı. Tutup da “Ay bu böyle” gibi hiç olmadı çünkü sporcun antrenman yapar (Meltem, 28 yaş).

Meltem bugünkü bilgisi ve edindiği konumdan değerlendirdiğinde sporcunun sadece salona gidip görevini yerine getiren bir kimse olduğunu belirtiyor. O nedenle

anlattıklarının ardından “İşini yap ve eve git. Bunun şu anda da böyle olması gerekiyor kesinlikle.” Diyerek ritmik cimnastiğin fiziksel imkanlarına dair bir beklentinin şu anda da olmaması gerektiğini savunmaktadır. Bu konum Meltem için sporcunun bir talepte bulunma ya da şikayet etme hakkını elinden alan bir konum. Sporcunun alanın normalleri içerisinde kalarak kendi rolünü en iyi şekilde yerine getirmelidir. Antrenmanını en iyi şekilde yerine getiren sporcunun, alandan bir talepte bulunmamasıdır. Çünkü alana gelirken sporcunun, alanın kurallarını kabul ederek gelir, rolü belirlidir. Meltem için güvenli spor ortamı, alanın fiziki koşulları ile ilişkili değildir. Bu durumun yani sporcunun fiziki koşullara dair beklentisinin olmaması gerektiği fikrinin şu anda da geçerliliğini savunmaktadır. Meltem’in günlük spora dair anlamının, başarılı bir antrenman sınırları içerisinde kalmak olarak şekillendiği söylenebilir.

Burak ise, alanın fiziki koşulların yetersizliğine değinmiş ancak bu durumun yönetsel ihmaller nedeniyle kaynaklandığını düşündüğünü ifade etmiştir. Burak, sporcuların başarılı bir antrenman geçirmeleri için temel kaynakların gerekliliğine değinmiştir. Meltem’den farklı olarak Burak beklenti içindedir:

Ben yönetimin maddi imkanı doğru yönlendirildiğini düşünmüyorum. Aydın’a git, salona gir, bizim magnezyum tozumuz olmazsa olmazdır ve Aydın’da her yer toz. Biz bir toz için burada üç aydır bekliyoruz. Biz cebimizden alacağız ne yapacağız, sıralamada ilk ona girmiş sporcumuz var. İki tanesi milli takımında bu sene iki tanesi daha girecek bir toz için üç aydır bekliyoruz. Ayrıca ilk ihtiyacımıza ekipman derim çünkü o havuz olmasa sünger havuzu, çocukları harekete sokmamız, bitirişe sokmamız çok zorlaşıyor. Çoğu salonda da sünger havuzu yok. Olmazsa olmaz bir cimnastik salonunda mutlaka olmalı ama çoğu yerde hala eksik. Ben sporcuyken de bu böyleydi (Burak, 32 yaş).

Burak, artistik cimnastik ortamının fiziksel güvenliğinin sağlanabilmesi için temel ihtiyaçları olan malzemeler için dahi destek alamadığını ifade eden bir antrenör. Desteğin talep edildiğini, ancak uzun süre beklemlerine rağmen yanıt alınmadığını ifade ediyor. Burak, çalıştığı şehrin sosyo ekonomik olarak ortalamanın altında olan

ailelerin yaşadığı bir bölgede, belediye tesisinde çalışan bir antrenör. Bu nedenle temin edilemeyen malzemelere dair çözümü “cebimizden alacağız” olmuş. Hikayelerden, cimnastikte yönetsel olarak sağlanmayan imkanların antrenör ya da çoğu zaman sporcu ebeveynleri tarafından karşılandığı anlaşılmaktadır. Bir sporcunun gelişmesi ve başarılı olması için sunulması gereken fiziki ortam ve malzemelerin maddi yükünün alandaki pratiklere yansması ile cimnastik hikayelerinde sıklıkla karşılaşılmıştır.

Örneğin Enes, cimnastiği sürdürüebilmek adına sporcuların ve ebeveynlerinin yapmaları gereken maddi ve manevi yatırımların sıradanlığına değinmiştir. Bu yatırımlar cimnastiğin sürdürülebilmesi için şarttır ve ebeveyn olmazsa bu sürdürülebilirlik sağlanamaz:

Sırf imkansızlıklardan dolayı cimnastiği bırakmak zorunda kalan çocuklar oldu salonda çünkü bizim ekipmanlarımız çok pahalı. Özellikle ritmikte mesela bir tane mayo 8.000 TL falan diyorlardı şu an ve her yarışma için farklı mayo giyiyorlar. Bunu düşünün... çok fazla bırakan oluyor bu yüzden. Emin olun bir çok sporcu cimnastikte ailesinin varlıklı olmasından dolayı iyi noktaya geliyordur. Aslında çok yetenekli ama altta o aşamaya gelememiş çok çocuk var. Belli bir aşamadan sonra kamp, il dışı yarışmalar, mayolar, patikler, tozluğuydu derken çok fazla masraf çıkıyor. Yeri geliyor aileye, geçen sene için bahsediyorum. Belki sadece cimnastik masrafı 15.000 TL'yi geçiyordu aylık aileye. 10 yıl önce antrenörlüğe başladığımda ve hala şu an bile bir çok ilde malzeme ve alet eksikliği var zaten. O dönemde mavi minderlerden vardı biz onun üstünde yapıyorduk. Herhangi bir yardımcı alet, ekstra minder bir şey yoktu. Şu an bile öyle olan iller var örnek veriyorum Ağrı'da görev yapan arkadaşım var, salonu 2003'te anlattığım salon gibi. Bireysel branş olmasının ve aletlerin zor bulunuyor olmasının, pahalı olmasının çok etkisi var (Enes, 27 yaş).

Enes, sporcu olduğu döneminde karşılaştığı fiziki koşullar ile şu an çoğu ilde bulunan salonların fiziki koşullarının benzer olduğunu ifade etmektedir. Cimnastiğin 10 yıllık süreçte fiziki koşullarının değişmediği, iller arasında eşitliğin bulunmadığına

dikkat çekmiştir. Cimnastiği sürdürülebilmesi, sporcunun gelişebilmesi için gereken destek, ebeveynin cimnastikteki temel görevlerinden biri olarak görünmektedir. Kurumsal destek alamayan cimnastikçiler ve antrenörlerin maddi kaynağı ebeveynlerdir. Aylık cimnastik masrafının dönemin asgari ücretine yakın olması alanda sporcu başarısının kilit faktörlerinden biri olarak ebeveyn görülmektedir. Bu durum, cimnastiğin zamanla oluşan düzeninde normaldir ancak sürdürülen kurumsal ihmalin de sembolikleşmiş kanıtıdır. Fiziki koşulların yetersizliğine değinen bir başka katılımcı eski artistik cimnastik sporcusu Ali'dir. Ali, kendi döneminin yetersiz cimnastik salonu koşullarının şu an yeni nesil salonlarla değiştiğini ifade etmiştir:

Salon şartları uygun değildi çünkü ben sporcuymken salon olimpik salon değildi. Stadın altında küçük bir odaydı. Güreş minderleri üzerinde yapılan bir cimnastik gibi düşünün. Bugün mesela baktığın zaman cimnastik ile ilgili önce güvenlik diyoruz. Şimdi ise cimnastik salonları, küçük butik salonlar diyoruz biz onlara, sayıları arttı. Onların güvenliği daha iyi, aletleri daha profesyonel diye düşünüyorum ben. Neden diyeceksiniz.. Hemen hemen bütün salonların kamera sistemiyle izlendiği ve altı aylık kayıtlar olan özel salonlar. Federasyonumuz zaten bu konuda güvenli salon değilse tescil vermiyor. Onay vermiyor salonun açılmasıyla ilgili (Ali, 36 yaş).

Ali, bahsettiği örnekte, özel cimnastik salonlarının oluşturduğu profesyonel koşulların iyiliğinden bahsetmiştir. Ali'nin cimnastik yaptığı döneme kıyasla seçenekler artmış ve tercih edilebilir koşullar oluşmuştur. Ancak Ali'nin bahsettiği özel salonlara gitmek için sporcuların belirli aidatlar ödemeleri gerektiği bilinmektedir ve bu da yine ebeveynin yüksek standartlarda cimnastiğe devam edilmesi için üstlenmesi gereken maddi yüke örnektir. Bu örneği yaşayan bir katılımcı olarak Ayla, ritmik cimnastiğe devam etmek için ebeveynlerinin sunduğu imkanları anlatmıştır:

Ailemin maddi açıdan da destekleri sınırsızdı. İnanılmaz pahalı bir brans. Mayolar çok pahalı, aletler çok pahalı hiç birini ikiletmediler. Hocam "Bu alınacak, bu giyilecek" dediği an her şey yapılıyordu zaten. Çok iyi otellerde kalıyorduk. Tabii ki maddi açıdan çok önemli hani

aileye yük biniyor kimse karşılamadığı için ama biz hep iyi otellerde kalıyorduk, en iyi aletler alınıyordu, en iyi mayolar nerde dikiliyorsa orda dikiliyordu kesinlikle her şeyimiz vardı. En son cimnastiği bıraktığımda masaya oturup ailemle konuştuk ve en az dört ev parası gittiğini hesapladık.. düşünün durumu. Maddi durum yüzünden şu an hala bırakan çok sporcu var. Milli takımda düzeyinde bile var. Aynı zamanda okuyor, antrenörlük yapıyor, milli takım sporcusu ve geçinemiyor. Ben bu konuda biraz şanslıyım, çalıştığım kulübün bulunduğu semtten dolayı diye düşünüyorum. Gelen sporcuların velileri üst düzey ekonomi seviyesine sahip. Bundan dolayı birazcık şanslıyız (Ayla, 22 yaş).

Hikayede ebeveynin sunduğu sınırsız maddi destek, Ayla'nın ritmik cimnastiğin kurallarına uyması ve alan içerisinde kalmasının temel kaynağıdır. Ebeveynin rolü cimnastiğin düzeni içerisinde kilit olduğu anlaşılmaktadır. Gerekli maddi desteği kurumdan alamayan sporcular eğer ailelerinde de böyle bir kaynak yoksa milli takım düzeyine gelmiş olsalar da cimnastiğe devam etmekte sorun yaşamaktadır. Bu sporcuların maruz bırakıldığı kurumsal ihmale örnek oluşturmaktadır. Sporda görülen kurumsal ihmal, sporcuların maddi kazanç elde edememesi, kazandıkları maddi ödüle el konulması, ya da spora katılıma dair hiçbir giderlerine dair kurumsal destek alamamaları gibi istismar pratiklerini barındırmaktadır. Katılımcıların hikayeleri, Türkiye'de cimnastik yapmaya dair kurumsal ihmalin geçmiş dönemlerdeki gibi bugün de sürdüğünü göstermektedir. Kurumsal ihmale maruz bırakılan sporcuların ve ebeveynlerinin bu istismarı normalleştirdiği görülmektedir. Ebeveynlerin cimnastiğe dair üstlendiği bu rolün onlara alanda farklı koşullara da etki etme gücü kazandırmıştır. Ebeveynlerin rolünü ve alana olan etkisini “Ebeveyne Göre Şerbet Vermek” başlıklı son temada yorumlanmıştır.

4.5. 5.Tema: Ebeveyne Göre Şerbet Vermek

Heidegger, düzenin sürmesinin varlığın ona verilen düzeni kabul etmesiyle başladığını ifade eder (143). Cimnastik alanında ebeveyn, katılımcılar tarafından

sıklıkla bahsedilen bir aktör olmuştur. Ebeveynin maddi imkanlarla sporcuyu desteklemesi, lojistik imkan sunması, malzeme temini, beslenme düzeninin kontrolü, sakatlıkların tedavisinde sağlık hizmetine ulaştırmak ve sporcunun antrenörle olan ilişkisinin belirleyicisi olmak, alanın tüm aktörleri için normalleşmiş, ebeveynin standart görevleridir. Ebeveynin bu örnekte düzeni kabul ederek varlığının şartlarını yerine getirdiği söylenebilir.

Sporcunun antrenörle olan ilişkisinde ebeveynin rolü, katılımcıların hikayelerinde sık bahsedilen konular arasında yer almıştır. Özellikle kendi sporculuk dönemlerinde ebeveynin konumu ve şu an antrenörlük yaptıkları sporcuların ebeveynlerine dair bir karşılaştırmaları söz konusudur. Bu karşılaştırmada, katılımcılar için ebeveynin davranışı antrenörün davranışını etkiliyor sonucu çıkmaktadır. Katılımcılardan eski artistik cimnastikçi Burak, kendi ebeveynlerinin rolünü anlatmış ve şu an antrenörlüğünü yaptığı sporcuların ebeveynlerinin takımdaki rolüne değinmiştir:

Bizim zamanımızdaki spor anlayışı çok daha farklıydı yani etinin kemiği benim mantığıyla ilerleyen bir sistemdi. Hocanın sözü emirdi. Aile gibiydik, baba oğlu gibi bir ilişkimiz vardı. O zaman annem ve babam hocayla dışarda görüşürdü. Babamla çok samimilerdi. “Hoca bir şey diyorsa da çocuk için diyor” denirdi. Bana da “Yapacaksın hocane diyorsa o. Dövse de dövse de yapacaksın” denirdi. Hoca bize demirle memirle vururdu ama aileler buna karşı çıkmıyordu, hoca yapıyordu. Hoca dedim mi, her bir sözü emirdi. Aileler için de öyleydi. Hoca bir şey istedim mi ertesi gün olurdu. Şimdi de benim velilerim çok iş halleder, sağolsunlar. Yarışa gideceksek biletimizi alır, otelimizi organize eder vs. hatta bir tanesi var, benim büyük çocukların annesi. Emekli oldu, fizyoterapi okuyacak sırf bizim takım için. İhtiyacımız var, eksik tarafımız kadın görüyor. Veliler, yani ben biraz gevşegimdir salarım. Veliyi takanlar dert yanar genellikle ben rahatım (Burak, 32 yaş).

Burak deneyiminde, babasının ve kendisinin antrenörü ile olan ilişkisini “aile gibi olmakla” açıklıyor. Burak, aile gibi olmaları nedeniyle antrenöründen gelen fiziksel istismar içerikli davranışların ebeveynleri tarafından normal görüldüğünü ve önlem alınmadığı ifade etti. “Aile gibi olmak” cimnastik alanında eti senin kemiği benim algısını oluşturmakta ve sürdürülen istismar pratiklerinin kaynağı olarak görünmektedir. Burak’ın artistik cimnastik antrenörü olarak bugün velileri ile kurduğu bağlantının, kendi sporculuk dönemindekinden çok farklı olmadığı anlaşılmaktadır. Velilerinin takım içinde organizasyon rolünü üstlenmesi, eksikleri tespit ederek destek sunmak istemesi, ebeveynler ve Burak’ın kurduğu yakın ilişkiyi açıklamaktadır. Burak’ın “gevşeklik”, “rahatlık” olarak açıkladığı antrenör- ebeveyn ilişkisi profesyonel sınırların kurulmaması olarak yorumlanabilir.

Katılımcılardan Melis ise, artistik cimnastik yaptığı ebeveynleri tarafından antrenörünün davranışlarının sorgulanmayışı ve alan içerisinde uzun dönem bu sebeple kendisini ifade etme özgürlüğüne sahip olamadığını ifade etmiştir. Melis’in “Eti senin kemiği benim” diyen ebeveynleri, Melis’in konuşmasını engelleyecek, antrenörünün ona bağırması ve kızmasını içeren istismar pratiklerinin oluşmasına dair alan açmıştır. Melis’in ebeveynleri, gücü tek bir kişiye yani antrenöre devrederek, alan içerisindeki aktörlerin değişmeyen rollerini kabul etmiştir:

Cimnastik salonuna gitmek küçükken hep stres olduğum bir şeydi. Hatta annemle babam hep şunu derdi “eti senin kemiği benim, istediğini yapabilirsin”. Bana kızıldığında hiçbir şey söylenmiyor. O senin iyiliğini düşündüğü için bağırıyor derlerdi. Konuşamazdık mesela bir yerimiz ağrıyorsa söylemeye çekinirdik. Kendimi ifade etmekte çok güçlük çekiyordum çünkü bana kızar diye düşünüyordum. Genellikle bir şey söylediğimde de kızılıyordu zaten. Şimdi sporcularımla iyi anlaştığımı düşünüyorum ve genellikle velilerden de o şekilde dönüş alıyorum. Gerekli yerde hafif bir sesimi yükseltirim ki odağı toplamak için ama asla bağırman. Sadece hafif bir ses tonum yükselir genellikle sporcularım da o ses tonumun yükselişinden ne demek istediğimi bir bakışımla hemen kendini toplar ve genellikle çok mutlu bir şekilde antrenman yaparız. Zaten veliler antrenmanı izliyorlar,

tribünümüz var izliyorlar. Sporcuların gelişimi ve düzenleriyle ilgili velileri ile de sık sık konuşuyoruz (Melis, 22 yaş).

Melis'in deneyiminde sporcuyken ebeveynleri antrenörünün davranışlarına tepki göstermemeyi öğretmiştir. Antrenörüne rahatsız olduğu durumlarda itiraz edememesi ebeveynin antrenöre koşulsuz güven duymasından kaynaklıdır. Melis'in antrenörle konuşmadan çalışmalarını sürdüren bir sporcu olması, şu an sporcularıyla kurduğu iletişimi etkilemiştir. Bugün antrenör olarak sporcularına bağırmadan, "iyi anlaşarak" antrenman yapmaya çalıştığını ifade etmektedir. Kendi antrenörünün aksine Melis'in bugün sporcu ebeveynleriyle sık sık konuştuğu ve çocukları hakkında bilgi verdiği görülmektedir. Sporcularla kurduğu iletişimin iyi olduğunu ebeveynlerde aldığı dönütlerle de desteklemektedir.

Özge, Melis'in deneyimine benzer şekilde kendi ebeveynlerinin şahit olduğu istismar anlarında kafalarını eğerek sessiz kaldıklarını anlatmıştır. Katılımcıların sporculuk dönemlerinde ebeveynlerin istismara şahit olsalar dahi müdahale etmedikleri anlaşılmaktadır:

O dönemde de antrenmanlarda tribünden müdahale etmek kesinlikle yanlış şu an kendi velilerime de aynı şekilde lütfen müdahale etmeyin diyorum. Sadece müdahaleden kastım çocuk el sallıyorsa el sallamayın hani burda yokmuş gibi davranın diyorum. Benim annem bana bağırlan çağırılan hani o çığlık noktasında çıkan ses tonlarında kafasını eğiyordu hiçbir şey yapmıyordu çünkü ben çok severek geliyorum yarışmacıyım çünkü yarışmalarda kötü değilim derece alıyorum. Annem de bu durumun kötüye gitmesini, benim heba olmamı istemedi açıkcası. Annemler antrenörle durumum hakkında konuştuğu zaman antrenörüm "O kendisi farkında değil çok yetenekli" gibi güzel cümlelerle ikna ediyordu (Özge, 27 yaş).

Özge cimnastikciyken maruz bırakıldığı istismara ailesinin şahit olduğunu ancak başarıya giden yolda gerekli olarak gördükleri bu davranışlara sessiz kaldıklarını anlatmıştır. Özge'nin ebeveynleri antrenörle iletişim kuran ancak

çocuklarının başarısını ve “iyiliğini” istedikleri için tepki göstermeyen konumdadır. Özge için şu an sporcu ebeveynlerinin antrenmanlarını izlemesi bir problem teşkil etmezken müdahalenin sınırları sadece sporcuların dikkatini dağıtmamaları yönünde belirlenmiştir. Ancak alan görülen diğer uygulamalarda ebeveynin antrenmanı izlemesi, spor kulüpleri yönetimi ve antrenörler tarafından istenmeyebilmektedir:

Çoğu kulüp velinin antrenmanları izlemesini önermiyor. Benim önceki çalıştığım kulüplerde de izleme yasağı vardı. Yarışmacı yetiştirirken bunun uygun olduğunu düşünmüyorum. Yarışmacı zamanda izlenmesini uygun görmüyorum çünkü zaten daha ciddi bir şekilde çalışılıyor. Gerek bazen antrenör bağırabilir, kızabilir ama tabii ki biz anne ve babaya bunu söylüyoruz “Bu ciddi bir şey olacak, çocuğunuz daha ciddi bir eğitim alacak. O yüzden bırakacaksınız sonra gelip alacaksınız”. Bu her yerde yani tüm dünyada yapılacak bir hareket zaten. Herkes yapıyor yarışmacıda. Yarışmalara gittiğimizde ise konaklarken anne babalar farklı odalarda kalıyorlar. Anne ve çocuğu böyle çok bir arada tutmamaya çalışıyoruz. Çünkü orada dediğim gibi çocuk yaşlarda ciddiyet ve disiplini aşlamaya çalıştığımız için sadece yemek olsun, ihtiyac dediğim gibi tuvalet olsun veya başka konularda evet anne ve çocuğu biz bir arada tutuyoruz. Yatma durumunda, antrenman zamanında, çalışma zamanında veliler başka yerde oluyor (Meltem, 28 yaş).

Meltem için yarışmacı sporcu yetiştirmek ciddi bir iş. Dolayısıyla bu iş sırasında antrenörün bağırması ve kızması normalken ebeveynin buna şahit olmaması gerekmektedir. Ebeveynin salonda bulunması, antrenörün alandaki rolünü sürdürürken risk teşkil edecek bir durumdur. Antrenör alanda disiplini elinde tutan tek kişi olursa bu ciddi eğitimin kurallarını sarsacak bir risk de olmaz. Bu risk aerobik cimnastik antrenörü Duru tarafından velinin kontrol seviyesine göre antrenörün davranışlarının sınırlarının değişmesi olarak anlatılmıştır:

Bana antrenörümün ciddi ciddi vurmalarını hatırlıyorum, bunlar vardı. Şu an cimnastikte bu daha az. En önemli sebeplerinden bir tanesi

bence veli... veli profili çok önemli. Velilerin daha çocuklarına düşkün olmaları diyebilirim. Günümüz çocuklarında veliler biraz daha kontollü, eti senin kemiği benim tarzında değiller bizde öyleydi. Şimdi “Aman kızıma bir şey olmasın, ama oğlumun bir yeri acımasın” halinde oldukları için Bursa’nın farklı semtlerinde çalışan çocukla benim şu anda mesela sosyo ekonomik seviyesi yüksek bir ilçede çalıştırdığım çocuk arasında çok ciddi bir fark var. Veli profili de çok değişiyor. Diğer yerlerde veli içeri gelip bakmıyor antrenörün kafası çok rahat bir şekilde istediği her şeyi yaptırabiliyor ama bizim için öyle değil mesela. Bizim için sürekli bir veli kontrolü var. Bu veli kontrolünü engelleyemiyorsun da... Ne olursa olsun o veli bir şekilde ulaşıyor bir şekilde izliyor bir şekilde rahatsız ediyor, bir şekilde dahil oluyor ve çocuğunun çok daha üstüne düştüğü için biz hep kontrolcüyüz. O yüzden antrenörün tavrı veliye göre çok (Duru, 25 yaş).

Duru, ebeveynin tavrının antrenöre yansıdığını ifade etmiştir. Çalıştığı sosyo ekonomik seviyesi yüksek olan bölgede ebeveynlerin doğrudan çocuğunu takipte kaldığını ve antrenörü izlediğini ifade etmiştir. Bursa’nın farklı illerinde bu durumun değiştiğinin de farkında olan Duru, alanda ebeveynleri gözlemlemektedir. Bu gözlemden, ebeveynin davranışının antrenörün davranışını etkilediği anlaşılmaktadır. Cimnastikte ebeveynin kontrolü sporcunun alanda güvenli kalmasında önemli bir faktör olarak görülmektedir. Ela da Duru ile benzer bir gözlem paylaşarak ebeveynin antrenmanları takip etmesi, antrenöre yorum yaparak eleştirmesi ve sporcuyu koruma odaklı yaklaşımının antrenörün davranışını doğrudan etkilediğini anlatmıştır:

Çocuğun ya da ailenin ne kadar izin verdiğiyle alakalı. Mesela elimde bir şey varmış o anda yere atmışım. Bunu çocuk gitmiş eve söylemiş, ailesi geliyor bana diyor ki “Şiddet içerikli hareketiniz var”. Diyorum ki “Senin çocuğuna atmadım”, “Ama yere fırlatmışsın, bunu bu görüntüyü çocuk görmesin” diyor “Çocuğu salonda bırakıp içeri gidip dolap yumruklayamam yani salonda bu şekilde bırakamam” diyorum, “Evet hocam anlıyorum çok zor ama bu şiddet eğilimine

girmeyelim” diyor. Mesela benim velilerim de böyle bir ekip. Bir antrenör de bunu yapabilir, çocuğa gidip suratına atmadığım sürece bir antrenör de kendini kontrol etmek için bir şeyi sıkabilir ama yere atabilir aslında onlar bunu anlamıyor. Birine zarar vermediğin sürece bence bu olabilir ama görüntüsünü bile görmek istemiyorlar şu an benim velilerim “Kızım iyi hissetmiyorsan gitmeyelim, bırakalım” diyor. Ben sporcuyken tribün yoktu, kapıda küçük bir delik vardı. Sırayla bütün veliler ordan görmeye çalışırdı. Hatta antrenörlerin o deliği bile yara bandıyla kapattıkları oluyordu kimse bakmasın diye. Benim babam salona beni “Eti senin kemiği benim” diyerek bıraktı. Dayak yeseydim de beklerdi. O dönemde kaldırılabilir bir şeydi (Ela, 31 yaş).

Ela ritmik cimnastik yaptığı dönemlerde “eti senin kemiği benim” anlayışıyla ebeveynleri tarafından antrenöre teslim edilmiş bir çocuk. Katılımcıların sporculuk yaptığı dönemde bu fikrin hakim olduğu diğer hikayelere de yansımıştır. Eti senin kemiği benim anlayışında olan ebeveynlerin, sporcuların güvenliğini riske atan konumda oldukları söylenebilir. Eskiden antrenörün alanda iktidarının tek ve sorgulanamaz olduğu görülmektedir. Alanın “hergünlük” halinde roller belirlenirken hakimiyet süren taraf ile hakim olunan taraf oluşmuştur (134). Antrenör ebeveynin antrenmanı izleyip izlememesine karar verme, izleyebileceği küçük noktaları dahi engelleme gücüne sahiptir. Ebeveynler ise antrenörün kurallarını koşulsuz kabul etmektedir. Alanda süreç içerisinde ebeveyn yaklaşımının değiştiği görülmektedir. Bu fikrin günümüzde değiştiğini belirten katılımcılar, artık ebeveynlerin çocuklarını takip eden, antrenörle iletişim kuran ve antrenörün davranışlarını eleştirerek gerektiğini düşündükleri noktalarda değişim talep eden ebeveynler olduklarını ifade etmiştir. Ela'nın şu an ritmik cimnastikte antrene ettiği sporcuların ebeveynleri alanın düzenini takip etmektedir. Çocuklarıyla iletişimde olan ve zarar gelebileceğini düşündükleri bir davranış duyar ya da görürlerse bu konuda antrenörü uyaran ebeveynler olmuşlardır. Ela “ailenin ne kadar izin verdiğiyle alakalı” derken antrenörün davranışlarının ebeveyne göre şekillendiğini ifade etmektedir.

Hikayeler ebeveynin rolünün cimnastikte Güvenli Spor alanının oluşmasında kilit önemde olduğu göstermektedir. Eski cimnastikci antrenörler alanda davranışlarını şekillendirirken artık tek olmadıklarının, davranışlarının takip edildiğinin ve değerlendirildiğinin farkındadır. Ebeveynin kontrolü ve alana müdahalesi, antrenörlerin davranışlarını etkilemiş, güvenli spor ortamının oluşturulması sürecinde önemli bir faktör haline gelmiştir.

5. TARTIŞMA

Güvensiz bir toplumda güvenli spor olamaz (21)

Brackenridge ve Rhind'in (21) güvenli spora ilişkin yukarıdaki cümlesi, benim için bu tezin amacı ile örtüşmüş ve sorularımı şekillendirirken alana dair ışık olmuştur. Tezin amacı her türlü taciz ve istismardan arınmış güvenli spor kültürünün inşasında eski sporcu antrenörlerin anlamlarını ve rollerini açığa çıkarmaktır. Toplumun bir aktörü olarak seçtiğim eski sporcu antrenörlerin rolünü anlamayı, toplumsal dönüşümü etkileyecek küçük bir adım olarak görüyorum. Bu adım için belirlediğim araştırmanın problemini, “Eski sporcu antrenörler, güvenli spora dair anlamları nedir?” olarak belirlemiş ve “Eski sporcu antrenörler güvenli sporu nasıl deneyimlemektedir” ve “Eski sporcu antrenörlerin güvenli spor inşasında rolleri nedir?” soruları tezin iki alt problemi olarak oluşturulmuştur. Amaç ve problemler çerçevesinde yürütülen tezin sonucunda elde edilen bulgulardan beş tema üretilerek bulgular bölümünde sunulmuştur. Sunulan bulguların ardından bu bölümde tüm temaların birbiriyle bağlantısını ortaya çıkartan ve literatür bilgileriyle desteklenen bir tartışma yürütülmüştür. Tartışma, “Varolanlar hakkında hikâye anlatır gibi rapor etme başka bir şeydir, varolanları kendi varlığı içinde kavramak ise çok daha başka” (sy., 39) diyen Heidegger'in (167) sözünü referans alarak, cimnastik alanında varolan anlamları rapor etmekten ziyade, varolanları o alanın içindeki varlıklarıyla anlatabilme hedefiyle yürütülmüştür.

Temaların her birinde eski sporcu antrenör olmak, katılımcılar için bugünkü pratiklerini gerçekleştirirken doğrudan faydalandıkları bir deneyimdir. Bu deneyim sembolik şiddetin içine gömülü olduğu bir deneyimdir (162). Çünkü sembolik şiddet, görünmez bir şekilde alanın günlük rutinlerinde ve kurallarında vardır (190). Cimnastiğin kurallarını, aktörlerin rollerini, alanın yazılı olmayan ritüellerini ve teknik becerilerini çocukken öğrenmiş olmak, eski sporcu antrenörler için ayrıcalıktır. Heideggerci yaklaşımla bakıldığında, cimnastiğin hergünlüğü yani kuralları içinde aktörlerin her birinin izi vardır (167). Çünkü çok iyi bildikleri bir alanda konumlanırken, alanın pek çok özelliğine aynı anda ayak uydurabilmektedirler. Bu

nedenle alanın özellikleri ve düzenine dair deneyimlerini görüşmelerde derinlemesine anlatabilmişlerdir. Öncelikle, eski sporcu antrenörler alanın disiplinine ve bu disiplini sürdüren kurallara hakimlerdir. Heidegger'in dediği gibi onları çevreleyen kurallarla perdelidirler, bir hal içinde bulunmaya uyumludurlar (167). Disiplini sağlayan kurallar, onların sporcuyken sorgulamadığı ve aslında sorgulamaya dair bir fikir de yürütmedikleri kurallardır. Stirling ve Kerr'in (191) araştırmasında da görüldüğü üzere, eski cimnastik ve yüzme sporcularının maruz bırakıldıkları istismar türleri antrenörleriyle olan ilişkileri bağlamında incelenmiş ve antrenör ile kurulan yakın ilişkinin sporcular tarafından normal ve olması gereken bir yakınlık olarak kabul edildiği ortaya çıkmıştır. Sporcuların bilgi, geçmiş başarıları ve deneyimi nedeniyle antrenörlerine hayranlık duyduğu da tespit edilmiştir. Sporcuların antrenörlerinin istismarını sporcuyken çoğu zaman farkında olarak deneyimledikleri ancak tepkisiz veya şikayetsiz kaldıkları görülmüştür. Araştırmalarla paralel şekilde bu tezin sonucunda da görüldüğü gibi kurallar, iyi bir cimnastikçi olmak için koyulan kurallardır. Hatta “kural” olarak düşünülmeyen, düzenin olağan davranış kalıplarıdır. Bourdieu, sembolik şiddet kavramını açıklarken en kritik noktanın sembolik şiddetin uygulayanlar ve maruz bırakılanlar tarafından meşru olarak görülmesidir der (185). Uzun saatler çalışmak, aşırı antrenman yapmak, yetersiz beslenmek, her gün tartılmak ve gece saat 1'e kadar süren antrenman yapmak “normaldir”. Çünkü alana girerken hedef belirlenmiştir: “iyi bir cimnastikçi olmak!”.

Cimnastikte risk almaktan çekinmeyen, mükemmel olma hayaliyle çalışılan cimnastikte tüm bu hedeflere ulaşmak için yakın bir antrenör ve sporcu ilişkisiyle birlikte güçlü bir güven ilişkisi vardır. Novkov'un da (97) söylediği gibi antrenman ve müsabaka sırasında sporcu sıklıkla bedenini tehlikeye sokan hareketler denemesine rağmen antrenörüne duyduğu güven ve inanç onun korkusuzca riskli hareketleri yapabilmesini sağlamaktadır. Antrenör ve sporcu arasında kurulan ilişki karşılıklı güvene bağlıdır ve karşılıklı itibar artırma hedefi de taşımaktadır (93). Bu hedefe doğru atılan adımların kararı antrenör tarafından verilmektedir. Antrenörün pratikleri sorgusuz, en iyi şekilde yerine getirilmelidir. Bourdieu'nun sembolik şiddet kavramını açıklarken ifade ettiği gibi, kuralları sürdürenler ve maruz bırakılanlar arasında “sessiz bir anlaşma” vardır (185). Disiplin, cimnastik için şarttır. Uygulanan tüm pratiklerin

nedeni, disiplini sağlamak içindir. Heideggerci yaklaşımla yorumlandığında cimnastiğin hergünlüğünü oluşturan o çevre içindeyken disiplin önceliklidir. Tezin katılımcıları için de sporculuklarına dair deneyimler bu anlam etrafında şekillendirilmiştir. Bugüne geldikleri zaman artık eski sporcular olarak disiplinin kurallarını hatırlamaktadırlar. Kuralları aynen sürdürmek, kuralları sorgulamak ya da kuralları tamamen reddetmek seçenekleri arasındadır. Sporculuk dönemlerine kıyasla artık antrenörlerin seçeneklerinin olduğu görülmektedir.

Katılımcılar, bu noktada güvenli spora dair anlamlarını sorgulama, sporcuyken hissettiklerini hatırlama ve onlara kötü hissettiren deneyimlerin tekrarlanmaması için aynı pratikleri sürdürmeme eğilimindedir. Yetiştirdikleri sporcular için disiplini sağlamak önemlidir. Ancak disiplinli ortamı inşa ederken, sporcuları istismara maruz bıraktıklarını düşündükleri pratikleri uygulamamak önemlidir. Literatürde antrenman sırasında antrenörün esprili dil ve şaka yolu ile antrenmanı yönetmesinin cimnastik sporcuları üzerindeki etkisi incelenmiştir (192). Cimnastiğin tehlikeli hareketler barındıran bir branş olması nedeniyle antrenörün dilinin her zaman esprili öğeler barındırmasının risk faktörü olacağı tartışılmıştır. Özellikle elit sporcu yetiştirirken oluşan stres ve bedensel zorlanma faktörlerinin yarattığı baskıyı minimize etmek için bağırarak ve kızmak yerine antrenörün kontrollü bir esprili yaklaşımı olmasının ikili arasındaki ilişkiyi olumlu etkileyeceği ortaya konulmuştur. Sporculara bağırarak, bir beceriyi öğretirken kızmamak veya hakaret etmemek katılımcıların aldıkları önlemler arasındadır. Ancak sporcuyla kurulan ilişkide bakışlarla anlaşmak, sessiz kalarak ya da antrenmandan kısa bir süre uzak tutarak cezalandırmak katılımcıların kullandığı “disipline etme” yöntemleri arasındadır.

Sporculara cimnastik alanının diğer aktörlerinden, örneğin diğer kulüp antrenörleri veya sporcularından gelebilecek her türlü istismarı önceden tahmin ederek korunaklı alan oluşturmak da eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair inşa ettiği anlamlar arasındadır. Alanda mücadele ve rekabetin yansması mevcuttur (153). Bu yansıma sembolik şiddet pratiklerinin sürdürüldüğü bir alan olarak izlenmektedir. Katılımcılar, aynı alanda geçirilen uzun saatler boyunca sporcularla izole değildir. Sahada çalışan diğer takımlar, diğer kulüp sporcuları da aynı alandadır ve düzene, mücadeleye onlar da dahildir. Sporcuların bu mücadelede hâkim olduğu düşünülen

“negatif” atmosfere şahit olmadan büyümesi, eski sporcu antrenörler için önemlidir. Bunun için gerekirse antrenman saatlerini ve günlerini değiştirmek, oluşabilecek karşılaşmaları önlemek için antrenman süresini düzenleyerek kısaltmak katılımcıların aldığı önlemlerdir. Katılımcılar için sporcuların psikolojik sağlığı önemlidir. Türkiye spor ortamında sporcuların psikolojik istismar davranışlarına maruz bırakıldıkları bilinmektedir (81, 83, 84, 193). Bu kapsamda uluslararası spor federasyonlarının sporcuların sağlığını korumak üzerine çalışmalar yürüttüğü görülmektedir ancak “sağlık” kapsamında temel ilkyardım, sporcuların dopingden uzak tutulması gibi başlıklar yer alırken sporcuların psikolojik sağlığının merkeze alındığı projeler çoğu zaman gözden kaçırılmaktadır (194). Alanın içinde yer alan aktörlerin “negatif” olarak adlandırdığı spor kültürü, psikolojik sağlığın etkilendiği ortamlardır ve bu ortamların güvenli spor ortamlarına dönüştürülmesi için gerekli önlemlerin yönetsel olarak alınması önemlidir.

Katılımcıların güvenli spora dair bir diğer anlamı, sporculara teknik becerileri öğretirken, eski sporcu olmaya dair deneyimlerini aktarabilmektir. Bu aktarım, yeni beceri öğretirken öncelikle sporcunun nasıl hissettiğini bilmek ve ona göre söylemlerini şekillendirmektir. Fenomenolojik yaklaşımla değerlendirildiğinde cimnastiğin tehlikeli olduğuna dair bilgi, aktörlerce kabul edilmiş ve “bilme” haliyle alandaki pratikler şekillendirmişlerdir (134). Yani sporcunun tehlikeli bir hareketi denerken korktuğunu bilmek, ona bunun için güven duygusu verebilmek ya da sporcunun başı ağrıdığına sıçrama hareketi içeren becerilerin nasıl canını acıtacağını deneyimleyerek öğrenmiş biri olarak o hareketleri yapmak zorunda olmadığını hissettirmek gibi pratiklere dikkat ettikleri ortaya çıkmıştır. Söylemlerle sağlanan psikolojik desteğin yanında, sporcuyken kazanılan becerinin bugün yetiştirilen sporcuya uygulamalı öğretmekle aktarılması, çok kullanılan bir yöntemdir. Sporcuya bir hareketin/becerinin uygulamalı olarak gösterilmesi, her aşamanın sonucunda hangi kazanım ya da hata ihtimallerinin onları beklediğini bilmek ve anlatabilmek katılımcıların güvenli spora dair anlamları arasındadır.

Katılımcılar, sporculuktan antrenörlüğe geçerken aldıkları eğitimlerin (antrenörlük kursu, üniversitede spor bilimleri fakültesinde okumak) bugün sporculuk becerileriyle birleştiğini ifade etmiştir. Onları yetiştiren antrenörün yöntemlerini

doğrudan kopyalamamak ve sürdürmemek alınan eğitimler sayesinde. Cimnastikci olmak üzerine kurulan anlam, bugün eski sporcu antrenör olarak pratiklere yansımaktadır. Heiegger ile yorumlanırsa biriyle yani sporcuyla aynı anlamı ve anı paylaştığını düşünmek antrenörler için pratiklerin içeriğini şekillendirmektedir (134).

Katılımcılar güvenli spora dair bir diğer anlamları cimnastikci bedenidir. Sporcuken bedenin kontrolü ve bedenin sınırları çizilmiş kalıplar içerisinde (zayıf, esnek vb.) olması gerekliliği, eski sporcu antrenörleri psikolojik ve fiziksel istismara maruz bırakmıştır. Bu pratiklerin yalnız kadın sporcular tarafından deneyimlenerek anlatılmış olması, alanının kurallarının branşa ve cinsiyete göre değiştiğini de göstermektedir. Kadın sporcular alanda yemek yemenin kısıtlanması ya da kısa sürelerle yasaklanması, her gün tartılmak ve şişkinlik yaptığı nedeniyle su içmemeleri gerektiği fikrinin hâkim olduğu bir düzende sporculuk yapmışlardır. Bugün antrenörlük yaparken bu düzeninin geçerliliğini yitirmesi için aynı pratikleri uygulamadıkları görülmektedir. Yemek yememenin zararlarına dair bugün alınan eğitimlerden sonra gelinen noktada eski sporcu antrenörler bedenin kontrolüne ilişkin yemekle bağlantılı istismar pratiklerini sürdürmemektedir. Düzenin branş ve cinsiyete göre değiştiği alanda, cinsiyetin antrenör ve sporcu ilişkisine de etkisi vardır. Bu kapsamda kız çocuk sporcu çalıştıran erkek antrenörlerin deneyimlerinde, kız çocuk sporcuların regl dönemlerine dair endişeli oldukları görülmektedir. Sporculuk deneyimleri oğlan çocuk sporcu-erkek antrenör iletişimiyle geçen katılımcılar için aynı cinsiyetten antrenör-sporcu ilişkisi sporcu bedenine dair her konunun rahat konuşulabildiği ilişkilerdir ancak kız çocuk sporcuların ergenlik döneminde gelişen bedenleri ve menstrüasyon döngüsüne girmeleri açık konuşulmamaktadır. İlgili literatür, erkek antrenörlerin, kız çocuk sporcuların menstrüasyon döngülerine dair iletişimlerini arttırması ve bu döngüyü bilmesinin sporcu sağlığına katkı sağlayacağını ortaya koymuştur (195). Bu tezin katılımcıları için iletişimi arttırmak yerine çözüm, kadın bir antrenörün alanda olmasıdır. Çünkü alanın kuralları bellidir ve kız çocuk sporcuyla kurulan iletişimin sınırları vardır. Sınırları aşamayan erkek antrenörler için kadın antrenörün alanda bulunması, kız çocuk sporcu çalıştırmanın anahtarıdır.

Bedene dair alanın öğrenilen kuralları zayıflık, esneklik veya kuvvetle sınırlı değildir. Fiziksel temasa dair kurallar da öğrenilen kurallardır ve cimnastikci bedenine

dair güvenli sporu etkileyen anlamlardandır. Sporculara fiziksel temas etmek, doğru temasın ne olduğu ve nasıl olması gerektiğini bilmek, sporcuların bedenlerinin korunması için önemlidir. Antrenörün sporcusuna dokunması sakatlığı önlemek, hareket becerisini geliştirmek ve performansı iyileştirmek için çoğu zaman gerekli ve sağlıklıdır (196) ancak dokunmanın hangi koşul ve durumlarda normal kabul edileceği literatürde hala tartışılan bir konudur. Antrenör ve sporcu arasındaki sınırların belirsizliği bu ilişkiyi endişe verici bir boyuta dönüştürmüştür. Bu tezin katılımcıları da taciz ve istismar iddialarına karşı kendini korumanın yolu olarak “hiç dokunmamanın” en iyi yöntem olduğunu düşünmektedir. Literatür bulguları da daha çok erkek antrenörlerin aynı sebeple sporculara dokunmamayı tercih ettiğini göstermektedir (197). Bu nedenle Öhman ve Grunberg-Sandell (196) “teması kaybetmeme” yaklaşımıyla sporcu ve antrenör ilişkisini nasıl güvenli bir zemine oturtmamız gerektiğini tartışmak zorunda olduğumuzu belirtir.

Bu tez kapsamında eski sporcu antrenörler, fiziksel temasın şart olduğunu ancak sınırlarının olması gerektiğini açıklamıştır. Sporculuk geçmişi olmayan kişilerin antrenörlüğe başlarken aldığı eğitimler ile alana dair teorik ve pratik düzeyde etik bilgi birikimi uzmanlarından öğrenerek giriş yaptığı (20) ancak eski sporcu antrenörlerin çoğu zaman öğrendiklerini sürdürme eğilimleri olduğu bilinmektedir. Bu tezin katılımcısı olan eski sporcu antrenörler için alanın normal, beceri öğrenimi sırasında sporcuya dokunmanın şart olması üzerine şekillenmiştir. Bunun yanında fiziksel temasın, fiziksel istismara dönüştüğü pratikler de görülebilmektedir. Alanda disiplinli ve başarılı cimnastikçinin yetiştirilme sürecine vurma, tokat atma, dayak ve en sık karşılaşılan pratiklerden olan terlik fırlatma davranışı görülmektedir. Uğurlu (84) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında görüldüğü gibi Cimnastikte nesne fırlatma davranışının fiziksel istismar pratiği olarak uygulandığı bilinmektedir. Dönemin “nesnel zorunlulukları”, alanın kurallarını sürdürmek için fiziksel istismar davranışlarını normalleştirmiştir (198). Bu deneyimlerin katılımcıların sporculuk döneminde meydana geldiği, bugün bu pratiklerin sürmediği bilgisi anlaşılmaktadır. Eski sporcu antrenörler, bugün sporcuya zarar veren fiziksel istismar davranışlarını uygulamamak üzere pratiklerini şekillendirmektedir. Heidegger’e göre aktörler öncelikle kendi dünyalarında yer alan istismar davranışlarını hatırlayarak alanda

bulunmaktadırlar (143). Güvenli spora dair anlamları sporcu bedenini kontrol ederken zarar vermemek üzere inşa edilmiştir. Bedenin kontrolü hala şarttır ancak düzenin eskisi gibi sürmemesi, sporcuya zarar vermemek önceliklidir. Eski sporcuyken maruz bırakılan istismarı yeni dönemde sporculara yaşatmak istememektedirler. Aynı zamanda, fiziksel istismarın şu an uygulanmasının da mümkün olmayacağı bilinci hakimdir. Çünkü alınan kurumsal önlemler ve önceden alanda yaşanan cezayla sonuçlandığı bilinen istismar vakaları antrenörlerin pratiklerini değiştirmesinde etkilidir.

Cimnastiğin güvenli spor ortamı oluşuna etki eden bir anlam da büyük sporcular yani abi/ablalardır. Abi/abla rolü, sporcuların alanda güvenli olup olmamalarına etki eden bir faktördür. Sporcuyken abi/abla'ya hizmet, onların söylediklerini yapmak, abla/ abinin antrenör olmadığı anlarda ona eşit güce sahip olması ve benzeri pratikleri deneyimleyen bugünün antrenörleri, sporcular arası benzer hiyerarşik bir düzenin oluşmamasına özen göstermektedir. Daha önce karşılaştıkları, bildikleri bu hiyerarşik düzenin hala içindedirler (3). Sporcuların eşit olması, birbirlerinin üzerinde güce sahip olmaması alanın yeni düzeni haline getirmek istemektedirler. Çünkü abi/abla ikinci bir antrenör rolü üstlenirse, küçük sporcuların güvenli alanları korunamamaktadır. Bugünün antrenörleri için hatırladıkları olumsuz deneyimlerin tekrarlanmaması önemlidir. Katılımcıların, aynı zamanda büyük sporcuların antrenörü taklit ettiğine dair açıklamaları vardır. Bu bilgi alandaki güç aktarımı, roller arası geçiş ve düzenin herkes tarafından farklı rollerle de olsa sürdürülme eğilimine örnek oluşturmaktadır. Bourdieu, alanda süren güce bağlı ilişkilerin, her aktörün katkısıyla sürdürüldüğünü iddia eder (189). Kurallar, tek bir güçlü aktörü orada olduğunda geçerli değildir. Roller arasında geçiş olmakta ve düzen her zaman baki kalmaktadır. İlgili alanyazın, güvenli sporun inşası için antrenörlerin alandaki konumlarının daha detaylı incelenmesini, antrenörlere eğitimler verilmesini ve özellikle akran sporcu iletişimini sağlıklı koşullar altında yönetebilecek beceride antrenörlerin yetiştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır (199). Bu nedenle eski sporculuk deneyiminden bugüne olumlu aktarımlar yapmayı tercih eden antrenörler, düzenin değiştirilmesi için önemli bir role sahiptir. Owusu-Sekyere (64) sporda taciz ve istismarı incelerken risk faktörü olan kişiler arasından antrenörün

merkeze alınmamasını, insan risk faktörünün “fail” çatısı altında geniş pencereden değerlendirilmesini savunmaktadır. Faillerin kimler olduğu sorusunu soran Vertommen ve arkadaşları (64) sporda taciz ve istismarı sürdürme eğilimi olan fail kimliklerini incelemiştir. Araştırmanın amacı Hollanda ve Belçika sporunda fail özelliği taşıyabilen grupları tespit etmektir. Sonuçlar sporda taciz ve istismara maruz bırakılan kişilerin faillerini çoğunlukla erkek olduğunu (%51 psikolojik, %76 cinsel), istismarın tek kişi değil farklı kişiler tarafından gelebildiğini ve akran sporcuların da failler arasında yer aldığını göstermiştir. Tez bulguları ve literatür bilgilerinden, spor ortamında her aktörün sınırlarını koruduğu davranış biçimlerinin alana hakim hale gelmesi gerekliliği anlaşılmaktadır.

Katılımcılara göre cimnastikte güvenli spora dair bir diğer anlam, fiziksel imkanlardır. Fiziksel imkanlar, bir sporunun antrenman yaptığı, müsabakaya katıldığı alanda gerekli tüm malzemelerin hazır ve hijyenik olmasıyla ilişkilidir. Ayrıca bu imkanların, sporcuya maddi yük getirmeyecek şekilde kurumların bütçelerinden karşılanmış olması gerekmektedir. Örneğin, Uğurlu (84) cimnastik sporcularının spor ortamında güvenliklerinin sağlanmasına yönelik önlemler alınmadığı için istismarın gerçekleşmesine ortam oluştuğunu tespit etmiştir. Bu tezin katılımcılarının da, sporcuyken fiziksel imkanların kısıtlı olduğu, malzemelerin eksik ya da bakımsız olduğu bir alanda cimnastik yaptıkları ve bu durumun günümüzde onlar antrenörken hala devam ettiği ortaya çıkmıştır. Cimnastikte sporcuların ilgili malzemeler hakkında endişe duymadan çalışabildikleri ortama sadece belirli düzeye erişmiş (milli, olimpik), sporcular ulaşabilmektedir. Bu karşılaştırma eski sporcu antrenörler tarafından yapılmıştır. Karşılaştırmanın sonucunda, ailesinin maddi durumu iyi olan cimnastikcilerin alanda kalarak başarılı olma ihtimalinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Alanın bu düzeni içerisinde maddi imkana sahip olmamak sporcuların branşa devamına karar verebilmektedir. Cimnastikte her anlamda güvenli sporun inşa edilebilmesi için, sporculara eşit fiziki şartların sunulması gerekliliği görülmektedir. Sporcuların bu konulara ilişkin beklentisinin olması, alanda normal değildir. Çünkü olmamasına alışılmıştır ve sporcunun iyi fiziksel ortam talep etmesi şaşırtıcıdır. Sembolik şiddet’le çevrelenen alanın yapısı sporcunun beklentisizliğini gerekli kılmaktadır (200). Antrenörlerin düzen içerisinde sporcuların da beklentilerinin

olabileceğine dair fikirleri, sporculuk geçmişleri sayesinde oluşmuştur. Kültür içerisindeki aktörlerin değişimi kabul etmesi ve ayak uydurması için açık, net bir sebebe sahip olması gerekmektedir (35). Eski sporcu antrenörlerin, sporculuk geçmişlerinden edindikleri net ve olumsuz deneyimleri bu değişime ayak uydurmalarını sağlamaktadır.

Sporculuk deneyimlerinin olması, katılımcıların güvenli spora dair anlamlarında son olarak ebeveyni dahil etmektedir. Çoğu zaman bir sporcunun gelişimi ve spora devamlılığında ebeveynler anahtar kişi olmaktadır. Cimnastikcilerin başarılı sporcular olabilmeleri için alanın birçok aktörü de yüksek çaba göstermektedir. Bu aktörlerden biri de ebeveynler olarak bilinir. Çocuklarının başarılı bir cimnastikeci olmasını isteyen ebeveynlerin bebek denilebilecek yaşlarda çocuklarını cimnastik sahasına götürmeye başlaması bu branşın normali olarak görülür. Örneğin Türkiye tarihine en genç kadın olimpik artistik cimnastik sporcusu olarak geçmeyi başarmış Tutya Yılmaz'ın röportajlarında sıklıkla ebeveynlerinin desteğine vurgu yaptığı görülmektedir: “Annem girdiğim her antrenman için bir barbie bebek sözü verince işler değişti. 100'e yakın barbie bebeğim oldu ve cimnastik hikâyem böylece başladı” (201), “Son teşekkürüm ise aileme... bana hep inandıkları, her koşulda beni destekledikleri ve maddi/manevi tüm imkanlarını önüme serdikleri için hayatım boyunca onlara minnet duyacağım. İyi ki sizin gibi güzel yürekli, aydın, çocuklarına önce insan olmayı öğreten bir aileye sahibim...” (202).

Cimnastikte ebeveynin alanda olması, çocuğunu kontrol etmesi ve antrenörle iletişim halinde olması güvenli spor inşasında ve antrenörlerin anlamlarında bir yere sahiptir. Eskiden “eti senin kemiği benim” denilerek antrenöre emanet edilen sporcular, alanda birçok taciz ve istismar davranışına maruz bırakıldıklarını düşünmektedir. Ayrıca eski sporcu ebeveyn gibi bir kategori de bulunmaktadır. Yabe ve arkadaşları (203) Eski sporcu olan ebeveynlerin kendi dönemlerinde antrenörleri tarafından maruz bırakıldıkları istismar düzeyin sözel ve fiziksel istismar olarak iki kategoride incelemişlerdir. Ebeveynlerin hem kendi sporculuk dönemlerinde hem de şu an antrenörlerin kendi çocuklarına olan istismar temelli davranışlarını “kabullenme” yaklaşımı gösterdikleri tespit edilmiştir.

Ebeveynlerin istismarı kabullenme eğilimlerinin eğitim seviyesi düştükçe arttığı ve aynı zamanda elit düzeyde yarışan ebeveynlerinde istismarı normalleştirdiği görülmüştür. Ebeveynin çocuğu doğrudan alanın bir aktörüne emanet etmesi, o aktörün sporcu üzerinde mutlak güce sahip olması, istismar pratiklerinin oluşumuna alan açmıştır. Antrenörler bugünkü ebeveyn yaklaşımının eskisinden yani kendi ebeveynlerinden farklı olduğunu, bu farklılığın da antrenörün davranışlarında belirleyici faktörlerden olduğu görülmektedir. Eski sporcu antrenörlerin alana dair uzun dönemde edindikleri deneyim, ebeveynin rolünün alanda olmasının ve katılımının güvenli sporun inşasında gerekli olduğu yönündedir. Ebeveyn ve antrenörün sporcuya dair bilgi paylaşımı, iletişimi önemlidir. Bu nedenle ebeveynler için de spor kültürü içerisinde çocuklarının güvenliği konusunda daha farkında hareket edebilmeleri için eğitimler hazırlanması ihtiyacı olduğunun altı çizilmektedir (153).

Çalışmalar güvenli sporun tam anlamıyla inşası için “bütünsel” yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu, sporun tüm aktörlerinin kavramı anlama şeklinin ahenk içerisinde oluşması gerektiğini ortaya koymaktadır (35). Güvenli sporun inşası, aktörlerin “birlikte var olmasıyla” mümkün olacaktır. (3) (sy., 191). Bulgular göstermektedir ki eski sporcu antrenörler olan aktörler, güvenli sporun anlamı alanda farklı rollerle edindikleri deneyimler etrafında, bir bütün olarak şekillenmiştir. Aktörlerin görme biçimleri, alanın gerçeğini oluşturur ve bu gerçekliği sürdüren yine aktörlerdir (200). Eski sporcu antrenörler, alanın onların varlığına kattığı anlamlar ile şekillenmiş, bu varlık bilinciyle kendi görevlerini kavramıştır (3). Anlamları, onların güvenli sporu inşa etmek üzere bugünkü hallerini oluşturmuştur. Bourdieu'nün (200) yorumuyla, alanın normallerini değiştirmek, alanı değiştirmekle sonuçlanır. Böylece bir aktörün alana dair dönüşen fikri, zaman içerisinde alanın normallerini değiştirme gücüne sahip olacaktır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu tez kapsamında eski sporcu cimnastik antrenörlerinin güvenli spor inşasına dair anlamlarını incelemeyi hedefledim. Alanda edindikleri deneyimleri nasıl anlamlandırdıkları ve güvenli spor fenomenine dair anlamlarının rollerini nasıl etkilediğini Martin Heidegger'in Yorumlayıcı Fenomenolojik Yaklaşımını ve Pierre Bourdieu'nün Sembolik Şiddet açıklamalarını kılavuz kullanarak ortaya çıkartmaya çalıştım.

Araştırma sonuçları maddeler halinde sunulmuştur:

- 1- Eski sporcu antrenörler için güvenli sporun oluşturulmasında kendi rolleri önemlidir. Alanı iki farklı rolü (sporcu-antrenör) deneyimlemiş olmaları onlara göre sporcuları psikolojik ve fiziksel olarak korumak için gerekli deneyimi kazandırmıştır. Sporcuları anlayabilmek, zorlandıkları anları görebilmek, bir beceriyi kazandırırken hangi aşamaları tekrarlaması gerektiğini uygulamalı olarak gösterebilmek sporcuları korumanın ve güvenli spor ortamını inşa etmenin bir yoludur.
- 2- Eski sporcu antrenörlerin güvenli spor inşasında rolleri, sporculuk deneyimlerini alana aktarırken antrenörlük eğitimi kazanımlarıyla birleştirmektir. İki farklı rol sayesinde kazanılan uzmanlıkların harmanlanabilmesi, sporcular için güvenli spor ortamı sağlayacaktır. Aynı zamanda alanın diğer aktörleriyle olan etkileşimi (ebeveyn, diğer antrenörler vb.) sürekli tutmak ve sporcuyla korumak üzerine şekillendirmek rolleri arasındadır.
- 3- Sporcuyla fiziksel istismar pratiklerinden olan ve kendilerinin daha önce deneyimledikleri vurma, dövme, terlik fırlatma davranışlarına maruz bırakmamak eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair anlamlarından yola çıkarak tanımladıkları rolleri arasındadır.
- 4- Güvenli spora dair anlamları, sporculuk dönemlerinde edindikleri deneyimlerle şekillenmiştir. Sporculuk dönemlerinde maruz bırakıldıkları

- herhangi bir istismar pratiği varsa örneğin, aşırı antrenmana zorlandılarsa, bağırıldıysa, kızıldıysa, hakaret edildiye bugün bu pratikleri kendi yetiştirdikleri sporcular üzerinde sürdürmemek onların güvenli spor anlamlarını oluşturmaktadır.
- 5- Sporculuk dönemlerinde alana dair gözlemledikleri negatif davranışları bugün kendi yetiştirdikleri sporcuların da görerek yetişmesini istememektedirler. Bu nedenle cimnastik alanında bulunurken, salonda sporcularını çalıştırırken ya da müsabaka ortamlarında sporcuları alanın diğer aktörlerinden uzak ve en az iletişim kuracak şekilde konumlanmaları, güvenli spor anlamları içerisinde yer almaktadır.
- 6- Güvenli spora dair anlamları, alanın diğer aktörleriyle ilişkili şekillenmiştir. Bu aktörlerden biri de diğer sporculardır. Sporculuk dönemlerinde abla/abilerin yani büyük sporcularla aralarında oluşan hiyerarşik güç eşişsizliği sonucunda güvenli spor ortamından uzak bir alanda spor yapmak zorunda kalmaları, bugün alanda bu hiyerarşik eşişsizliğin sürmemesi için önlemler almalarını sağlamıştır.
- 7- Cimnastiğin maddi imkanlarının yetersiz olması, alanda her seviyeden sporcuyla etkilemektedir. Milli takım düzeyine gelindiğinde dahi yeterli maddi desteği alamayan sporcuların cimnastikten uzaklaşabildiği ortaya çıkmıştır. Bu durum eski sporcu antrenörlerin güvenli spora dair deneyimleri arasında yer almaktadır. Bu deneyimi, güvenli sporun inşası için bir engel olarak görmektedirler.
- 8- Ebeveynler cimnastikte güvenli spor deneyiminin kilit aktörlerindedir. Güvenli spor ortamının anlamlarından biri ebeveynlerin alanda aktif olarak bulunmalıdır. Ebeveynin takibinde olan bir cimnastik ortamı, güvenli spor ortamına dönüşebilir.

6.2. Öneriler

Araştırma ve uygulamaya yönelik öneriler maddeler halinde sunulmuştur:

6.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- 1- Türkiye spor ortamlarında güvenli sporun nasıl inşa edileceğini anlamak üzere yürütülecek akademik araştırmaların aktörlerin pratiklerini deneyimlerin nasıl şekillendirdiğini anlamak üzere fenomenolojik desen ile tasarlanmasının derinlemesine bilginin inşa edilmesi için önemli olacağını düşünüyorum.
- 2- Güvenli spor çalışmaları, Türkiye’de henüz tohumları atılan araştırmalar olarak görülmektedir. Alanyazında sporda taciz ve istismar düzeyini tespit etmek üzere yürütülmüş çalışmalar mevcuttur. Güvenli spor ortamının nasıl inşa edileceği sorusu henüz Türkiye için yeni sorulmaya başlanmıştır. Bu nedenle bu sorunun sürekli sorularak farklı spor branşlarından farklı spor aktörlerinin deneyimlerinin (yönetici, ebeveyn, sporcu) açığa çıkartılmasını kıymetli görüyorum.
- 3- Özellikle ebeveynin rolünün güvenli spor ortamı inşasındaki önemi bu araştırmanın bulgularıyla ortaya çıkartılmıştır. Bu rolü incelemenin ve ebeveynlerin sporcu çocuklarına ilişkin güvenli sporu nasıl anlamlandırdıklarını açığa çıkartmanın güvenli spor çalışmaları için önemli olduğunu düşünüyorum.
- 4- Eski sporcu antrenör olmanın ne demek olduğu, bu rolün alanda nasıl konumlandığına dair soruların sorulmasını, bu soruların güvenli spor ve sporcu koruma konu alanı içerisinde değerlendirilerek ilgili alanyazının büyütülmesini kıymetli görüyorum.
- 5- Spor kurumunu bir bütün olarak ele alan ve o kurumun tüm aktörlerinin güvenli spora dair anlamlarının incelendiği bir araştırma planı yapılmasını öneriyorum. Bir spor kurumunu derinlemesine incelemek spor alanını bütünsel görerek güvenli spor çalışmaları için neye ihtiyaç olduğunun tespit edilmesi açısından önemli olabilir.

6.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Türkiye Cimnastik Federasyonunun, Uluslararası Cimnastik Federasyonunun önerdiği gibi güvenli spora dair politika ve prosedürleri geliştirmesine

ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda öncelikle Sporcu Koruma Kurulu ve/veya Çocuk Koruma Kurulu kurulmasını öneriyorum.

2. Sporculuktan antrenörlüğe geçen eski cimnastikcilere yönelik özel eğitimler düzenlenebilir. Türkiye Cimnastik Federasyonu bu kapsamda sporculuktan antrenörlüğe geçmek isteyen kişiler için destekleyici bir politika geliştirerek alan bilgisi ve teorik bilgilerin bir bütün halinde yeni role aktarılması için eğitim programları hazırlayabilir.
3. Sporcu ebeveynlerinin “eti senin kemiği benim” anlayışını sürdürmeden, spor ortamının profesyonel ilişki ağıyla örülmüş bir alan olarak görmeleri konusunda kurumsal eğitimlerle desteklenebilirler.
4. Profesyonel cimnastikte hâkim olan “başarı içi acı çekmenin” normalliğine ilişkin algının değişmesi ve sporcuların keyif alarak da başarıya ulaşabileceklerinin kabul edilmesi için uygulamaya yönelik farkındalık çalışmaları yürütülebilir. İlgili çalışmalar, sporcuların psikolojik ve fiziksel sağlıklarının öncelikli olduğuna dair mesajlar barındırabilir.

7. KAYNAKÇA

1. Cohen B, Shenk, Jon. Athlete A. 2020.
2. Kargman B, Walker Lucy. Defying Gravity: The Untold Story of Women's Gymnastics 2020.
3. Heidegger M. Varlık ve Zaman: Alfa Yayınları; 2019.
4. Gurgis JJ, Kerr G, Darnell S. 'Safe Sport Is Not for Everyone': Equity-Deserving Athletes' Perspectives of, Experiences and Recommendations for Safe Sport. *Frontiers in psychology*. 2022;13:832560.
5. Mountjoy M, Brackenridge C, Arrington M, Blauwet C, Carska-Sheppard A, Fasting K, et al. International Olympic Committee consensus statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*. 2016;50(17):1019-29.
6. Wilson JM, Smirles K. College students' perceptions of intimate partner violence: The effects of type of abuse and perpetrator gender. *Journal of interpersonal violence*. 2022;37(1-2):172-94.
7. Johnson N, Hanna K, Novak J, Giardino AP. US center for SafeSport: Preventing abuse in sports. *Women in sport and physical activity journal*. 2020;28(1):66-71.
8. Mountjoy M, Vertommen T, Burrows K, Greinig S. # SafeSport: safeguarding initiatives at the Youth Olympic Games 2018. *British journal of sports medicine*. 2020;54(3):176-82.
9. Mountjoy M, Vertommen T, Denhollander R, Kennedy S, Majoor R. Effective engagement of survivors of harassment and abuse in sport in athlete safeguarding initiatives: a review and a conceptual framework. *British Journal of Sports Medicine*. 2022;56(4):232-8.
10. Fasting K. Sexual harassment and abuse in sport: implications for sport psychologists. *Sport and Exercise Psychology Research: Elsevier*; 2016. p. 323-45.
11. Committee IO. Sexual harassment & abuse in sport. 2007.
12. Stirling AE, Kerr GA. Defining and categorizing emotional abuse in sport. *European journal of sport science*. 2008;8(4):173-81.
13. Stirling AE, Kerr GA. Initiating and sustaining emotional abuse in the coach-athlete relationship: An ecological transactional model of vulnerability. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*. 2014;23(2):116-35.

14. Tibbert SJ, Andersen MB, Morris T. What a difference a “Mentally Toughening” year makes: The acculturation of a rookie. *Psychology of Sport and Exercise*. 2015;17:68-78.
15. Committee IO. Safeguarding athletes from harassment and abuse in sport. 2017.
16. Reardon CL, Hainline B, Aron CM, Baron D, Baum AL, Bindra A, et al. Mental health in elite athletes: International Olympic Committee consensus statement (2019). *British journal of sports medicine*. 2019;53(11):667-99.
17. Committee IO. Olympic Agenda 2020+5 recommendations 5. 2020.
18. Rhind DJ, Owusu-Sekyere F. Evaluating the impacts of working towards the International Safeguards for Children in Sport. *Sport management review*. 2020;23(1):104-16.
19. Alexandre J, Castro C, Gama M, Antunes P. Perceptions of sexual abuse in sport: A qualitative study in the Portuguese sports community. *Frontiers in sports and active living*. 2022;4:838480.
20. McMahon J, Zehntner C, McGannon KR, Lang M. The fast-tracking of one elite athlete swimmer into a swimming coaching role: A practice contributing to the perpetuation and recycling of abuse in sport? *European Journal for Sport and Society*. 2020;17(3):265-84.
21. Brackenridge CH, Rhind D. Child protection in sport: reflections on thirty years of science and activism. *Social sciences*. 2014;3(3):326-40.
22. Gurgis JJ, Kerr G, Battaglia A. Exploring stakeholders’ interpretations of safe sport. *Journal of sport and social issues*. 2023;47(1):75-97.
23. Timpka T, Finch CF, Goulet C, Noakes T, Yammine K. Meeting the global demand of sports safety: the intersection of science and policy in sports safety. *Sports medicine*. 2008;38:795-805.
24. Jacobs F, Smits F, Knoppers A. ‘You don’t realize what you see!’: the institutional context of emotional abuse in elite youth sport. *Young People and Sport*: Routledge; 2018. p. 126-43.
25. Malcolm D. The impact of the concussion crisis on safeguarding in sport. *Frontiers in sports and active living*. 2021;3:589341.
26. Young K. *Sport, violence and society*: Routledge; 2019.
27. Alexander K, Stafford A, Lewis R. *The experiences of children participating in organised sport in the UK*. 2011.
28. Owusu-Sekyere F, Rhind D, Hills L. Safeguarding culture: towards a new approach to preventing child maltreatment in sport. *Sport Management Review*. 2022;25(2):300-22.

29. Brackenridge C, Fasting K. The grooming process in sport: Narratives of sexual harassment and abuse. *Auto/biography*. 2005;13(1):33-52.
30. Brackenridge CH. Fair play or fair game? Child sexual abuse in sport organisations. *International review for the Sociology of Sport*. 1994;29(3):287-98.
31. Brackenridge C, Fasting K. Sexual harassment and abuse in sport: The research context. *Journal of sexual aggression*. 2002;8(2):3-15.
32. Solstad GM. Reporting abuse in sport: A question of power? *European journal for sport and society*. 2019;16(3):229-46.
33. Mountjoy M. 'Only by speaking out can we create lasting change': what can we learn from the Dr Larry Nassar tragedy? *British journal of sports medicine*. 2019;53(1):57-60.
34. Brackenridge C. Harassment, sexual abuse, and safety of the female athlete. *Clinics in sports medicine*. 2000;19(2):187-98.
35. Rhind D, Owusu-Sekyere F. *International safeguards for children in sport: Developing and embedding a safeguarding culture*: Routledge; 2017.
36. Cense M, Brackenridge C. Temporal and developmental risk factors for sexual harassment and abuse in sport. *European physical education review*. 2001;7(1):61-79.
37. Nahman C, Tan JO. How should we ensure that children are safeguarded in gymnastics? *Sports psychiatry*. 2022.
38. Fisher LA, Anders AD. Engaging with cultural sport psychology to explore systemic sexual exploitation in USA gymnastics: A call to commitments. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2020;32(2):129-45.
39. Ackerman KE, Stellingwerff T, Elliott-Sale KJ, Baltzell A, Cain M, Goucher K, et al. # REDS (Relative Energy Deficiency in Sport): time for a revolution in sports culture and systems to improve athlete health and performance. *BMJ Publishing Group Ltd and British Association of Sport and Exercise Medicine*; 2020. p. 369-70.
40. Fortier K, Parent S, Flynn C. "You have 60 minutes to do what you can't do in real life. You can be violent": young athletes' perceptions of violence in sport. *European Journal for Sport and Society*. 2020;17(2):147-61.
41. Rhind D, McDermott J, Lambert E, Koleva I. A review of safeguarding cases in sport. *Child Abuse Review*. 2015;24(6):418-26.
42. Stafford A, Alexander K, Fry D. Playing through pain: Children and young people's experiences of physical aggression and violence in sport. *Child abuse review*. 2013;22(4):287-99.

43. Stirling AE, Bridges EJ, Cruz EL, Mountjoy ML. Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine position paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clinical journal of sport medicine*. 2011;21(5):385-91.
44. McDonald B, Kawai K, editors. *Punishing coaching: bukatsudō and the normalisation of coach violence*. Japan Forum; 2017: Taylor & Francis.
45. Donnelly P, Kerr G, Heron A, DiCarlo D. Protecting youth in sport: An examination of harassment policies. *International Journal of Sport Policy and Politics*. 2016;8(1):33-50.
46. Hartill M, Rulofs B, Lang M, Vertommen T, Allroggen M, Cirera E, et al., editors. *CASES: Child abuse in sport: European statistics–project report*. CASES: The prevalence and characteristics of interpersonal violence against children within and outside sport in six European countries: UK Results; 2021.
47. Clark HJ, Camiré M, Wade TJ, Cairney J. Sport participation and its association with social and psychological factors known to predict substance use and abuse among youth: A scoping review of the literature. *International review of sport and exercise psychology*. 2015;8(1):224-50.
48. McMahon J, McGannon KR, Zehntner C, Werbicki L, Stephenson E, Martin K. Trauma-informed abuse education in sport: engaging athlete abuse survivors as educators and facilitating a community of care. *Sport, education and society*. 2023;28(8):958-71.
49. Krahn A. Psychological abuse in competitive and high-performance women's volleyball. *Routledge handbook of athlete welfare*: Routledge; 2020. p. 69-80.
50. Organization WH. *WHO Policy on Preventing and Addressing Sexual Misconduct*. 2023.
51. TCK. *Türk Ceza Kanunu*. 2004.
52. Nations U. *Glossary on Sexual Exploitation and Abuse*. 2017.
53. Brackenridge C. Healthy sport for healthy girls? The role of parents in preventing sexual abuse in sport. *Sport, Education and Society*. 1998;3(1):59-78.
54. Brackenridge C, Kirby S. Playing safe: assessing the risk of sexual abuse to elite child athletes. *International Review for the Sociology of Sport*. 1997;32(4):407-18.
55. Hartill M. Sport and the sexually abused male child. *Sport, Education and Society*. 2005;10(3):287-304.
56. Parent S, Bannon J. Sexual abuse in sport: What about boys? *Children and Youth Services Review*. 2012;34(2):354-9.

57. Brackenridge C. HE OWNED ME BASICALLY...' Women's Experience of Sexual Abuse in Sport. *International Review for the Sociology of Sport*. 1997;32(2):115-30.
58. Burke AM. Raising the bar: Increasing protection for athletes in the Olympic movement from sexual harassment and abuse. *J Legal Aspects Sport*. 2021;31:60.
59. Papendick M, Bohner G. "Passive victim–strong survivor"? Perceived meaning of labels applied to women who were raped. *PLoS one*. 2017;12(5):e0177550.
60. Parent S, Vaillancourt-Morel M-P. Magnitude and risk factors for interpersonal violence experienced by Canadian teenagers in the sport context. *Journal of sport and social issues*. 2021;45(6):528-44.
61. Vertommen T, Schipper-van Veldhoven NH, Hartill MJ, Van Den Eede F. Sexual harassment and abuse in sport: the NOC* NSF helpline. *International Review for the Sociology of Sport*. 2015;50(7):822-39.
62. Kavanagh EJ. *The Dark side of sport: athlete narratives on maltreatment in high performance environments*: Bournemouth University; 2014.
63. Kerr G. *Neglect in Children's Sport*. *Gender-Based Violence in Children's Sport*: Routledge; 2022. p. 62-9.
64. Owusu-Sekyere F. *Conceptualising safety culture for safeguarding children in sport*: Brunel University London; 2017.
65. Stirling AE. Definition and constituents of maltreatment in sport: Establishing a conceptual framework for research practitioners. *British journal of sports medicine*. 2009;43(14):1091-9.
66. Dubowitz H. *Neglected children: Research, practice, and policy*: Sage; 1999.
67. Nirmal R. *Coaches' perceived impact of the Respect in Sport (RiS) program on bullying, abuse, neglect, and harassment in sports*: University of British Columbia; 2010.
68. Parent S, Clermont C, Radziszewski S, Vertommen T, Dion J. Child Maltreatment and Links with Experiences of Interpersonal Violence in Sport in a Sample of Canadian Adolescents. *Social Sciences*. 2023;12(6):336.
69. Gülay Ö, Esra E, Canan K. Türkiye’de sporcuların cinsel taciz algıları ve deneyimleri. *Spor Bilimleri Dergisi*. 2018;29(4):157-77.
70. Gündüz N, Sunay H, Koz M. Incident of Sexual Harrassment in Turkey on Elite Sportswomen. *The sport journal*. 2007;10(2).
71. Bulut B. *Takım ve bireysel sporlarda 14-18 yaş sporculara uygulanan şiddetin boyutlarının araştırılması*: Bursa Uludag University (Turkey); 2012.

72. Çetin E. Türkiye’de Genç Sporcuların Maruz Kaldığı Duygusal Kötü Muamelenin Spor Kurumu İle İlişkili Değişkenlerle İncelenmesi. *Sosyoloji Dergisi*. 2023(45):29-47.
73. Çetin E, Hacısöftaoğlu İ. Türkiye’de çocuk cinsel istismarının spor kurumundaki boyutu. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2023;34(1):71-87.
74. Çetin E, Hacısöftaoğlu I. Factors facilitating child abuse in sports in Turkey: The case of elite athletes. *Children and Youth Services Review*. 2020;116:105120.
75. Uğurlu A. Sporda çocuk istismarı boyutlarının sporcu perspektifinden analizi: Gazi Üniversitesi; 2021.
76. Uğurlu AŞ, Mustafa Yaşar. Sporda Çocuk İstismarı ve Çocuk Koruma Politikaları: Detay Yayıncılık; 2022.
77. Kanat YB, Erdoğan BS. Türkiye Voleybol 1. Liginde Oynayan Kadın Sporcuların Karşılaştığı Güçlükler. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*. 2023;3(2):19-39.
78. Baştuğ AN. Türkiye basketbol liglerinde güvencesiz çalışma. *Journal of Economy Culture and Society*. 2022(65):239-66.
79. Otyakmaz MB. Futbolda çocuk koruma uygulamalarına yönelik nitel bir araştırma: İstanbul Üniversitesi; 2018.
80. Bedir F, Turan M, Önal L, Şıktar E. Sporda Cinsel İstismar Algı Ölçeği'nin Türk Kültürüne Uyarlanması: Metodolojik Çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*. 2023;15(2).
81. Çetin E. Antrenör-Sporcu İlişkisi Duygusal Kötü Muamele Ölçeği'nin (Asidkmö) Türkçeye Uyarlanması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2022;20(4):142-56.
82. Dietz CM. Development and validation of the coach-athlete relationship emotional maltreatment scale (CAREMS). *Athletic Insight*. 2015;7(3):209.
83. Çetin E. Türkiyede bireysel sporlarda çocuk istismarı: Elit sporcular örneği. 2019.
84. Uğurlu A. Cimnastik ve çocuk istismarı: kadın cimnastikçilerin deneyimleri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 2022;7(2):400-16.
85. Lev A, Tenenbaum G, Eldadi O, Broitman T, Friedland J, Sharabany M, et al. “In your face”: The transition from physical to symbolic violence among NBA players. *Plos one*. 2022;17(5):e0266875.
86. Timpka T, Janson S, Jacobsson J, Dahlström Ö, Spreco A, Kowalski J, et al. Lifetime history of sexual and physical abuse among competitive athletics (track

- and field) athletes: cross sectional study of associations with sports and non-sports injury. *British journal of sports medicine*. 2019;53(22):1412-7.
87. Clark A. Coaching abuse experiences in young elite female artistic gymnasts: An ethical appraisal. 2017.
  88. Udowitch H. The Larry Nassar nightmare: Athletic organizational failures to address sexual assault allegations and a call for corrective action. *DePaul J Sports L*. 2020;16:i.
  89. Özer K. Balkan Gençler Artistik ve Ritmik Cimnastik Şampiyonası 29/30 Kasım-1 Aralık 1991 İstanbul. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*. 1991;2(7):6-10.
  90. TCF. Yönetim Kurulu 2024 [Available from: <https://www.tcf.gov.tr/kurumsal/yonetim-kurulu/>].
  91. TMOK. Paris 2024 Olimpiyat Oyunları Kota Alan Sporcu Listesi 2024 [Available from: https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/913283_Paris_Kota_Yeni2.pdf].
  92. Barker-Ruchti N. Women's artistic gymnastics: an (auto-) ethnographic journey. 2011.
  93. Costa VR, Marques RFR, dos Santos Oliveira M, Nunomura M. “Puppets” in women’s artistic gymnastics: the coach-gymnast relationship from pierre bourdieu’s lens. *Science of Gymnastics Journal*. 2020;12(3):367-80.
  94. Salim J, Winter S. “I still wake up with nightmares”... The long-term psychological impacts from gymnasts’ maltreatment experiences. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*. 2022;11(4):429.
  95. Cervin G. Ringing the changes: How the relationship between the International Gymnastics Federation and the International Olympic Committee has shaped gymnastics policy. *Sport History Review*. 2020;51(1):46-63.
  96. Stirling A, Tam A, Milne A, Kerr G. Media narratives of gymnasts’ abusive experiences: Keep smiling and point your toes. *Women's Artistic Gymnastics: Routledge*; 2020. p. 81-98.
  97. Novkov J. Law, policy, and sexual abuse in the# MeToo movement: USA gymnastics and the agency of minor athletes. *Me Too Political Science: Routledge*; 2020. p. 42-74.
  98. Coelho Bortoleto MA, Marconi Schiavon L. Artistic gymnastics-why do coaches resist change? *Sports Coaching Review*. 2016;5(2):198-201.
  99. Stewart C, Barker-Ruchti N. Unraveling Gender and Non-Accidental Violence in Women’s Gymnastics Research: A Critical Interpretive Synthesis. *Quest*. 2024:1-21.

100. Pinheiro C, Pimenta N. A figurational approach to women's artistic gymnastics. *Women's Artistic Gymnastics*: Routledge; 2020. p. 203-15.
101. Cervin G, Kerr R, Barker-Ruchti N, Schubring A, Nunomura M. Growing up and speaking out: female gymnasts' rights in an ageing sport. *Annals of Leisure Research*. 2017;20(3):317-30.
102. Bento-Soares D, Schiavon LM. The Institutional Organization Of National Gymnastics Federations And The Offer Of Coach Education Programs For Gymnastics For All: An International Analysis. *Science of Gymnastics Journal*. 2023;15(1):133-43.
103. FIG. Safeguarding 2024 [Available from: <https://www.gymnastics.sport/site/pages/safeguarding-page.php>.
104. TCF. Türkiye Cimnastik Federasyonu Disiplin Talimatı 2014 [Available from: <https://www.tcf.gov.tr/wp-content/uploads/2022/11/84095turkiye-cimnastik-federasyonu-disiplin-talimati.pdf>.
105. Gurgis JJ, Kerr GA. Sport administrators' perspectives on advancing safe sport. *Frontiers in sports and active living*. 2021;3:630071.
106. Guskiewicz K, Teel E, McCrea M. Concussion: key stakeholders and multidisciplinary participation in making sports safe. *Neurosurgery*. 2014;75:S113-S8.
107. Tomlinson P, Strachan D. Power and ethics in coaching: Coaching Association of Canada; 1996.
108. Cranmer GA, Goodboy AK. Power play: Coach power use and athletes' communicative evaluations and responses. *Western Journal of Communication*. 2015;79(5):614-33.
109. Kuhlin F, Barker-Ruchti N, Stewart C. Long-term impact of the coach-athlete relationship on development, health, and wellbeing: stories from a figure skater. *Sports Coaching Review*. 2020;9(2):208-30.
110. Potrac P, Jones R, Cushion C. Understanding power and the coach's role in professional English soccer: A preliminary investigation of coach behaviour. *Soccer & Society*. 2007;8(1):33-49.
111. Foucault M. Ethics: subjectivity and truth: essential works of Michel Foucault 1954-1984: Penguin UK; 2019.
112. Foucault M. The foucault reader: Vintage; 1984.
113. Foucault M. This is not a pipe: Univ of California Press; 1983.
114. Markula-Denison P, Pringle R. Foucault, sport and exercise: Power, knowledge and transforming the self: Routledge; 2007.

115. Simon RL. *The ethics of sport: what everyone needs to know*: Oxford University Press; 2016.
116. Taylor WG, Piper H, Garratt D. Sports coaches as ‘dangerous individuals’—practice as governmentality. *Sport, education and society*. 2016;21(2):183-99.
117. Blackett AD, Evans AB, Piggott D. “They have to toe the line”: A Foucauldian analysis of the socialisation of former elite athletes into academy coaching roles. *Sports Coaching Review*. 2019;8(1):83-102.
118. Ewing TK. Rethinking head coach credentials: Playing experience, tertiary qualifications and coaching apprenticeships. *International Sport Coaching Journal*. 2019;6(2):244-9.
119. Blackett AD, Evans AB, Piggott D. “Active” and “passive” coach pathways: Elite athletes’ entry routes into high-performance coaching roles. *International Sport Coaching Journal*. 2018;5(3):213-26.
120. Blackett A. *Understanding the ‘fast-track’ transition between elite athlete and high-performance coach in men’s association football and rugby union: a grounded theory*: University of Lincoln; 2017.
121. Chroni SA, Dieffenbach K. Facilitating and supporting the elite athlete-to-coach transition: Lessons learned from Norwegian coaches and federations. *Journal of Sport Psychology in Action*. 2022;13(1):27-39.
122. Chroni S, Blackett A, Dieffenbach K, Rynne S, Pettersen S. Moving forward: an athletic career does not equate and translate to coaching efficacy. 2021.
123. Pettersen S, Dieffenbach K. Going from athlete-to-coach in Norwegian winter sports: Understanding the transition journey. *Sport in Society*. 2019.
124. Rynne S. ‘Fast track’ and ‘traditional path’ coaches: Affordances, agency and social capital. *Sport, Education and Society*. 2014;19(3):299-313.
125. Christensen MK. Outlining a typology of sports coaching careers: Paradigmatic trajectories and ideal career types among high-performance sports coaches. *Sports Coaching Review*. 2013;2(2):98-113.
126. Nuryadi N, Hidayat Y, Budiana D, Negara JDK. Analysis of Former Athlete Coaching Model in Indonesia. *Indicator*. 2019;1(25):75.
127. Kavanagh TE. *Transitions to the other side of the net: Tales of tennis players who became coaches*: Victoria University; 2010.
128. Blackett AD, Evans A, Piggott D. Why ‘the best way of learning to coach the game is playing the game’: Conceptualising ‘fast-tracked’ high-performance coaching pathways. *Sport, Education and Society*. 2017;22(6):744-58.

129. Blackett AD, Evans AB, Piggott D. Negotiating a coach identity: A theoretical critique of elite athletes' transitions into post-athletic high-performance coaching roles. *Sport, Education and Society*. 2021;26(6):663-75.
130. Husserl E, Moran D. *Ideas: General introduction to pure phenomenology*: Routledge; 2012.
131. Kelly SD. Edmund Husserl and phenomenology. *The Blackwell guide to continental philosophy*. 2003:112-36.
132. Sadala MLA, Adorno RdCF. Phenomenology as a method to investigate the experience lived: a perspective from Husserl and Merleau Ponty's thought. *Journal of advanced nursing*. 2002;37(3):282-93.
133. Horrigan-Kelly M, Millar M, Dowling M. Understanding the key tenets of Heidegger's philosophy for interpretive phenomenological research. *International journal of qualitative methods*. 2016;15(1):1609406916680634.
134. Heidegger M. *Introduction to phenomenological research*: Indiana university press; 2005.
135. Heidegger M. *Kant ve Metafizik Problemi* (Çev: Kaan H. Ökten). Alfa Yayınları: İstanbul. 2021.
136. Schrag CO. Phenomenology, ontology, and history in the philosophy of Heidegger. *Revue internationale de philosophie*. 1958:117-32.
137. Creswell JW, Poth CN. *Qualitative inquiry and research method: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage; 2007.
138. Starks H, Brown Trinidad S. Choose your method: A comparison of phenomenology, discourse analysis, and grounded theory. *Qualitative health research*. 2007;17(10):1372-80.
139. Merleau-Ponty M. *Phenomenology of perception*. Translated by Colin Smith. 1965.
140. Van Manen M. *But is it phenomenology?*: Sage Publications Sage CA: Los Angeles, CA; 2017. p. 775-9.
141. Erbaş H. Sosyolojide fenomenoloji. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*. 1992;14:159-66.
142. Merriam SB. *Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study*. *Handbook of research on scholarly publishing and research methods*: IGI Global; 2015. p. 125-40.
143. Heidegger M. *Phenomenology and theology*: Newcomb Livraria Press; 1998.

144. Fr chet te G. Phenomenology and analytic philosophy. *The Routledge Handbook of Phenomenology and Phenomenological Philosophy*: Routledge; 2020. p. 649-61.
145. Guba EG, Lincoln YS. Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of qualitative research*. 1994;2(163-194):105.
146. Whitson DJ. Method in sport sociology: The potential of a phenomenological contribution. *International Review of Sport Sociology*. 1976;11(4):53-68.
147. Kerry DS, Armour KM. Sport sciences and the promise of phenomenology: Philosophy, method, and insight. *Quest*. 2000;52(1):1-17.
148. Allen-Collinson J. Sporting embodiment: Sports studies and the (continuing) promise of phenomenology. *Qualitative research in sport and exercise*. 2009;1(3):279-96.
149. Brown CJ, Webb TL, Robinson MA, Cotgreave R. Athletes' experiences of social support during their transition out of elite sport: An interpretive phenomenological analysis. *Psychology of sport and exercise*. 2018;36:71-80.
150. Allen-Collinson J. Narratives of and from a running-woman's body: feminist phenomenological perspectives on running embodiment. *Leisure Studies Association Newsletter*. 2013;95:41-8.
151. Allen-Collinson J, Hockey J. The essence of sporting embodiment: Phenomenological analyses of the sporting body. *The International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, 4 (4): 71. 2009;81.
152. Bourdieu P. *Eril tahakküm: Bağlam*; 2015.
153. Bourdieu P. *Acts of resistance*: New Press New York; 1998.
154. Burawoy M. *Symbolic violence: conversations with Bourdieu*: Duke University Press; 2019.
155. Bayrakdar S. *Pierre Bourdieu sosyolojisinde sembolik Şiddet bağlamında toplumsal cinsiyet eŐitsizlięi*: Bursa Uludag University (Turkey); 2020.
156. Bourdieu P. The economics of linguistic exchanges. *Social science information*. 1977;16(6):645-68.
157. Bourdieu P, Passeron J-C, Nice R. *Education, society and culture*. Trans Richard Nice London: SAGE Publications. 1977:15-29.
158. Cushion C, Jones RL. Power, discourse, and symbolic violence in professional youth soccer: The case of Albion Football Club. *Sociology of sport journal*. 2006;23(2):142-61.

159. Nicolaescu C. Bourdieu–Habitus, symbolic violence, the gift:“You give me/I give you” principle. *Euromentor Journal-Studies About Education*. 2010(03):122-31.
160. Cui D, Worrell F. Media, symbolic violence and racialized habitus. *The Canadian Journal of Sociology/Cahiers Canadiens de Sociologie*. 2019;44(3):233-56.
161. Bourdieu P. The scholastic point of view. *Cultural anthropology*. 1990;5(4):380-91.
162. Weininger EB. Pierre Bourdieu on social class and symbolic violence. *Alternative foundations of class analysis*. 2002;4:83.
163. Çeğin G, Özpolat G. Tabiyet ve Simgesel Şiddet Kavramları Üzerinden Foucault ve Bourdieu'yü Birlikte Okumak. *Praksis*. 2016.
164. Savin-Baden M, Major C. *Qualitative research: The essential guide to theory and practice*: Routledge; 2023.
165. Silverman D, Marvasti A. *Doing qualitative research: A comprehensive guide*: Sage; 2008.
166. Van Manen M, Van Manen M. *Classic writings for a phenomenology of practice*: Routledge London; 2021.
167. Heidegger M, Ökten KH. *Varlık ve zaman: Agora Kitaplığı*; 2008.
168. Donnelly P, Atkinson M. Interpretive approaches in the sociology of sport. *Routledge handbook of the sociology of sport*: Routledge; 2015. p. 29-39.
169. Gichuru MJ. The interpretive research paradigm: A critical review of is research methodologies. *International Journal of Innovative Research and Advanced Studies (IJIRAS)*. 2017;4(2):1-5.
170. Dwyer SC, Buckle JL. The space between: On being an insider-outsider in qualitative research. *International journal of qualitative methods*. 2009;8(1):54-63.
171. KASFAD. *Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Raporu 2023*. 2024.
172. Patton MQ. *Qualitative research & evaluation methods*: sage; 2002.
173. Frechette J, Bitzas V, Aubry M, Kilpatrick K, Lavoie-Tremblay M. Capturing lived experience: Methodological considerations for interpretive phenomenological inquiry. *International Journal of Qualitative Methods*. 2020;19:1609406920907254.

174. Smythe E. From beginning to end: How to do hermeneutic interpretive phenomenology. *Qualitative research in midwifery and childbirth*: Routledge; 2012. p. 35-54.
175. Acet M, Yıldırım İ. İsveç Cimnastiğinin Dünya’da ve Türkiye’deki Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 1999;2:291-300.
176. Manen Mv. From meaning to method. *Qualitative health research*. 1997;7(3):345-69.
177. Braun V, Clarke V. Can I use TA? Should I use TA? Should I not use TA? Comparing reflexive thematic analysis and other pattern-based qualitative analytic approaches. *Counselling and psychotherapy research*. 2021;21(1):37-47.
178. Smith JA. Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis: A reply to the commentaries and further development of criteria. *Health psychology review*. 2011;5(1):55-61.
179. Clarke V, Braun V. Thematic analysis. *The journal of positive psychology*. 2017;12(3):297-8.
180. Smythe EA, Ironside PM, Sims SL, Swenson MM, Spence DG. Doing Heideggerian hermeneutic research: A discussion paper. *International journal of nursing studies*. 2008;45(9):1389-97.
181. Patton MQ. Enhancing the quality and credibility of qualitative analysis. *Health services research*. 1999;34(5 Pt 2):1189.
182. Crowther S, Ironside P, Spence D, Smythe L. Crafting stories in hermeneutic phenomenology research: A methodological device. *Qualitative health research*. 2017;27(6):826-35.
183. Bourdieu P. The forms of capital.(1986). *Cultural theory: An anthology*. 2011;1(81-93):949.
184. Naulin S, Jourdain A. Pierre Bourdieu’nun kuramı ve sosyolojik kullanımları. Çev: Ö Elitez) İstanbul: İletişim. 2016.
185. Bourdieu P. *The social structures of the economy*: Polity; 2005.
186. Bourdieu P. Participant objectivation. *Journal of the royal anthropological institute*. 2003;9(2):281-94.
187. Mountjoy M, Junge A, Budgett R, Doerr D, Leglise M, Miller S, et al. Health promotion by International Olympic Sport Federations: priorities and barriers. *British journal of sports medicine*. 2019;53(17):1117-25.
188. Vveinhardt J, Fominiene VB. Bullying trends inside sport: when organized sport does not attract but intimidates. *Frontiers in psychology*. 2020;11:527620.

189. Wacquant L, Bourdieu P. Düşünümsel bir antropoloji için cevaplar. Baskı,(Çev: N Ökten), İletişim Yayınları, İstanbul. 2003.
190. Samuel C. Symbolic violence and collective identity: Pierre Bourdieu and the ethics of resistance. *Social Movement Studies*. 2013;12(4):397-413.
191. Stirling AE, Kerr GA. Abused athletes' perceptions of the coach-athlete relationship. *Sport in Society*. 2009;12(2):227-39.
192. Banas JA, Bisel RS, Kramer MW, Massey Z. The serious business of instructional humor outside the classroom: a study of elite gymnastic coaches' uses of humor during training. *Journal of Applied Communication Research*. 2019;47(6):628-47.
193. Özen G. Sporda bireylerarası ilişkilerde şiddet. 2023.
194. Mountjoy M, Junge A. The role of International Sport Federations in the protection of the athlete's health and promotion of sport for health of the general population. *British Journal of Sports Medicine*. 2013;47(16):1023-7.
195. Bell LM, Rimmer PA. Gender empowerment in a sports coaching environment: Is there a lack of understanding between male coach and female athlete? *WELFARE E ERGONOMIA*. 2019(2017/2).
196. Gråstén A, Kokkonen M. Physical education teachers' perceived sexual and physical violence and work-related stress. *Journal of school violence*. 2021;20(1):62-75.
197. Piper H, Garratt D, Taylor B. Hands off! The practice and politics of touch in physical education and sports coaching. Taylor & Francis; 2013. p. 575-82.
198. Bourdieu P. Symbolic power. *Critique of anthropology*. 1979;4(13-14):77-85.
199. Vertommen T, Kampen J, Schipper-van Veldhoven N, Wouters K, Uzieblo K, Van Den Eede F. Profiling perpetrators of interpersonal violence against children in sport based on a victim survey. *Child Abuse & Neglect*. 2017;63:172-82.
200. Bourdieu P. Social space and symbolic power. *Sociological theory*. 1989;7(1):14-25.
201. Editors TOİ. Milli jimnastikçi Tutya Yılmaz röportajı: "Yılda toplam 2000 saat antrenmandayım.". TimeOut. 2016.
202. tutyatılmaz. X; 2019.
203. Yabe Y, Hagiwara Y, Sekiguchi T, Momma H, Tsuchiya M, Kanazawa K, et al. Parents' own experience of verbal abuse is associated with their acceptance of abuse towards children from youth sports coaches. *The Tohoku Journal of Experimental Medicine*. 2019;249(4):249-54.

8. EKLER

EK-1: Alan Notları

ALAN NOTLARI

27.09.2023

Akşam X Cimnastik Salonuna giderek gözlem yapmaya karar verdim. Salona doğru yürürken çok karanlık bir yoldan geçtim, ışıklandırma yoktu. Salonun yanında stadyum inşaatı vardı. Salona girerken kimse geliş sebepimi sormadı, güvenlik vardı ancak kafasını kaldırıp bana bakmadı. Tribünde çocuklarını antrenmana getiren 10-15 kişilik bir veli grubu vardı. Ben tek başıma 1 saat antrenmanları izledim. Üç farklı grup aynı anda farklı köşelerde antrenörleriyle birlikte çalışıyordu. Yaş gruplarını 4-7 yaş olarak tahmin ediyorum.

Alanda 1 erkek 2 kız takımı vardı. Her grubun antrenörü erkekti. Erkek grubu artistik cimnastik çalışıyordu, denge antrenmanı yapıyorlardı. Antrenörlerinin çocuklara yaklaşımı genel olarak sert ama sakindi. Sesini yükseltmiyordu ancak kaşları hep çatık bir ifadeyle kontrolü sağlıyordu. Başka bir köşede kız takımı vardı. Barfikste salınım yapıyorlardı. Antrenörleri dengeyi sağlamak adına hep aynı noktalara (diz ve bel) dokunarak hareketi yaptırıyordu. Sporcularından biri hareketi yaptıktan sonra sarıldı, başını okşadı ve öptü. İkinci kız takımı ise yerde antrenman yapıyordu. Isınma sırasında hocaları izlemedi. Çocuklar amuda kalkma, amutta yürüme gibi hareketler yapıyordu. Antrenörleri 10 dakikaya yakın süren ısınma bölümünde sporcularına arkası dönük bir şekilde başka bir antrenörle sohbet etti. Çocuklar antrenör kontrolü olmadan ısınmayı tamamladı. Antrenmanın ikinci bölümünde antrenörleri yanlarına gelerek hareketi yaparken destek oldu. Deneyimli bir grup olmadıkları anlaşılabilirdi, hareketleri genelde hatalı yapıyorlardı. Antrenörleri zaman zaman sesini yükselterek ve bedenlerini sarsarak öğretmeye çalıştı, yüz ifadesi hep sinirliydi.

1 saat süren ve alanda fenomenolojik çalışma yapacak bir araştırmacı gözüyle ilk bulunuşumda gördüğüm Şey ihmal oldu. Bu salona haftasonu farklı yaş grupları ve branşların çalıştığı anlarda tekrar gitmeyi planlıyorum.

15.10.2023

Pazar sabahı yarışma gruplarının antrenman yapacağını umarak X cimdastik salonuna gittim. Gerçekten de iki farklı yarışma grubunun aynı anda antrenman yaptığı saate denk geldim. 10.00'dan 11.30'a kadar o iki grubu gözlemlerdim. Ben çıktığımda antrenmanları hala sürüyordu. Bir tarafta 7-10 yaş arasında olduklarını tahmin ettiğim ritmik cimdastik takımı kadın Rus antrenörleri ile çalışıyordu. Daha önceden bildiğim ancak tanışmadığım bu rus antrenörün uzun yıllardır aynı salonda çalıştığını biliyorum, kendisi daha önce küçük kuzenimin de antrenörlüğünü yapmıştı. Kuzenimin cimdastiğı bırakma sebebi fiziksel ve psikolojik istismara dayanamamasıydı. Bu antrenörün çalışma stilini az çok biliyordum fakat hiç değışmediğini görünce Őaşırdım. Takımındaki kız çocuklarının hiç biri antrenman boyunca gülmedi, gülümsemedi veya tek kelime konuşmadılar. Yüzlerinde korku ve endişe vardı. Antrenörlerinden gelen en ufak uyarıda canlarının yandığını belli eden yüz ifadeleriyle bedenlerini zorladılar. Antrenörleri orada olduğum 1,5 saat boyunca bağırarak iletişim kurdu, ses tonu hiçbir zaman yumuşak değıldi. "Hiç mi anlamıyorsun ya! Hiç mi kafan almıyor!" en çok duyduğum cümlesi oldu. Antrenmanın esneme bölümünde sandalye kullandılar. Büyük bir minderin etrafına 6-7 sandalye konuldu ve çocuklar bir ayaklarını sandalyeye, diğeri mindere yaslayarak bacaklarını esnettiler. Görüntüsü hiç sağlam olmayan ve destek alma aracı olarak seçilen sandalyelerin riskli olduğunu gözlemlerdim...

EK-2: Bireysel Görüşme Formu**BİREYSEL GÖRÜŞME FORMU****Giriş**

Öncelikle tez çalışmama katılımcı olmayı kabul ettiğiniz için bir kez daha teşekkür ederim. Bildiğiniz üzere tezimde eskiden sporcu olan cimnastik antrenörlerinin güvenli spor ortamlarının oluşturulmasındaki rolünü inceliyorum. Sporculuktan antrenörlüğe geçen hocalarımızın deneyimlerinin farklılığına inanıyorum. Güvenli sporu da “Sporculara yönelik her türlü taciz ve istismar davranışlarından (psikolojik, fiziksel, cinsel ve ihmal) arınmış, saygı ve eşitlik temelli spor ortamı” olarak ele alıyorum. Sorularımın da bu kavram çerçevesinde şekillendiğini hatırlatmak isterim. Lütfen tüm sorularımı sorarken sadece sizin deneyiminizi merak ettiğimi ve doğru/ yanlış bir cevabın olmadığını unutmayın.

1-... yıl sporculuk yapmışsınız. Öncelikle cimnastiğin nasıl bir spor kültürüne sahip olduğunu anlamak isterim. Size göre cimnastik nasıl bir kültüre sahip?

-Siz böyle bir kültür içerisinde nasıl bir sporculuk geçirdiniz?

-Takım arkadaşlarınızla ilişkileriniz nasıldı? Rekabeti yüksek bir branştaymışsınız, akran zorbalığı yaygın mıdır cimnastikte? Siz maruz bırakıldınız mı?

-Antrenörünüz nasıl bir antrenördü size göre? Antrenörünüzle nasıl bir ilişkiniz vardı? (Mizacı size göre nasıldı?)

- Sporcuysen fark etmediğiniz ama bugünkü bilgilerinizle düşündüğünüzde size uygulanan psikolojik ya da fiziksel istismar davranışları/tutumları var mı? Bana bu yapılmış ve şimdi fark ediyorum ki aslında bu bir istismarmış dediğiniz deneyiminiz hiç oldu mu?

- Sporcuysen ihmal edildiğinizi düşündüğünüz bir durum hiç yaşadınız mı? Bu saha güvenliği olabilir, sağlığınız olabilir ya da konaklama yeriniz olabilir...

- Bugünden baktığımızda bir sporcunun güven içinde spora katılması için neler eksikti?

-Sporculuğunuzu düşündüğünüzde kulüp yönetimi, antrenör ya da ebeveynleriz tarafından neyin daha iyi yapılmasını isterdiniz, neyin değişmesini isterdiniz?

2- ... süredir antrenörlük yapıyorsunuz. Öncelikle bir antrenör olarak güvenli spor size göre ne demek lütfen açıkla mısınız?

-Araştırmalar kaliteli ve birbirini dinleme odaklı iletişim kurulan spor takımlarında hem performans hem de spora katılımı ilişkili memnuniyetlerde antrenör ve sporcular için karşılıklı artış yaşandığını göstermektedir. Sizin sporcularınızla nasıl bir ilişkiniz var?

-Antrenman yaptığınız sahanın güvenliğinin (seyirci girişi, kamera, aletlerin kontrolü vb.) nasıl sağlandığı hakkında bir bilginiz var mı?

-Veliler ile sporcularınızın güvenliği için konuşma ve bilgilendirmeler yapıyor musunuz? (sosyal medya, soyunma odası güvenliği vb.)

-Akademik çalışmalarda güvenli sporun inşasında antrenörlerin rolünün önemi sıklıkla vurgulanmaktadır. Bir antrenör olarak sporcularınızın güvenli spor ortamında spora katılımları için siz hangi önlemleri alıyorsunuz? Lütfen nedenlerini açıkla mısınız?

-Görüşmemizin sonlarına gelirken, hem eski bir sporcu hem de antrenör olarak düşündüğünüzde cimnastikte ne tür taciz ve istismar davranışlarının yaygın olduğunu düşünüyorsunuz? Yani Cimnastikte normalleştirildiğini düşündüğünüz ama sizce istismar olan davranış ve tutumlar varsa bahseder misiniz.

-Peki bu bahsettiklerinizi engellemek yani güvenli spor ortamı oluşturmak için kime ne görev düşüyor?

-Bu kapsamda eklemek istediğiniz başka bir konu var mı?

EK-3: Kişisel Bilgi Formu**KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

1-Doğum Tarihi.../.../...

2-Hangi yıllar arasında aktif sporculuk yaptınız? ..... ve..... yılları arasında.

3-Milli sporculuk deneyiminiz var mı? Evet Hayır

4-Hangi branşta/ branşlarda sporculuk yapıyordunuz?

Ritmik Aerobik Artistik Trampolin

5-Kaç yıldır antrenörlük yapıyorsunuz?.....

6-Kaçıncı kademe antrenörlük belgesine sahipsiniz? .....

7-Milli takım kadrosunda antrenör olarak bulundunuz mu?

Evet, eskiden Evet, halen Hayır

8-Hangi branşta/ branşlarda antrenörlük yapıyorsunuz?

Ritmik Aerobik Artistik Trampolin

9-Çalıştırdığınız sporcuların yaş kategorisi ve cinsiyeti nedir?

1. **Kadın** Minik I- Minikler Minik II- Küçükler Yıldızlar Gençler
Büyükler

2. **Erkek** Minik I- Minikler Minik II- Küçükler Yıldızlar Gençler
Büyükler

10-Eğitim durumunuz: Lise Üniversite Lisansüstü

11-Kulüpteki antrenörlük pozisyonunuz

Gönüllü Ücret karşılığı/Tek meslek Ücret karşılığı/İkincil meslek

13-Güvenli spor, çocuk koruma, sporcu güvenliği gibi konularda eğitim seminer vb. aldınız mı?

Evet Lütfen belirtiniz:

Hayır

EK-4: Etik Komisyon İzni**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük**Tarih: 24/02/2023 10:28
Sayı: E-35853172-101.03.02-
00002708994

00002708994

Sayı : E-35853172-101.03.02-00002708994
Konu : Etik Komisyon İzni (Mine KIZILGÜNEŞ)

24.02.2023

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 06.01.2023 tarihli ve E-72924032-101.03.02-00002615083 sayılı yazınızı.

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Mine KIZILGÜNEŞ'in, Pınar ÖZTÜRK** danışmanlığında yürüttüğü "**Güvenli Spor İnşasında Cimnastik Antrenörlerinin Rolü: Fenomenolojik Bir Araştırma**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **07 Şubat 2023** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Serhat ÜNAL
Rektör Yardımcısı**Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu: 7966C7DB-2ED1-4C8C-917D-198A83E1EF5D

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara

Bilgi için: Çağla Handan GÜL

E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik

Bilgisayar İşletmeni

Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: 03123051008

Telefon: 0 (312) 305 3001-3002 Faks: 0 (312) 311 9992

Kep: hacettepeuniversitesi@hs01.kep.tr

EK-5: Türkiye Cimnastik Federasyonu Tez Çalışması İzni

**TÜRKİYE
CİMNASTİK FEDERASYONU BAŞKANLIĞI**

Sayı : E-95944729-125.99-4532803

28.03.2023

Konu : Tez Çalışması Hak.

Sayın Mine KIZILGÜNEŞ

Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 26/2 maddesi gereğince 'Güvenli Spor İnşasında Cimnastik Antrenörlerinin Rolü: Fenomenolojik Bir Araştırma' başlıklı tezi üzerinde çalışmaya başlama talebinizin 24 Ocak 2023 tarih ve 143 karar sayısı ile Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararı ile kabul edildiği görülmüştür.

Yine Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 24.02.2023 tarih ve 2708994 sayılı yazı ile tez çalışması için Üniversite senatosunun 07.02.2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda tez yazacağınız konunun etik açıdan uygun bulunduğu görülmüştür.

Federasyonumuzca yapılan araştırma ve inceleme neticesinde talebiniz uygun görülmüş ve ilgili konuda tez yazılmasına izin verilmiştir.

Tez yazımınızda başarılar diler tezinizin kabulünden sonra bir örneğinin federasyonumuza gönderilmesini rica ederim.

Recep ŞAHİN
Başkan a.
Genel Sekreter

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 73F3E0A4-0C46-4C53-8ADB-F36CB0521C61

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>

Balgat Mahallesi 1416. Sokak No:19 Çankaya-ANKARA

Telefon No: (0 312) 310 44 70 Faks No: (0 312) 310 16 30

İnternet Adresi: <https://www.tcf.gov.tr>

KEP Adresi : cimnastikfederasyonu@hs01.kep.tr

Bilgi için: Tuğba AKDOĞAN

Büro Personeli

EK-6: Gönüllü Katılım Formu**GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU**

Bu araştırma Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimi gören Mine Kızılgüneş tarafından gerçekleştirilmektedir. Araştırma, yüksek lisans tezi kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Pınar Öztürk'ün danışmanlığında yürütülmektedir. Bu tezin başlığı “Güvenli spor inşasında cimnastik antrenörlerinin rolü: Fenomenolojik bir araştırma” olarak belirlenmiştir. Bu araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan ve Türkiye Cimnastik Federasyonundan gerekli izinler alınmıştır.

Bu araştırmanın amacı her türlü taciz ve istismardan arınmış güvenli cimnastik spor kültürünün inşasında antrenörlerin rolünü açığa çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda antrenörlerin kendi sporculuk deneyimleri temelinde güvenli spora dair yükledikleri anlamlar ve bu yöndeki uygulamaları bilimsel bir çalışmayla açığa çıkartılacaktır. Araştırma kapsamında sizin deneyimleriniz ve düşünceleriniz kritik önemdedir. O nedenle sizi araştırmaya katılımcı olarak davet etmek istiyoruz.

Gönüllü olarak katılımcı olmayı kabul ettiğiniz takdirde sizinle bireysel görüşme gerçekleştirilecektir. Görüşmede sizin eski sporcu bir antrenör olarak güvenli spor ortamlarına ilişkin deneyimlerinize odaklanan sorular sorulacaktır. Çevrimiçi platformlar (Zoom gibi) aracılığıyla ya da yüz yüze gerçekleştirilecek bireysel görüşmelerimizde izin vermeniz halinde, görüşmelerin kâğıt ve kalemle not olarak kaydedilmesi zor olacağı için ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Görüşmelerin 1-2 saat sürmesi hedeflenmektedir. Görüşmenin herhangi bir aşamasında görüşmeyi durdurma, kaydı dinleme veya tamamen imha edilmesini talep ederek araştırmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Araştırmadan ayrılmanız halinde bu durum size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra deşifresi size e-posta aracılığıyla ulaştırılacak ve ekleme, çıkarma ya da değiştirme yapma hakkınız saklı tutularak, onayınıza sunulacaktır.

Bireysel görüşmelerden elde edilecek veriler grup olarak değerlendirilecek ve yalnızca iki araştırmacı tarafından analiz edilecektir. Araştırma sonuçları bilimsel

amaçlar için kullanılacaktır. Adınız-soyadınız gibi kimliğinizi açığa çıkaran kişisel bilgileriniz raporlaştırma/yayın aşamasında kesinlikle kullanılmayacak, ciddiyetle korunacaktır. Bu gönüllü katılım formunu onaylamadan önce veya sonra aklınıza gelebilecek her soru için aşağıda iletişim bilgilerimiz yer almaktadır, lütfen istediğiniz zaman iletişim kurabilirsiniz. Araştırmada katılımcı olmayı kabul ediyorsanız lütfen adınızı ve soyadınızı yazarak, imzalayınız. Bu formun bir kopyası sizde kalacaktır.

Tarih:

Katılımcı Ad-Soyad:

Adres:

Tel:

İmza:

Sorumlu Araştırmacı:

Dr. Öğretim Üyesi Pınar Öztürk

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü / Ankara

Tel: 0 (312) 2976890 / 155

E-posta:

İmza:

Araştırmacı: Mine Kızılgüneş

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü / Ankara

Tel: 0 (312) 2976890 / 145

E-posta:

İmza:

EK-7: Orijinallik Raporu

Güvenli spor inşasında cimnastik antrenörlerinin rolü: Fenomenolojik bir araştırma

Yazar Mine Kızılgüneş

Gönderim Tarihi: 25-Haz-2024 01:09PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 2408394259

Dosya adı: Mine_tez_SON_turnitin.docx (779.61K)

Kelime sayısı: 27772

Karakter sayısı: 199316

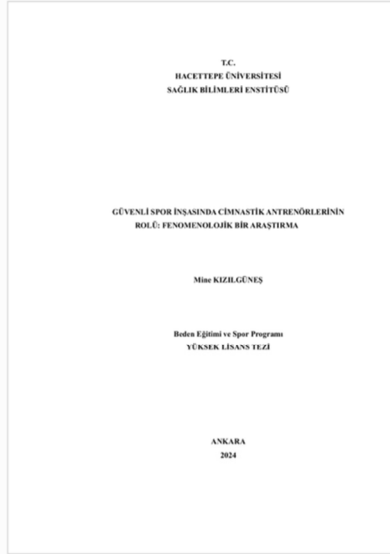

Dijital Makbuz

Bu makbuz ödevinizin Turnitin'e ulaştığını bildirmektedir. Gönderiminize dair bilgiler şöyledir:

Gönderinizin ilk sayfası aşağıda gönderilmektedir.

Gönderen: Mine Kızılgüneş
Ödev başlığı: Güvenli spor inşasında cimnastik antrenörlerinin rolü: Feno...
Gönderi Başlığı: Güvenli spor inşasında cimnastik antrenörlerinin rolü: Feno...
Dosya adı: Mine_tez_SON_turnitin.docx
Dosya boyutu: 779.61K
Sayfa sayısı: 110
Kelime sayısı: 27,772
Karakter sayısı: 199,316
Gönderim Tarihi: 25-Haz-2024 01:09ÖS (UTC+0300)
Gönderim Numarası: 2408394259

Güvenli spor inşasında cimnastik antrenörlerinin rolü: Fenomenolojik bir araştırma

ORJİNALLİK RAPORU

% 1 BENZERLİK ENDEKSİ	% 1 İNTERNET KAYNAKLARI	% 0 YAYINLAR	% 0 ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
---------------------------------	-----------------------------------	------------------------	--------------------------------

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	stoag.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
2	www.timeout.com İnternet Kaynağı	<% 1
3	Kabukcik, Sevinç. "Çevirinin Toplumsal Boyutunun Çeviri Kuramı Ve Çevirmen Pratiğine Yön Verici Etkisi : Çeviriye Toplumsal Bakış Ve Çeviri Sosyolojisi", Sakarya Üniversitesi (Turkey), 2022 Yayın	<% 1
4	scienceon.kisti.re.kr İnternet Kaynağı	<% 1
5	www.haber7.com İnternet Kaynağı	<% 1
6	www.hukukihaber.net İnternet Kaynağı	<% 1
7	www.turkiyegazetesi.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1

9. ÖZGEÇMİŞ